

Glasiło Mestne občine Ljubljana, letnik XVII, številka 6, junij 2012, ISSN 1318-797X

Ljubljana

2
Mladim prijazna
Ljubljana

23
Kinodvorovo
poletje pod
zvezdami

4
Župančičevi nagrajenci
2012: Olga Kacjan,
Izok Kovač,
Tobias Putrih,
Uroš Rojko

11
Razpis mestnih
štipendij

Ljubljana mesto, prijazno mladim, zdaj tudi s certifikatom

Mag. Mateja Demšič

Mestna občina Ljubljana je maja postala del prve generacije slovenskih lokalnih skupnosti, ki so bile prepoznane kot mladi prijazne, prejela je namreč certifikat Mladim prijazna občina. Certifikat je podelil Mladinski svet Ajdovščina v sodelovanju s Skupnostjo občin Slovenije in pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije dr. Danila Türka. Certifikat so pridobile 4 mestne in 3 manjše občine.

Za pridobitev certifikata je bilo potrebno dokazati, da lokalna skupnost izvaja ukrepe, ki dosega izpolnjevanje naslednjih 8 kriterijev:

- načrtno obravnavanje področja mladine,
- participacija mladih,
- organiziranje mladih,
- zaposlovanje mladih,
- izobraževanje mladih,
- stanovanjska politika,
- mobilnost mladih in
- informiranje mladih.

Mladi so upoštevani v vseh mestnih strateških dokumentih

V Mestni občini Ljubljana verjamemo, da je aktivno sodelovanje mladih pri odločitvah in aktivnostih v Ljubljani pomembno tudi zato, da mesto utrjuje skupnost aktivnih, demokratičnih, kritično razmišljujočih, solidarnih in aktivnih meščanov in meščank. Mlade razumemo kot heterogeno skupino z nekaj skupnimi potrebami, težavami in željami, a vendar tudi z različnimi načrti, življenjskimi slogi in idejnimi usmeritvami.

Verjamemo v integracijo vseh skupin v mestu, zato so mladi vključeni v vse programske strateške dokumente Mestne občine Ljubljana: v področje vzgoje in izobraževanja kot primarno področje dela z mladimi, področje kulture oz. kulturne vzgoje, področje sociale in zdravja, kjer so mladi pomembna kategorija ne samo zaradi socialne izključenosti kot posledice splošnih razmer, ampak tudi v okviru posameznih ranljivih skupin, kot so brezdomci, odvisniki, žrtve spolnih zlorab in nasilja, mladi z oviranostmi in mladi s težavami v mentalnem razvoju. Mladi so kot pomembna kategorija vključeni v strategijo mestnega športa, kjer ne samo, da spodbujamo sodelovanje mladih v športnih aktivnostih, ampak opozarjamo, da se širši fenomen pomanjkanja fizičnih aktivnosti odraža v motoriki otrok in mladih in v njihovih zdravstvenih težavah. Mladi so postali sestavni del mednarodnih sporazumov o sodelovanju s pobratenimi mesti, ki jih je Ljubljana podpisala v zadnjih sedmih letih.

Namenska sredstva za mlade

Za mlade in mladinske organizacije kot tudi za mladinski svet lokalne skupnosti, s katerim dobro in intenzivno sodelujemo, v letnih proračunih zagotavljamo namenska sredstva (usmerjeni javni razpisi), smo sofinancerji mestne mladinske mreže za informiranje mladih kot tudi mreže mladih proti nasilju. Mladi in mlade družine, od leta 2012 naprej pa tudi posebej nadarjeni mladi podjetniki so del mestnega stanovanjskega programa. Mestna občina Ljubljana pa že več kot desetletje načrtno štipendira mlade za šolanje doma ali v tujini. Štipendije so na voljo za dijake ter študente dodiplomskega in podiplomskega študija (specialističnega, magistrskega in doktorskega). Takšnih štipendij na letni ravni podelimo okoli 60.

Mladim prijazna mestna prometna politika

Pri prometni politiki smo posebej pozorni, da mlade spodbujamo k primarni rabi javnega potniškega prometa in koles. Prometna mreža v Ljubljani je namreč organizirana tako, da so avtobusna postajališča v neposredni bližini izobraževalnih ustanov, športnih objektov, študentskih in dijaških domov; prav tako je subvencioniran prevoz za mlade.

Že pet let sledimo cilju odpiranja mreže prostorov za mlade v obliki četrtnih mladinskih centrov: ti so trenutno štirje, peti je v nastajanju, vzporedno pa obnovljamo še zgradbo v Mali ulici, kjer nastaja družinski center Mala ulica: pokrito otroško igrišče.

Da bi mladi Ljubljano občutili in jo doživeli kot okolje, ki ponuja možnosti, ideje, prostor in podporo za njihovo delovanje, smo v Mestni občini Ljubljana izvedli veliko formalnih in neformalnih aktivnosti, ki mladim olajšajo njihovo življenje v Ljubljani, najsi bodo tukaj kot njeni stalni prebivalci, kot študentje ali kot mladi turisti.

Urad za mladino

Mestna občina Ljubljana je za neposredno delo z mladimi že sredi devetdesetih let ustanovila Urad za mladino kot organ v sestavi Oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje in se tako sistemsko lotila področja, ki se ukvarja z mladimi in podpora nepridobitnim organizacijam na področju mladinskega dela. V okviru te službe zagotavljamo sofinanciranje mladinskih organizacij z vsakoletnimi javnimi razpisi, omogočamo pogoje za razvoj in delovanje mladinskih organizacij, pospešujemo dejavnosti informiranja, ozaveščanja pred nasiljem in delujemo posvetovalno.

Največja skupina mladih pa so tisti, ki niso organizirani, ki ne želijo ali nimajo potrebe po članstvu v različnih interesnih združenjih ali mladinskih organizacijah. Te mlade, še posebno tiste z manj priložnostmi, je težko doseči. Naše delo, skrb in ukrepi so zato namenjeni tako mladim brez organizacij, mladinskim organizacijam, ki so zelo pomemben člen, mestoma tudi ključni člen sooblikovanja kvalitetnega okolja za mlade, velikokrat predstavljajo njihov glas, so pomemben del civilne družbe in dokazujejo, da mladi nikakor niso generacija, ki ji lahko kdo očita pasivnost.

Podelitev certifikata

Zaradi vsega naštetega verjamemo, da je certifikat *Mladim prijazna občina* prišel v prave in dobre roke. Priznanje je v imenu Mestne občine Ljubljana prevzela podžupanja Tjaša Ficko.

V času podelitve certifikatov je bilo organizirano tudi tekmovanje v grafitiranju. Prvo nagrado so odnesli Luka Grbenc, Ana Vehar in Janja Port z grafitom ljubljanskega nebotičnika s pripisom: »V mladim prijazni občini nič ni nemogoče.« Naj bo to vodilo za nas v Mestni občini Ljubljana in za vse mlade v Ljubljani.

(Mag. Mateja Demšič vodi Urad za mladino Oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje Mestne občine Ljubljana.)

Ljubljana

Oton Župančič in Ljubljana

Mag. Mateja Demšič: Ljubljana – mesto, prijazno mladim	2
Akad. prof. dr. Matjaž Kmecl: Oton Župančič in Ljubljana	3
Župančičeve nagrade 2012. Niko Goršič: Kulturnički za Olgo Kacjan	4
Mojca Kumerdej: Iztok Kovač	6
Judita Krivec Dragan: Tobias Putrih	7
Dr. Gregor Pompe: Uroš Rojko	8
Prof. Uroš Rojko: Želo	8
Maja Ivanič: Okrogla miza DAL o mestnih projektih	9
Emi Vega: Za kulturo vključenosti vseh otrok in mladim	10
Razpis za mestne štipendije	11
Nada Breznik: Dr. Gašper Tkačik	12
Nada Breznik: Mladi znanstveniki	13
Barbara Hieng Samobor ob 60-letnici MGL	14
Alenka Klabus Vesel: Stopinje v zgodovini MGL	16
Dr. Valentina Hlebec, dr. Maša Filipovič Hrast: Kako starejši premagujejo revščino	20
Darija Božnik: Novi DCA Dravlje	21
Staša Cafuta Trček: Tuji turisti o Ljubljani	22
Poletni program Kinodvora	23
Stane Jagodič: Nagrajena fotografija Vesne Videnovič	27
Mihael Mirtič, mag. Miha Tomšič: Energetsko učinkovite soseske	28
Četrtni razgledi	30
Dr. Nina Marolt: Ne pozabimo na vodo!	37
Dr. Brigita Jamnik: Pitniki v Ljubljani	38
Dr. Brigita Jamnik, dr. Aleš Petrovič: Skrb za neoporečnost vode	39
Mirjana Ribič: Laboda na Koseškem bajerju	40
Ljubljanske novice	42
Okoljske meritve	47
Poletni počitniški programi	48

Fotografiji na naslovnici:

Zgoraj: Festival Junij 2012 na Kongresnem trgu,
foto: Dunja Wedam

Spodaj: Župančičevi nagrajenci 2012,
foto: Benjamin Kovač

Fotografija na strani 2:

Podžupanja Tjaša Ficko ob prevzemu certifikata
Mladim prijazna občina,
foto: Nina Ukmar

Fotografija na strani 3:

Akademik prof. dr. Matjaž Kmecl, foto: Nik Rovnan

Avtorica nepodpisanih besedil
je odgovorna urednica Nada Šumi.

Izdajatelj: Mestni svet
Mestne občine Ljubljana,
Mestni trg 1. Zanj: župan
Zoran Jankovič. Uredniški
odbor: Mitja Meršol
(predsednik), Tjaša Ficko,
Vesna Kos – Bleiweis,
mag. Anže Logar, Stanka
Ritonja. Odgovorna
urednica in lektorica:
Nada Šumi, kontakt:
041/737 863, glasilo.
ljubljanaj@ljubljanaj.si.
Avtorica logotipa: Petra
Černe Oven, Studio ID,
Oblikovalska zasnova:
Miljenko Licul. Naslov
uredništva: Glasilo
Ljubljana, Mestni trg 1,
Ljubljana. Tisk: Set
d.o.o., Grafična priprava:
Lupa design. Naklada:
121.000 izvodov.
Natisnjeno na okolju
prijaznem papirju. Glasilo
brezplačno prejme vsako
gospodinjstvo v Mestni
občini Ljubljana.

Oton Župančič in Ljubljana! Kaj ni bil Belokranjec, vsaj po očetu Dolenjec, in po materinih daljnih prednikih celo malo uskoka? Zakaj je potem najvišja ljubljanska nagrada za umetnost poimenovana po njem?

Zato, ker je bil eden največjih slovenskih pesnikov, po prebivanju in ustvarjalnem delu pa večji del življenja Ljubljančan. Starši so se v Ljubljano preselili, ko mu je bilo trinajst let, toliko pač, da mu je Bela krajina kot nostalgija za zmeraj že sedla v srce in pesniško besedo; vse drugo pa je bilo pri njem vezano na Ljubljano – ne samo s prebivališči – od Trubarjeve oziroma Šentpeterske in Dalmatinove do Wolfove in Bleiweisove in Veselove, celo Rožnika – temveč še mnogo bolj kot mesto, ki je prav z njegovo generacijo dokončno dozorelo v useslovensko središče. Ta središčnost in z njo povezana odgovornost, ki jo je v nasprotju s precej bolj »kranjsko« odmerjenim mestnim županom in umetniškim kolegom, nekaj časa celo delodajalcem Tavčarjem izjemno globoko občutil, ga je potem vodila ves njegov ljubljanski vek. Nekako samoumevno se je tu razmeroma naglo spreminjal v usenarodno avtoriteto, v posebljenje in simbol, v eno osrednjih in slovensko zaznamovalnih osebnosti.

Kot takemu so mu ob vsakem novem desetletju življenja prirejali velika slavlja, ki so bila v bistvu praznovanja slovenske združenosti: leta 1928 mu je med številnimi drugimi proslavami študentska in dijaška mladina v ljubljanski Drami priredila veliko akademijo, govoril je Edvard Kocbek, občinstvo pa ga je po ljubljanskih ulicah bučno pospremilo do njegovega doma v Dalmatinovi; pripravili so zbornik razprav o njem in antologijo njegove poezije, Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu pa ga je izbrala za svojega zunanjega člana.

Ob 60-letnici leta 1938 so mu natisnili Dela, spet pripravili slavnostno akademijo ter ga med prvimi izvolili za rednega člana pravkar ustanovljene Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Podobno je bilo leta 1948, ko ga je ljubljanska univerza razglasila za častnega doktorja in ljudska skupščina (parlament) za »ljudskega umetnika«; pripravili so več izborov njegovih pesmi in podobno.

(Pisec tega zapisa si ne more kaj, da se ne bi spomnil, kako so ga takrat kot »mulca« iz podeželskega literarnega krožka, štirinajstletnika, povabili v Ljubljano na Župančičevo srečanje z »mladimi« in kako mu je pesnik ob tisti priložnosti osebno izročil zbirko Zimzelen pod snegom s svojeročnim podpisom. Še zdaj ostaja v spominu s svojo suho starčevsko postavo in dobrohotno strogim obrazom, skritim za naočniki in nekako neprestano zazrtim nekam, kamor mi drugi ne moremo. - Dobro leto zatem je umrl.)

Ob skoraj vseh velikih dogodkih je bil glavni govornik, v mnogih pomembnih društvih in organizacijah eden glavnih, vodilnih članov; o poglobitnih slovenskih vprašanjih je oblikoval domala enotno, javno sprejeta stališča, in vendar prežarjena z njegovo osebno duhovnostjo in izvirnostjo – o jeziku, univerzi, Prešernu, Levstiku, Cankarju, o izseljenstvu, gledališču, o Koroški, ki je po nerodno izgubljenem plebiscitu na Slovencih obležala kot mora, o tržaškem vprašanju. Leta 1945 ob koncu vojne je po ljubljanskem radiu pozdravil partizanske osvoboditelje in še istega dne, 10. maja, z balkona Univerze pred rajajočo množico prvo slovensko vlado. - Zmeraj bolj je namreč, sicer neizgovorjeno, veljalo, da je Župančičeva udeleženos potrditev useslovenske pomembnosti dogodka, njegova stališča pa da so stališča vsega slovenskega naroda.

Bil je eden največjih, najustvarjalnejših prebivalcev našega glavnega mesta, umetnik, mislec in tenkočuten Slovenec, kar naj bi odlikovalo tudi prejemnike priznanj njegovega imena.

Akademik prof. dr. Matjaž Kmecl, častni meščan Ljubljane

Župančičeve nagrade velikim

Za življenjsko delo Olgi Kacjan, za umetniške dosežke zadnjih dveh let Iztoku Kovaču,

Na obletnico smrti Otona Župančiča Mestna občina Ljubljana vsako leto počasti izjemne umetnike tako za življenjsko delo kot za vrhunske dosežke zadnjih dveh let. Nagrajence je letos izbrala strokovna komisija, v kateri so bili prof. dr. Milček Komelj, izredni član SAZU, kot predsednik in člani doc. dr. Andrej Blatnik, Matevž Čelik, Jurij Meden, dr. Tomaž Toporišič, doc. dr. Gregor Pompe in Vojko Vidmar. Nagrada za življenjsko delo je letos pripadla veliki dramski in filmski umetnici Olgi Kacjan, za obdobje zadnjih dveh let pa plesalcu, koreografu, pedagogu ter ustanovitelju in umetniškemu vodji skupine EnKnap Group Iztoku Kovaču, kiparju in vizualnemu umetniku Tobiasu Putrihu ter skladatelju, klarinetistu in univerzitetnemu pedagogu prof. Urošu Rojku.

Podelitve so vsakokrat slovesen mestni kulturni praznik tako za nagrajence kot za udeležence dogodka. V zgodovinski spomin pa naj bo zapisano, da na Slovenskem še ni bilo tako unikatne in pristne slovesnosti, kot jo je letos zasnoval scenarist in režiser Jaka Ivanc s soscenaristom Andrejem Jakličem, moderatorko Vesno Pernarčič Žunič, glasbeniki skupine Fake Orchestra in predvsem z junaki njegove nagrajene lutkovne predstave *Romeo in Julija*, ki so jih sijajno animirali Brane Vižintin, Iztok Lužar in Gašper Malnar. Očitno so jim lutke, ki jih je likovno zasnoval režiser Jaka Ivanc sam, vir pristnega navdiha in izzivalke veselega humorja, ki je plemenitil celotno podelitveno slovesnost. Župan Zoran Jankovič, ki je nagrade izročal z njihovo pomočjo, je počastil nagrajence s slavnim nagovorom umetnikom, umetnosti in kulturi, ki je v času njegovega vodenja postala najbolj cenjena vrednota slovenske prestolnice Ljubljane.

Poseben umetniški pečat je dogodek vtisnil tudi novi dvorani Odra pod zvezdami v Lutkovnem gledališču Ljubljana, nad stropom katere je ob koncu slovesnosti Ivančev *Romeo* prižgal zvezde pravega ognjemeta, da so nagrajenci, med katerimi žal ni bilo v Bostonu mudečega se Tobiasa Putriha, spontano zaplesali, preden sta jih pater Lorenzo in *Mercutio* povabila »jest in pit«.

Fotografije: Benjamin Kovač

Župančičeve nagrade 2012 je na igrivi slovesnosti v režiji Jaka Ivanca v Lutkovnem gledališču Ljubljana podelil župan Zoran Jankovič. Od leve proti desni: Iztok Kovač, župan Zoran Jankovič, Olga Kacjan, Uroš Rojko.

OLGA KACJAN

Kulturnički za Olgo Kacjan

Niko Goršič

Igralka Olga Kacjan je kot vila, ki je začarala in očarala filmske in gledališke gledalce vse tja do Vardarja. Zmeraj znova so me prosili, da ji odnesem njihove pozdrave. Naj to ve vsaj sedaj, leta 2012, ko je dobila Župančičevo nagrado za življenjsko delo Mestne občine Ljubljana, ker prav vsakič ji tega preprosto nisem mogel reči, saj mnogim nisem vedel imen.

Naštejmo samo nekaj gledaliških režiserjev, pri katerih je Olga Kacjan igrala svoje velike vloge – in bo jasno, kakšnega kova umetnica je: Martin Kušej, Eduard Miler, Ljubiša Ristić, Paolo Magelli, Tomaž Pandur, Damir Zlatar-Frey, Matjaž Pograjc, Diego de Brea, Dragan Živadinov, Branko Brezovec, Jernej Lorenci, Ivica Buljan, Vito Taufer in Tomi Janežič! Pri velikih moraš postati in biti velik!

Spominjam se Olge Kacjan leta 1994 na našem gostovanju s slovito predstavo *Roberto Zucco* v režiji Matjaža Pograjca – ki je pozneje prepotovala še celo Južno Ameriko od Bogote do Montevida – v nemškem Oldenburgu na mednarodnem festivalu Prizma 2, kjer smo se še v času naših balkanskih vojn srečali z nekdanjimi jugoslovanskimi gledališčniki. Takrat ne več

jugoslovanski, ampak že srbski režiser Ljubiša Ristić – in pomemben mož v klanu predsednika Miloševića, ki je v času sojenja vojnim zločincem umrl v Haagu – je tam gostoval s svojo zadnjo veliko predstavo po Shakespearjevem *Richardu III*. Naj zapišem, da je bil Ristić v času Jugoslavije gledališki mag, ki je dejansko reorganiziral jugoslovanski teater in še posebej slovenski del. Kar enajst, v glavnem pomembnih predstav je ustvaril v Sloveniji. Takrat ni bilo človeka, od politika do umetnika, ki ga ne bi poznal in spoštoval. V Slovenskem mladinskem gledališču je ustvaril čudežno prestavo *Missa in a minor* po romanu Danila Kiša, ki je slovensko gledališče ponesla v Evropo na velike festivale. In tu so še umetniške uspešnice, kot so Ajshilovi *Peržani*, *Romeo in Julija* – komentarji po Shakespearju, Kovačičeva *Resničnost* in *Levitant* Vitomila Zupana. Gledališče je sodelovalo tudi v pompozem spektaklu *Carmina burana* v Beogradu, posamezni igralci in predvsem Olga Kacjan pa smo igrali tudi v predstavah njegovega gledališča KPGT po vsej Jugoslaviji. In po vseh njenih festivalih. Srečanje ansambla z Ristićem po devetih letih in sredi tragičnih vojnih dogodkov, ki so se še vedno dogajali na tleh nekdanje Jugoslavije, je bilo, preprosto rečeno, nesproščeno. Toda kljub temu so se vsi rokovali z Ljubišem, jaz le »s tistim Ristićem od prej«, medtem ko mu Olga Kacjan edina ni hotela dati roke. V svojih odločitvah je bila, podobno kot na gledališkem odru, nepopustljiva. Nepredvidena vojna ji je vzela ogromen del

njenega življenja. In tu ni odpuščanja. Še posebno, če je bil to nekdanji prijatelj, ne le sodelavec!

In ta njena etična ostrina je bila tudi del njenih najbolj tragičnih in pretresljivih ljubezenskih vlog, ko je igrala ženske, ki so se do norosti borile za koščke ljubezni svojih moških. Za brezpogojno pravico do ljubezni! Čisto, večno, brezmejno! Naj opozorim le na nekaj vlog: *Agato Schwarzkobler* v Koreodrami, *Medejo* v Gledališču Glej, *Lulu* v SNG Drami Maribor, *Parisado*, *Susn 3* in *Jokasto* v Slovenskem mladinskem gledališču. In brezmejne so bile njene vulkanske prošnje, tudi polne ponižanja, a spet strašne v svoji pravici, da so gledalci pretreseni onemeli na svojih sedežih: spomnim se, kako je klečala pred Ivanom Rupnikom v vlogi *Susn 3*, kako je izpovedovala ljubezenske arije Janezu Škofu kot *Parisada*, skoraj pela jih je, kako je v čarovniškem plesu recitirala ljubezenske izjave kot *Agata*, kako strašna je bila v svoji resnici v vlogi *Medeje*, kako neizrekljivo privlačna in svoji ljubezenski krhkosti kot *Lulu*. Pri Olgi to ni bilo odigrano, to je bilo v njej prej doživeto, odtrpeto, ničkolikokrat ranjeno, preživeto, izživeto. Njen razkošen emocionalni register ni bil odigran. Neigra! Ker je neigrala.

Bilo je leta 1991, ko smo v Mexicu Cityju zmagali s Svetinovo *Šeherezado* v režiji Tomaža Pandurja, v njej je Olga igrala *Parisado*, in prejeli veliko nagrado festivala za predstavo. Še danes, po dvajsetih letih, se te slovenske umetniške predstave spominjajo marsikje po svetu, vsekakor pa bi morali današnji rodovi vedeti, da je ta predstava konkretno odprla

slovenskim umetnikom

Tobiasu Putrihu in prof. Urošu Rojku

slovenskemu gledališču vrata na svetovne festivale. (Opomba za slovenske gledališke gurmane: tudi s to predstavo nismo bili na mariborskem Borštnikovem srečanju!) Na velikem festivalskem divjem plesu mi je v trenutku zanosa dejala: »Najbrž ne bo trajala dolgo, a jaz sem cela v njej – kot da bo do konca življenja!« V mislih je imela Ljubezen. Spomnil sem se na Edith Piaf.

Kaj pa njeni klovni in strašno žalostni klovnčki? Rada jih je imela. In zdi se mi, da se rada poistoveti z njimi. Takrat je tiha kot miška, skoraj nevidna. Čemeča. Kot da čaka na prijateljsko žalost, ki se bo zdaj zdaj prismovala k njej. Vanjo. In duša ji bo postala krhka kot najtanjšo steklo. Ona pa dobra kot kruh. Sploh ni več odrasla. Je le smešen otročiček, chaplinovsko zabaven. Taka je tudi takrat, ko na odru ali zasebno zapoje pesmico Ente-rirenga. To je samo njen poseben spomin na Afriko, ko je tam služboval njen oče.

In na drugi strani njen filmski obraz. Kamera jo je imela rada. Ni važno, ali iz filma *Povest o dobrih ljudeh* iz leta 1974 ali slovenskega filmskega mejnika *Splav Meduze* iz leta 1980. Ali pa iz kakega jugoslovanskega partizanskega filma. Ta njen obraz sije še danes. Gledalci ga ne moremo pozabiti. To je tisti nestvaren obraz, zaradi katerega me ljudje po nekdanji Jugoslaviji še danes prosijo, da jo pozdravim. Preprosto: zahvaliti se ji hočejo. In zdaj je tudi njen obraz iz najbolj krhkega stekla, za katerega pa se bojimo, da se bo vsak trenutek razbil. Strah nas je – in po neki človeški logiki ga hočemo na vsak način obvarovati –, da ga ne bi kdor ranil ... Spomnim se pesmice *Richepinov motiv*, ki jo je imel rad tudi naš »žalostni klovn« Ježek, in materinega vprašanja: »Si se ranil hudo, sin moj?« Še ko je bila mati mrtva, jo je skrbelo za sina – ki jo je ubil.

In v koliko alternativnih predstavah oz. predstavah raziskovalnega gledališča je sodelovala Olga Kacjan! In to pri Režiserjih z veliko začetnico. In tu predvsem mislim na Rističeve predstave: *Cement* v ljubljanski Drami ter v *Karamazovih*, *Osvoboditvi Skopja*, *Vojaški skrivnosti* gledališča KPGT ter številnih projektih Dragana Živadina. Kar malo konkurenčna mi je bila vsa ta leta, naj priznam. Čeprav nas ni veliko, ki imamo radi »drugačno« gledališče. In to ni bilo veliko plačano delo, če je sploh bilo. Včasih so bile te uprizoritve tudi le premiere. A potrebno je vedeti, da alternativnega gledališča ne bi bilo brez stalno zaposlenih igralcev, ker bi se zaradi socialnih težav morali prej ukvarjati s komercialo, kot se jih večina danes. In slovensko neodvisno gledališče je v prejšnji Jugoslaviji imelo spoštovan ugled. In velikanski vpliv na tekočo gledališko produkcijo v naših državnih ustanovah. Kar je vidno še danes. Zato smo ponekod v svetu še danes konkurenčni – in če verjamete ali ne – tudi spoštovani.

Vsekakor moram omeniti Olgino igralsko sodelovanje s kolegi pri ustvarjanju predstave. Marljivo in zvedavo bitjece. In nikoli ji ni nobena vloga odveč, niti najmanjša. Nikoli ne vsiljuje svojega mnenja, temveč prej obratno – prilagaja

se. In poslušaj. Kot v življenju, bi rekel tisti, ki jo dobro pozna. In tudi zato so jo režiserji radi imeli. Paralelnost v gledališču, kot tudi paralelnost vlog v posamezni predstavi, ji ustreza. Ni individualistka, razume, da je v gledališču nujen kolektivni ustvarjalni proces, da je gledališče pač kolektivna umetnost. In mislim, da jo to osrečuje. Samosti je povsod drugod preveč. Ko sva na hrvaški Reki v Buljanovi gledališki lepljenki *Marš* leta 2005 skupno ustvarjala prizor iz Beckettovih *Srečnih dnevov*, vem samo to, da je bilo vse dogovorjeno in narejeno tako rekoč v hipu. Oba sva prilagodljivca. Če le hočeva.

No, tu je še dogodek s sončnega obrežja naše Ljubljane v starem delu mesta izpred kakega leta. Srečal sem jo na njenem sprehodu. Oblečena je bila nenavadno lepo. Znano je, da ima izjemno izbrušen okus za vse, kar je malo eksotičnega, verjetno afriškega, toda ta dan je imela še posebno sanjsko obleko. Kot da bi ji jo prinesla kakšna vila! Kar nisem mogel verjeti očem, da je to res, saj Ljubljancanke podnevi ne hodijo preveč elegantno oblečene. »A je kičasto?« mi je rekla. Kot da se sramuje svojega spomina. »Kako?« sem se začudil. A že v najstniških letih sem si predstavljal, da je prav takšna morala biti Winnetoujeva sestra Nšo-či v indijanicah Karla Maya! Howgh!

(Zapisal njen gledališki kolega Niko Goršič.)

OLGA KACJAN: Svojemu poklicu sem posvečena

Kako doživljate Župančiča?

Zelo mi je pri srcu Župančičeva poezija za otroke zaradi umetnikove prvinskosti, neposrednosti, igrivosti, duhovitosti, emotivnosti in prekipajočega, sončnega jezika. Danes še toliko bolj, ker imam novo življenjsko vlogo Oljine in Borjine babice. Oton Župančič je zame velik pesnik tudi kot prevajalec Shakespeara in Molièra. Zaradi svoje tenkočutnosti, pretanjenosti, bogatega jezika, ki ga preveva nežni pridih arhaičnosti. To je za nas igralce lahko velik izziv in zahtevna naloga. Ne bom pozabila Ksenije Mišič kot Marjetice v predstavi *Faust* v režiji T. Pandurja, s kakšno lahkoto je »upodobljala« zelo zahteven Goethejev verz, kot da sploh ne bi šlo za verz. Se da, treba se je potruditi. Spominjam se svojega dragega profesorja Janka Modra, res je bil moder, tudi pesnika prevajalca, in najinih prijetnih uric, ko sva se spraševala tudi o tem, kako prevesti »šljivik«. To nikakor ne more biti češpljev gaj. Ali je »šljivik« sploh prevedljiv? Vsebuje vse to in več: »Od vočki u Bosni su najbrojnije šljive, šljiva pa skoro simbolizira Bosnu, u šljiviku se ljudi sreču, imaju teferič, izmjenjuju ljubavna pisamca, dogovaraju se o važnim stvarima, djeca igraju, najedu se šljiva, da puknu, preostale popiške, igraju se dalje, tako ponovo ogladne i probiru šljive, ova nije, nije ni ova ni ovu nismo popiškali, dok ne pojedu sve. Onda se šljive obiru i kuha se dobra, meka rakija.« Tako mi je pripovedovala moja Mama o svojem zgodnjem otroštvu v Bosanskem Novem.

VPIS ŽUPANČIČEVE NAGRAJENKE ZA ŽIVLJENJSKO DELO OLGE KACJAN V MESTNO SPOMINSKO KNJIGO.

Kako občutite svoje poklicno poslanstvo?

Nekajkrat sem se preizkušala tudi v vlogi dramaturginje. Za pripravo je potrebnih vsaj nekaj mesecev. In ker imam v mislih praktičnega dramaturga, je dobrodošlo, da se čimbolj pogosto udeležuje vaj, da ne pride le na prvo vajo, opravi dramaturško razčlenbo, potem še kdaj malo pokuka in se zopet pojavi morda na generalki. To je odgovorno delo, ki mi ni pustilo pravega zadoščenja, na koncu je nekako skrito in nevidno. Ker sem igralka – mogoče danes le lahko rečem, po vokaciji –, je to pomenilo: moji kolegi na oder, jaz pa domov. Srečna sem tudi zaradi tega – sreče se ne bojim, bojim se bolečine –, ker živim poklic, ki ga imam rada, še vedno, in ga bom imela, dokler bom živa. Spominjam se I. Stenmarka, ki je na vprašanje, zakaj še vedno smuča, ko je že toliko dosegel, odgovoril: »Zato, ker smučam rad.« To je to. Svojemu poklicu sem predana, posvečena in vedno poskušam narediti, kar se da dobro, ne glede na število izgovorjenih besed, ne glede na to, ali so vloge manjše ali večje. Res, naj ne zveni kot fraza. LJUBEZEN je pravo vodilo, staplja se z našim (igralskim) telesom in (igralsko) dušo. To je Brancusijev Poljub, njegova skulptura v kamnu. Brancusi je zaradi razmer odšel iz Romunije v Francijo – peš. Če že ne moremo spreminjati sveta, čeprav sem nekoč v to verjela, dajmo s svojim delom pobudo za premislek. Ne vem, kaj nas čaka v prihodnosti. Ta živ, pretakajoč se organizem, gledališče in film bosta vedno združevala dvojce.

Župančičeve nagrade velikim

Za življenjsko delo Olgi Kacjan, za umetniške dosežke zadnjih dveh let Iztoku Kovaču,

Iztok Kovač, Župančičev nagrajenec za dosežke zadnjih dveh let, ob vpisu v spominsko knjigo.

IZTOK KOVAČ

Hitrejši od sokola

Moja Kumerdej

Pred dvema desetletjema se je Iztok Kovač s solom *Kako sem ujel sokola* – manifestom lastnega koreografskega jezika in stališč –, dvignil iznad rodnih Trbovelj in se izstrelil prek slovenskih meja. Ne prvič, a dotlej najvišje in najdlje. Pred tem, v 80. letih 20. stoletja, je preizkušal in raziskoval ne le sodobni ples in balet, ampak tudi druge telesne izraze in metode, od družabnih plesov, tačija do prostega plezanja, po svojih prvih koreografijah pa je Slovenijo zapustil in se v tujini nekaj let plesno izobraževal ter plesal pri vodilnih sodobnoplesnih koreografih. A Iztoka, četudi zelo prizemljenega, je ustvarjalna sila gnala gor, visoko tako, kot letajo sokoli, in to s takšno hitrostjo, da bi bil zmožen ujeti najhitrejšo žival na planetu. In se je vrnil domov, v trde knapovske Trbovlje, ki so ga brusile od otroštva in izoblikovale v drznega in trmastega borca. V samotni družbi Schubertove Nedokončane simfonije v b-molu – »ali pa morda ni nedokončana in je neskončna?« se je spraševal –, je postavil solo *Kako sem ujel sokola* ter z njim po trboveljski premieri pozimi leta 1991 obletel čez štirideset evropskih in ameriških odrov. Med mnogimi nagradami je za *Sokola* leta 1993 v kategoriji treh najboljših gostujočih umetnikov v Veliki Britaniji v družbi legende plesne avantgarde Mercea Cunninghama in Rona Vawterja, člana ameriške gledališke skupine The Wooster Group, prejel nagrado za ples in performans, ki sta jo podelili producentka hiša Dance Umbrella in revija Time Out.

Sokol mu je v belgijskem Leuvnu odprl producentna vrata Stucka, ki ga je povabil, da izbere plesalce in z njimi postavi predstavo za

festival Klapstuck '93. Na avdicijah po Evropi je oblikoval petčlansko skupino, jo poimenoval EnKnap Group in doma ustanovil plesni zavod z istim imenom, le da izpisanim z velikimi začetnicami EN-KNAP. Že s prvo EN-KNAPOVO koreografijo *Razširi krila (Slon nerodni)* je Kovač požel mednarodni uspeh ter zanjo in za *Sokola* leta 1994 prejel nagrado Prešernovega sklada. Po *Slonu* je s svojo skupino v EN-KNAPOVI produkciji in koprodukcijah s tujimi producenti v poldrugem desetletju postavil ducat koreografij – med njimi *Struna in želo – prvi dotik, Zakonitosti kobre, Daleč od spečih Psov, Met kocke, S.K.I.N., Pasjansa* in *Gospodarji časa* –, z njimi gostoval po vsem svetu in jih vselej predstavljal tudi v Sloveniji.

Toda skupina En-Knap, s katero se je Iztok Kovač vrisal na svetovni zemljevid sodobnega plesa, je temeljila na projektnem sodelovanju, kar mu je oteževalo razvijanje in nadgradnjo trajnejšega odnosa s plesalci. In tako se je leta 2007 ponovno pognal v nebo, tvegala in v sprva negotovih razmerah ustanovil sodobnoplesni ansambel s stalno ekipo plesalcev in ga poimenoval EKG, dve leti pozneje pa je trmasti *Sokol*, čigar koreografska postopka 3Q (3 kvalitete) in Odprti deli, izhajajoča iz principa naključja, sta vključena v svetovni besednjak sodobnega plesa, prejel vodenje Centra kulture Španski borci. Svojo umetniško moč je iz koreografije preusmeril v umetniško vodstvo Španskih borcev, ki pomenijo domicil njegove skupine EKG, ki je v sodelovanju z dvajsetimi domačimi in tujimi koreografi ter režiserji v petih letih uprizorila trinajst celovečernih predstav in z njimi gostovala v tujini. A ne le to, Španski borci so prizorišče tudi drugih slovenskih plesnih avtorjev, njihov program Uvoz/Izvoz enkrat mesečno predstavlja svežo in kvalitetno mednarodno plesno ustvarjalnost, s programom, ki vključuje tudi druge umetniške in kulturne zvrsti, pa je zavod EN-KNAP oživil vse od panka speče Moste in vzpostavil eno najvitalnejših ustvarjalnih točk v Ljubljani.

Poleg odrskih postavitev, umetniškega vodenja in pedagoškega dela Kovačev opus vključuje kinematografijo petih filmov, ki jih je na osnovi svojih predstav, koreografskih principov in raziskav ustvaril v sodelovanju z režiserjem Sašem Podgorškom. Med filmi, katerih prizorišča so narava in industrijski prostori, v njih pa se plesalci med drugim spuščajo v trboveljski rudnik in pripeti na vrvi plešejo po stenah, je *Vrtoglavi ptič*, posnet leta 1997. V osrednjem prizoru Vrtoglavega ptiča Iztok stoji na vrhu 360 metrov visokega dimnika trboveljske Termoelektrarne. Na tridesetcentimetrskem dimniškem robu, pripet s plezalno vrvjo, je Iztok, če me ne vara spomin, nagnjen rahlo naprej, z rokami kot sokol s perutmi tesno ob telesu, ki se v trenutku široko razpro: globoko pod njim je čas, ko je želja po plesu šele začela raztezati krila in ga je nemara kljub vrtoglavi, morda navkljub strahu pred višino dvignila visoko v nebo, od koder seže pogled prek zavskega hribovja, v daljavo, ki je bolj kot geografska razdalja ustvarjalna razsežnost duha – in duh, ko se izstrelil kot sokol, nima meja.

IZTOK KOVAČ:

»Za usodo sodobne plesne umetnosti v Sloveniji me resno skrbi«

Ali Zavod EN-KNAP in plesna skupina EnKnapGroup, katerih umetniški vodja ste, uresničuje vaša umetniška pričakovanja?

Ustanovitev EnKnapGroup, edinega repertoarnega ansambla, ki deluje na področju sodobnega plesa pri nas, po mojem pomeni prelomen korak v zgodovini slovenskega sodobnega plesa. Prvotna zasedba mednarodnega ansambla je bila izbrana spomladi 2007 na avdiciji, ki se je je udeležilo več kot dvesto plesalcev z vsega sveta, na avdiciji v začetku marca 2012 pa se je ansambel vnovič kadrovsko okrepil. Tako imamo zdaj plesalce iz Anglije, Švedske, Madžarske in Slovenije.

Ansambel se je od ustanovitve srečal z raznovrstnimi estetikami dvajsetih domačih in mednarodno uveljavljenih avtorjev, doma in v tujini pa je skupina prikazala blizu 70 ponovitev svojega repertoarja ter se razvila v prvovrsten plesni ansambel.

Med pomembnimi projekti skupine lahko omenim tudi didaktično plesno predstavo *Pozor hud ples!*, namenjeno srednješolcem in osnovnošolcem v zadnji triadi. Predstava, ki mladim na informativen in komunikativen način predstavlja sodobni ples, se je izkazala tudi kot izjemna uspešnica med gledalci, saj si jo je od premiere maja 2010 pa do danes ogledalo več kot 5.500 gledalcev, kar je izjemen uspeh za tovrstno produkcijo. Na voljo za organizirane ogleda šol bo tudi v prihajajoči sezoni 2012–2013.

Plesalce skupine EnKnapGroup spodbujam tudi k samostojnemu ustvarjanju v okviru Zavoda EN-KNAP, z željo, da jim omogočimo čim širše umetniško zorenje.

Podelitveno slovesnost so otroško resno intonirale lutke iz lutkovne »točkice« recitacij Župančičevih pesmi za otroke in na koncu prižgale

slovenskim umetnikom

Tobiasu Putrihu in prof. Urošu Rojku

Zavod EN-KNAP pripravlja novo predstavo z delovnim naslovom *Oktet*, ki bo premierno predstavljena 24. oktobra letos, in plesni film *Vašhava*, ki ga tradicionalno ustvarjajo v tandemu z režiserjem Sašem Podgorškom. Novembra bomo s kolektivom Superamas premierno uprizoril projekt *Teater*, v koprodukciji z EPK Maribor 2012 in v izredno močni mednarodni koprodukciji. V našem programu *Uvoz/Izvoz* bomo še naprej mesečno gostili markantne tuje plesne produkcije in tako zagotavljali prepotrebno kontinuiteto kvalitetnih plesnih gostovanj v Ljubljani. Letni pregled in srečanje sodobnoplesnih ustvarjalcev z imenom *Nacionala* se bo v Španskih borcih letos odvil že četrtič, drugič pa *Zametki*, večer še nerealiziranih ali nedokončanih umetniških idej.

Španski borci, katerih upravljanje je Zavod EN-KNAP prevzel novembra 2009, so izjemno dejavni in ponujajo spekter kvalitetnih umetniških produkcij, pa tudi številne socialno usmerjene dejavnosti, skupina EnKnapGroup pa uresničuje svoje poslanstvo vrhunske plesne skupine, kakršno bi po moje potrebovali na nacionalnem nivoju. S tem tako produkcija EN-KNAP kot skupina EnKnapGroup posledično uresničujeta tudi moja umetniška pričakovanja.

Kako doživljate poslanstvo plesnega umetnika?

Za usodo sodobne plesne umetnosti v Sloveniji me resno skrbi.

Kako vidite prihodnost plesa?

Menim, da je brez interesa države in sistematičnega pristopa h gradnji vertikale obstoj sodobnega plesa kot umetniškega žanra v Sloveniji že v zelo bližnji prihodnosti resno ogrožen! Prepričan sem, da je lani ustanovljeni in letos ukinjeni javni zavod Center sodobnih plesnih umetnosti za stroko NUJNOST in za državo PRILOŽNOST!

Nujnost, ker mora stroka zaradi resne nevarnosti razkroja in zgodovinsko neustreznega obravnavanja tega umetniškega žanra sistematično zgraditi vertikalo: plesna vzgoja v vrtcih,

osnovnih in srednjih šolah, šolanje na srednje- in višješolski stopnji, vzpostaviti stalni oder, stalni plesni ansambel nacionalnega pomena, spodbujati vrhunske slovenske produkcije in mednarodno izmenjavo ter s pomočjo teorije, kritike in ustreznega trženja v dvorane privabiti več občinstva po vsej Sloveniji. Prepričan sem, da bi stroka v obliki javnega zavoda CSPU lahko predstavljala učinkovito, nebirokratsko in kompetentno telo, ki gradi manjkajoče člene vertikale, poveže obstoječe zdrave nevladne iniciative in usmerja delovanje tega produkcijsko in umetniško izrazno izjemno razvejanega področja ustvarjanja. Telo, ki bi lahko z zelo skromnimi sredstvi dosegalo visoke rezultate, telo, ki bi s prodornim in transparentnim delovanjem, značilnim za mlade, perspektivne in ambiciozne sredine, skrbelo za povezovanje med nevladniki, nujno kvaliteto programov, kontinuiteto delovanja ter pojavnosti doma in v tujini. Iniciative, ki se tako dolgo gradi, s tako majhnimi sredstvi, nekaj, kar konstantno promovira državo po svetu, kar je čisto, živo, vajeno in sposobno gverilskih taktik preživetja in ima izrazito sposobnost dialoga, je po mojem mnenju nesmiselno ukinjati, pač pa se je potrebno dogovoriti, v kakšni obliki naj bi CSPU deloval v teh kriznih časih.

TOBIAS PUTRIH

Tobias Putrih

Judita Krivec Dragan

Tobias Putrih, ki je morda bolj kot v slovenski javnosti znan v mednarodnem kulturnem prostoru, uteleša sanje in želje prenekaterega našega ustvarjalca. Uspelo mu je priti v tuje galerije in se pridružiti redkim Slovincem, ki svoj umetniški svet, ne brez domačega *genius loci*, suvereno predstavljajo ljubiteljem umetnosti v uglednih razstaviščih sveta. Stremenje naših umetnikov po priznanju v mednarodnem prostoru seveda še zdaleč ne pomeni le iskanja likovnega trga, ki ga doma skoraj ni več, temveč mnogo prej neko posebno hrepenenje po svobodi v ustvarjanju, tudi s prepričanjem, da umetnost zmora premikati gore in spreminjati svet. V preteklosti manj premožna slovenska družba je le redko dopuščala velike vizije, danes pa, ko postajamo del globalnega sveta, nas prevečkrat dušita opreznost do pluralizma v umetnosti in naklonjenost povprečju. Tobias Putrih je po osnovni izobrazbi kipar, po svoji percepciji pa izrazit predstavnik tistih tendenc v sodobni likovni umetnosti, ki jih je Norbert Lynton, avtor enega od posebej priljubljenih pregledov umetnosti dvajsetega stoletja, poimenoval »onkraj kiparstva in slikarstva«. Pri tem ne gre le za preseganje fizičnih meja dvodimenzionalne podobe ali tridimenzionalnega kiparskega objekta, ki modernistično umetnino širi v prostor

Foto: Matej Družnik/Delo

Tobias Putrih, Župančičev nagajenec za dosežke zadnjih dveh let, se je v času podelitve mudil v Bostonu.

prek instalacije, performansa ali ambientalne postavitve. Še več, Putrihove vizualno atraktivne likovne stvaritve, ki se suvereno umeščajo nekam med ukvarjanje z objektom, vključno z njegovo taktilnostjo, ter arhitekturo v smislu oblikovanja prostora, nas vračajo daleč nazaj v preteklost k primarnemu doživljanju celostne umetnine. Umišljeni, na videz fražilni Putrihovi svetovi so z večjo in preiščljeno uporabo tehnologije oživili tudi v naši fizični stvarnosti in nas vabijo, da si jih ogledamo, jih zatipamo, se skozi njih sprehodimo in celo srečujemo druge.

Danes mnogi teoretiki dokazujejo, da se je položaj umetnosti bistveno spremenil, umetnost naj bi postala integralni del slehernikovega vsakdanjega življenja, z njo se ukvarja vse več ljudi, ne samo umetnikov, tudi različnih družboslovcev in znanstvenikov. Če bi pritrdili tej ugotovitvi, tudi ustvarjalni opus Tobiasa Putriha brez težav umestimo v aktualno družbeno angažirano umetnost, seveda z bistvenimi prilastki: monumentalno, duhovito, vizionarsko in predvsem domišljjsko. In vselej velikopotezno. V na novozgrajenih notranjčinah namreč odkrivamo virtualna, komaj zamejena brezprostorja sodobnega človeka in njegovih socialnih navezav, fascinantne podobe časa tukaj in zdaj; reminiscence zanje bi lahko iskali v dolgi zgodovini umetnosti vse do popularne kulture in eksplozije računalniško generiranih svetov. Slikovita, včasih že fantastična prizorišča monumentalnih mer so domovanja urbanih mitov, ki so že v minulemu stoletju postopoma nadomeščala številne tradicionalne motive. Čeprav Putrihov, za mladega ustvarjalca obsežen opus premore tudi druge teme, je potrebno posebej izpostaviti utopično arhitekturo kina, s katero je umetnik leta 2007 predstavljal Slovenijo na beneškem bienalu. V tem posebej monumentalnem projektu, ki je bil zahteven tudi po izvedbeni plati, je smiselno povezal starodavne kiparske in modelarske veščine

predstave Jaka Ivanca *Romeo in Julija*, ki so nagajencem pripravile slavilni ognjemet nad stekleno streho Odra pod zvezdami.

Prof. Uroš Rojko, Župančičev nagrajenec za dosežke zadnjih dveh let, ob vpisu v spominsko knjigo.

s sofisticirano tehnologijo ter soočil maketo kot produkt domišljije iz intimnega ozračja ateljeja z njeno realizacijo v javnem prostoru. Na majhnem beneškem otočku San Servolo je le za čas mednarodne razstave zrastle umetelno izdelana lesena zgradba, v kateri je v igri umetnih svetlob in senc oživela kulturna kinodvorana, ki je gledalca začarala v iluzijo pluriverzuma. Ameriški galeristi so se čudili, da si v geografskem smislu tako majhna država, kot je Slovenija, omisli tako obsežen in kompleksen umetniški projekt. Kdo ve, morda je tu odgovor. Potrebujemo velike zamisli, vizije, za katere se zdi, da so na meji možnega; potrebujemo umetnike, ki zaupajo predvsem svoji domišljiji in premorejo dovolj poguma, da uresničijo svoje sanje. Le tako bomo premagali kulturi in humanizmu ne najbolj naklonjene čase, morda bomo le tako lahko preživeli. Ljubitelji umetnosti, ki prihajajo iz mednarodnega prostora, so ustvarjalne potenciale Tobiasa Putriha že prepoznali, z nagrado Prešernovega sklada in Župančičevo smo njegovo vlogo v sodobni umetnosti na svoj način potrdili tudi Slovenci.

TOBIAS PUTRIH:

Umetnost nudi ustvarjalno svobodo in širino razmišljanja

Kako nosite v sebi Otona Župančiča?

Kot pesnik je Župančič s poezijo za mladino in otroke zaznamoval cele generacije, tako da je njegov vpliv težko sploh ovrednotiti, saj sega daleč prek meja običajne umetnosti in poezije.

Kako doživljate svoje poslanstvo likovnega umetnika?

Umetnost je poklic, ki ima svoje prednosti, dejansko nudi ustvarjalno svobodo in širino razmišljanja, je pa seveda odvisno od posameznika, kako si to svobodo in širino priredi in navsezadnje tudi od taistega dela preživi. Tako da na koncu koncev vedno pridemo do vsakdana, kjer svoboda in širina nista dani, temveč sta s precej trdim delom prisluženi.

Kako kot umetnik vidite svet prihodnosti?

Verjetno ne dosti drugače kot povprečen politik, je pa res, da umetnost dostikrat ustvarja vizije prihodnosti, ki pa imajo svojo poetično vrednost in nimajo prav trdne povezave z realnostjo. Še vedno pa je moja vizija prihodnosti, ki se izraža predvsem skozi moje delo, precej optimistična, oziroma se vsaj trudi dati upanje v boljše prihodnost.

PROF. UROŠ ROJKO

Uroš Rojko: ustvarjanje med dvomom in navdušenjem

Prof. dr. Gregor Pompe

Uroša Rojka sem spoznal pred kakšnimi petnajstimi leti na skladateljski delavnici v organizaciji Glasbene mladine Slovenije v Dolenjskih Toplicah. Če primerjam svoje prve vtise z vsemi kontakti, ki sva jih imela kasneje, lahko zapišem, da se ni v tem področju desetletju prav nič spremenil. Ne merim na njegove osebne lastnosti, temveč predvsem na njegov fisis, še bolj pa na tipično mentalno igrivost, zaradi česar je Rojko lahko tako prilagodljiv pedagog, ki venomer znova najde pot do mlade generacije. Tako sem že pred leti, ob obhajanju skladateljeve 55-letnice pripomnil, da Uroš sicer obhaja 55-letnico, zgleda pa kot 35-letnik in se obnaša kot 15-letnik. Zdi se, kot da ga nikoli ne more zapustiti osnovna igrivost, zvedavost, sposobnost evforičnega navduševanja nad novim, lepim, etičnim, vznemirljivim. Prav ta poteza se mi zdi osrednja osebna poteza, ki v veliki meri določa tudi njegovo glasbo – odprta raziskovalna želja, mladostniško navdušenje, nalezljivi elan, ki ga lahko njegov sogovornik srka prek neustavljive želje po smehu.

Seveda pa sem venomer skeptičen, ko govorimo o zvezah med umetnikovo osebnostjo in njegovim delom, še bolj pa dvomim o tem, da je človekova zunanja podoba veren odsev njegove notranjosti. Skoraj prepričan sem, da v Urošu s podobno močjo kot nepresahljiv entuziazem kraljuje tudi dvom – še eden izmed osrednjih katalizatorjev kreativnosti. Skladatelj sam se tega očitno zaveda, saj takšen tip razklanosti zelo jasno izpostavlja na svojih spletnih straneh kot svoj osebni moto: »Vsaka nova skladba mi predstavlja izziv, avanturo, ki je sestavljena iz dvoma in navdušenja. Dvoma, ali mi jo bo uspelo dovršiti, in navdušenja nad vsakim majhnim odkritjem, ki spodbuja samozavest in daje zagotovilo, da se je delo izplačalo.«

Prav ta dvojnost med dvomom in navdušenjem – in ne toliko značilna osebna evforičnost in mladostniška energija – se razkriva tudi v Rojkovih skladbah. V teh smo pričali predvsem dvojnosti med poglobljeno meditativnostjo, prisluškovanjem najtišjim in najbolj drobnim vzgibom zvočno-glasbenega, in širšim vrvenjem, ki se lahko kaže kot tesno sprepletanje melodičnih niti v zelo ozkem tonskem prostoru (skladatelj govori o navzkrižnem kontrapunktu, ki je gotovo nekaj dolžan tudi ideji mikropolifonije Rojkovega učitelja, slavnega Györgyja Ligetija, in se najjasneje razkriva v skladbi *Stekleni glasovi*), kot masivno orkestriranje različnih barv enega samega tona (slednje zaznamuje skladbo *Dih ranjenega časa*, v kateri odmevajo ideje Giacinta Scelsija) ali kot spektralistično prisluškovanje zgradbi enega samega zvoka (vplive Gérarda Griseya bi še najlaže iskali v *Notranjih glasovih*). Dvom in navdušenje pa se ne zrcalita samo na energijski in formalni ravni Rojkovih skladb, temveč tudi v temeljnih slogovnih premislekih, izpeljanih iz bogate dediščine evropskega modernizma, ki ga je Rojko vpiljal na svojih izpopolnjevanjih v tujini (pombena mentorja sta bila predvsem Klaus Huber v Freiburgu in György Ligeti v Hamburgu). Rojkove skladbe ostajajo v konstantnem dialogu

s takšno dediščino – iz nje črpajo, vendar jo želijo vedno tudi presejati in iskati povsem lastne spodbude. Ali še drugače: Rojka navdušujejo razkrite modernistične zvočne pokrajine, a hkrati dvomi o njihovem nereflektiranem povzemanju.

Takšen dvom pa je deloma gotovo tudi posledica skladateljeve razpetosti med tujino in domovino. Potem ko je v Ljubljani zaključil študij kompozicije pri Urošu Kreku, ga je namreč pot izpopolnjevanja vodila v tujino, kjer se je nato ustalil, a od koder se tudi stalno vrača kot profesor kompozicije na ljubljanski Akademiji za glasbo. Uroš celo rad pove, da je mnoge skladbe domislil prav na vlaku med Slovenijo in Nemčijo, pri čemer takšnega »ustvarjalnega« potovanja najbrž ne gre razumeti le dobesedno, temveč tudi metaforično. Zdi se namreč, da je Rojkovo slogovno in estetsko pozicioniranje v marsičem odvisno od iskanja ravnotežja med nemškimi kontekstom, izrazito zavezanimi ideji estetske inovacije in modernistične prenovne glasbenega stavka, ter domačim okoljem, ki je vse preveč nezaupljivo do sodobnih kompozicijskih tehnik. Prav iz takšne dvojnosti najbrž izvira dvom, takoj za njim tudi izziv in na koncu povsem osebno glasbeno oblikovanje sodobnega zvočnega materiala. Rojko tako znotraj evropskega konteksta ostaja skladatelj, ki še veruje v moč subjekta in izrazitih kontrastov, medtem ko ga doma marsikdo razume kot izrazitega racionalnega izpisovalca kompleksnih partitur. Prav zaradi takšne vmesnosti ostaja Rojkova glasba unikatna in komunikativna, ne da bi se pri tem odpovedala temeljnim kompozicijskim premislekom.

Želo

Uroš Rojko

Še zdaj vidim pred očmi, še vedno občutim pretečo grozljivo tistega ostrega čebeljega žela, ki se bo ravnokar zarilo v trdo čelo ... Prava sreča, da odrešujoča empatija do resnicoljubja in prizanesljivosti do nepopolnosti človeške narave prepriči neizogibno katastrofo. Kot otrok sem vedel, da bi v primeru usodne eskalacije prišlo do pogina uboge živalce ... Vznemirjala me je še ena podrobnost: Nikakor nisem mogel razumeti, kako se bo drobna ost zarila v tako trdo čelo, saj se bo prej zlomila ... V otroško dušo se mi je nepozabno zarinila predvsem ta trdota ...

In je je danes veliko. Na vsakem koraku jo srečaš, velikokrat, največkrat stvari med ljudmi ne stečejo zaradi nje, obtičijo, nekje v neobstojećem.

Kaj je kultura danes? Kaj je umetnost danes? Bodica? Želo? Slastna ostrina humanega duha, razklenjujočih spoznanj in univerzalnih razodetij?

V nepredvidnosti zavezujoče, samoumevne gorečnosti lomi svojo ostrino ob trdo čelo družbe, dan za dnem ... Kaj jo varuje pred usodnim vbodom v neprebojnost? Resnicoljubje? Kje pa je? Kaj je resnica v labirintu virtualnega sveta? Kaj so vrednote v areni uporabno-meta-materialističnega hiperegocentričnega superkonzumnega uma? Prikrita past postopnega razčlovečenja je v svojem grave tempu tako nevidna, v svojem zunanjem blišču pa popolnoma cool ...

Ciciban in čebela, kakšen bi bil vajin dialog danes?

Umetnost pa se bo rojevala naprej, rasla in zabijala in lomila bo svoja bridka žela v neprebojno trdoto čela družbe, brezkompromisno, do zadnjega drobca razcefrane bodice krvavečega zadka ...

Mestna preobrazba se nadaljuje

O urbanizmu in arhitekturi v Galeriji Kresija

Maja Ivanič, predsednica DAL in ZDAS

Društvo arhitektov Ljubljana (DAL) nadaljuje v ljubljanski Galeriji Kresija cikel okroglih miz, s katerimi želi v odprtih debatah in predstavitev aktivno povezovati stroko in zainteresirano javnost. Obenem pa si prizadeva, da bi zavest o pomenu in pomembnosti oblikovanja prostora in o arhitekturi približala čim širši javnosti. Tako bi lahko konstruktivno kritično gradili mesto ali štčili naše ambiente, hiše, kulturne spomenike ... In navsezadnje dvignili splošno kulturo bivanja. S ciklom okroglih miz, pravzaprav pogovorov o arhitekturi in aktualni arhitekturni problematiki, smo v Galeriji Kresija začeli novembra 2011. V okviru šeste tradicionalne razstave *Vizije so*, ki jo DAL letos novembra že sedmič pripravlja v Galeriji Kresija, smo organizirali razstavo *Preobrazba simbola – Cankarjev dom, arhitekturni prostor slovenske demokracije*, en teden po otvoritvi pa okroglo mizo o pomembnosti popolne spomeniške zaščite Cankarjevega doma in o (ne)ustreznosti avtorskih prenovitvenih posegov v interier Cankarjevega doma, ki so se odvijali poleti 2011. Okrogla miza je bila zaradi aktualnosti tematike zelo odmevna. Tako smo se januarja letos na sestanku izvršnega odbora društva dogovorili, da z okroglimi mizami in debatami v Galeriji Kresija nadaljujemo.

Predstavitev razvojnih projektov za Ljubljano

13. junija smo organizirali drugo okroglo mizo, na kateri je podžupan in mestni arhitekt prof. Janez Koželj predstavil razvojne projekte za Ljubljano. Mesto je po desetletjih zatišja v prostorskem razvoju postajalo mesto duhov, z mandatom aktualnega župana pa doživlja velik arhitekturni preskok. Ljubljana zelo hitro spreminja svojo silhueto in podobo. Da nas projekti ne bi presenetili in da stroka ne bi vedno znova zvonila po toči, smo podžupana prosili, da nam predstavi, kaj se ljubljanski arhitekturi in urbanizmu obeta v prihodnosti.

Prof. Koželj je pripravil zelo obširno predstavitev, na kateri je najprej prikazal strategije načrtovanja, zastavljene in izvedene projekte ter arhitekturne natečaje, nato pa predstavil tudi nekaj pomembnejših projektov, ki bodo v Ljubljani predvidoma zgrajeni do leta 2016. Predstavitev je prikazala veliko delo in strokovni razmislek ter tudi velik osebni angažmana podžupana, ki se skrivajo za novogradnjami in posegi v mestni prostor. Mesto se, kot se morda dozdeva na prvi pogled, ne razvija nenadzorovano, samorastniško, *ad hoc* in kaotično, temveč na podlagi konsistentno premišljenih sodobnih prostorskih strategij in analiz. Prav tako Mestna občina Ljubljana z mandatom novega župana in ob vztrajanju podžupana prof. Koželja mnogo bolj aktivno sodeluje z arhitekturno stroko, tako s prostorskimi preveritvami kot tudi z arhitekturnimi natečaji. Do leta 2012 bo občina skupaj z razpisovalcem, večinoma z Zbornico za

arhitekturo in prostor Slovenije, razpisala še deset različnih arhitekturno-urbanističnih natečajev. Trije, NUK II, socialna stanovanja Polje III in Ribja brv so bili že razpisani, NUK II pa tudi že zaključen. Preostali natečaji bodo objavljeni v medijih in na spletni strani razpisovalca.

Gradnje, ki bodo nadaljevale preobrazbo Ljubljane v letih 2012–2016

Podžupan prof. Janez Koželj je za obdobje do leta 2016 predstavil naslednje pomembnejše arhitekturno-urbanistične projekte: ● preureditev delno zaprtega osrednjega dela Slovenske ceste med Figovcem in Šubičevo, 2013, ● preureditev ploščadi Trga Republike po obnovi in prenehanju delovanja parkirišča, 2013, ● preureditve trgov in nabrežij: Petkovškovo nabrežje, 2012, Eipprova, 2013, Novi trg, 2013, ● vrtec v Podutiku, 2013, ● vrtec v Kašlju, 2013, ● nova Ribja brv čez Ljubljanico, 2013, ● brv na Potočnikovi, 2013, ● sanacije mostov: Streliški, Krakovski, Štepanjski, Črnuški, ● rekreacijski center Sava: druga faza konjeniškega centra, 2013, ● Hribarjeva dvorana in Lutkovni muzej na Gradu, 2013, ● najemna stanovanja za mlade družine v Polju, JSSMOL, 2014, ● socialna stanovanja v Kašlju, JSSMOL, 2014, ● socialna stanovanja v Polju, JSSMOL, 2014, ● dograditev doma za starejše v Dravljah, ● športni park Savsko naselje JZP in Športni park Črnuče, javno-zasebno partnerstvo, ● regionalni center za ravnanje z odpadki, 2014, ● mestno kopalnišče Kolezija, javno-zasebno partnerstvo, 2013, ● plavalni center kopalnišče Ilirija, 2014,

Foto: Nik Rovar

13. junija je podžupan prof. Janez Koželj pred polnim avditorijem Galerije Kresija na okrogli mizi Društva arhitektov Ljubljana predstavil izvedene, razpisane in do leta 2016 načrtovane mestne projekte.

- Islamski verski in kulturni center (džamija), 2014,
- gimnastični center Pegan-Petkovšek, športni park Svoboda, 2015, ● Plečnikov stadion, 2015,
- Emonika, Potniški Center Ljubljana, 2016.

Pomen in vrednotenje arhitekture znotraj administrativnih blokad

Tretja iz cikla okroglih miz s pomenljivim naslovom *Vprašanje ceha – Medtem ko smo fini in tihi, arhitektura usiha*, se je v galeriji Kresija odvila 20. junija. Vodil jo je arhitekt Aleš Vrhovec, gostje pa so bili arhitekti prof. Miha Dešman, predsednik Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije Andrej Goljar, Sašo Galonja z Ministrstva za infrastrukturo in prostor in podpisana predsednica DAL Maja Ivanič. K aktivnemu pogovoru in sprotnim pripombam, idejam in pomislekom pa so bili povabljeni tudi vsi navzoči gostje. Pogovor o stanju arhitekturne stroke in o tem, kako se arhitekti odzivamo na nove razmere, je odprl tudi vprašanje pomena in vrednotenja arhitekturne stroke, problem samograditeljstva in problem velike gospodarske škode, tako za državo in gospodarstvenike kot za arhitekturno stroko, ki nastaja zaradi birokratsko administrativnih blokad s strani različnih prostorskih agencij, inšpekcij in upravnih enot.

Z okroglimi mizami o arhitekturno-prostorskih temah bomo nadaljevali jeseni. Oktobra pripravlja DAL v Galeriji Kresija sedmo tradicionalno razstavo *Vizije so*, na kateri bodo predstavljene idejne arhitekturno-urbanistične ureditve za promet zaprte Slovenske ceste.

Foto: Dunja Weddam

29. junija je Ljubljana v Centru za sodobno kulturo v Barceloni prejela evropsko nagrado za prostor za projekt *Preureditev nabrežij in mostovi na Ljubljani*, ki se je na zmagovalno prvo mesto uvrstil med 347 prijavljenimi projekti iz 36 držav.

Za kulturo vključenosti vseh otrok in mladih

Boštjan Kotnik ob 6. mednarodnem festivalu *Igraj se z mano!*

Emi Vega

Foto: Nik Rovan

V zadnjih dneh maja je na Prešernovem trgu potekal 6. mednarodni festival *Igraj se z mano* skupaj z 22. državno glasbeno revijo *Zapojmo, zaigramo, zaplešimo*. Edinstven festival s številnimi delavnicami pripravlja idejni oče festivala Boštjan Kotnik, pedagog Zavoda za usposabljanje Janeza Levca in vodja Društva za kulturo inkluzije.

V zadnjih dneh maja je Prešernov trg, Tromostovje in Stritarjevo preplaval vrhunski živžav. Od dogajanja se je iskriilo, od otrok iz vrtcev in zavodov in šol pa prekipevalo. V tej vozliščni točki mesta se je med sabo pomešal otroški svet iz vse Slovenije za povrh pa še iz 8 evropskih držav. Vmes pa zanimivi glasbeniki iz tujine, mimoidoči, prostovoljci, tudi iz tujine, ter pedagogi in drugi strokovnjaki, pa naši obiskovalci in tuji turisti. Zakaj? Da bi doživeli in izpolnili čudovito zamisel: *Igraj se z mano*. Kaj se je pravzaprav dogajalo? 6. mednarodni festival *Igraj se z mano!* Ob tem pa še 22. državna glasbena revija *Zapojmo, zaigramo, zaplešimo*. Na velikem odru se je na dan zvrstilo okrog 25 glasbenih nastopov, na malem odru okrog 9 različnih predstav, med obema odroma pa 35 pisanih delavnic. In če to pomnožiš s štiri ... Toliko je namreč bilo festivalskih dni. Ni kaj; poiskali smo tistega, ki ga naslavljajo za idejnega očeta – Boštjana Kotnika, pedagoga iz Zavoda za usposabljanje Janeza Levca ter vodjo Društva za kulturo inkluzije.

Kakšen je osnovni namen vašega festivala?

Ta projekt že šesto leto vključuje otroke in mladostnike s posebnimi potrebami ter ostale otroke in mladostnike, ki z medsebojnim druženjem in skupnim ustvarjanjem rušijo meje med »hendikepom in normalnostjo«. Tako dejansko uresničujejo vključenost vseh ljudi ne glede na drugačnost. Vsi udeleženci, tako otroci in mladostniki kot obiskovalci, dobijo izjemno priložnost za skupno ustvarjanje in druženje.

Tako se prek igre kar igrivo premagujejo stereotipi.

Od kod zamisel?

Leta 2007 je bilo evropsko leto enakih možnosti za vse. Takrat smo si zamislili ta projekt, ki naj promovira enakost. Naš zavod je prvič kandidiral za evropska sredstva in organizirali smo prvi festival.

Pri nas so otroci z lažjo, zmerno in tudi težjo motnjo v duševnem razvoju in smo segregirana oblika v izobraževalnem sistemu. Vemo, da gre globalni trend v

smer vključevanja vseh. A to se ne zgodi tako zlahka in gladko. Mi smo še segregirana oblika in imamo manj stika z življenjem zunaj, predvsem z rednimi šolami in drugimi institucijami, tudi nevladnimi. Naši otroci pa za štirimi stenami kljub vsemu zmorejo zelo veliko zelo dobrih stvari. Zato ta ideja pred šestimi leti – da mi pokažemo, kaj zmoremo, kaj znamo. In kako delamo pri nas. Naj bo to v prvem planu; namesto tistega, česar ne zmoremo. In prav je, da se to vidi. Za nas je zelo pomembno, da

nastopimo v središču središča. Tako ljudje dobijo priložnost, da nas spoznajo. Lahko pridobijo pozitivne izkušnje, afiniteto in zavest, da smo tukaj, da smo prisotni – in to v dobri luči, naši otroci pa pridobijo osnovo za obravnavanje na primeren način, za vključevanje v dogajanje. Zato na Prešernovem trgu postavimo največji oder z najboljšim ozvočenjem, pa gledališki oder in še vrsto malih scen za delavnice. Podpremo jih z najboljšim, ker si to zaslužijo. Tako njihovi performansi, skupaj z drugimi

performansi, glasbenimi nastopi in

performansi in delavnicami, pridejo do primerne ravni izraza.

V čem je vaš festival poseben?

Podobne festivale poznajo v tujini (Zagreb, Celovec), vendar do pred kratkim niso bili inkluzivni in niso vključevali drugih šol, preostalih zavodov in nevladnih organizacij. Mi poleg naših poskušamo vključiti vse otroke s posebnimi potrebami – od slepih in slabovidnih, gluhih in naglušnih do tistih s telesno oviranostjo ter s kombiniranimi motnjami. Ob tem vključujemo vse segmente družbe, ki se ukvarjajo z izobraževanjem. Za nas je predvsem pomemben nevladni sektor, ustanove, kot so ŠKUC, Sezam, Mestni muzej in Pionirski dom. Ker je naše dogajanje odprto za vse, lahko vsaka učiteljica vidi, kaj se dela na Sezamu, kaj v Pionirskem domu, kaj se dogaja v šolah in obratno: kaj se dogaja pri nas. Tako se zelo neformalno učimo drug od drugega učitelji in učenci.

MESTNA OBČINA LJUBLJANA
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

RAZPIŠUJE ŠTIPENDIJE ZA ŠOLSKO OZIROMA ŠTUDIJSKO LETO 2012/2013

60 štipendij za nadarjene dijake in študente Mestne občine Ljubljana, in sicer:

- 16 štipendij za dijake,
- 30 štipendij za študente dodiplomskega izobraževanja in enovitega magistrskega študija v Sloveniji,
- 10 štipendij za študente podiplomskega (razen enovitega magistrskega) izobraževanja v Sloveniji,
- 2 štipendiji za dodiplomski študij v tujini,
- 2 štipendiji za podiplomski študij v tujini.

Na razpis se lahko prijavijo **dijaki od vključno drugega letnika srednješolskega izobraževanja, študenti dodiplomskega in enovitega magistrskega izobraževanja v Sloveniji od vključno drugega letnika, študenti podiplomskega (razen enovitega magistrskega) izobraževanja v Sloveniji in študenti, ki študirajo v tujini** (kandidati za podiplomski študij in za študij v tujini se lahko prijavijo že v prvem letniku), če izpolnjujejo naslednje pogoje:

- dijaki od vključno drugega letnika, ki ob vpisu v drugi letnik srednje šole niso starejši od 18 let,
- študenti dodiplomskega in enovitega magistrskega študija, ki se izobražujejo v Republiki Sloveniji, od vključno drugega letnika, če ob vpisu v drugi letnik niso starejši od 25 let, razen v primeru, če so predhodno končali dodiplomski študijski program,
- študenti podiplomskega študija, razen enovitega magistrskega študija, ki se izobražujejo v Republiki Sloveniji, od vključno prvega letnika, če ob vpisu v prvi letnik niso starejši od 30 let,
- študenti dodiplomskih in podiplomskih študijskih programov, ki se izobražujejo v tujini, od vključno prvega letnika, če študenti dodiplomskega študija in enovitega magistrskega programa ob vpisu v prvi letnik niso starejši od 24 let, razen v primeru, če so predhodno končali dodiplomski študijski program, študenti drugih podiplomskih programov pa niso starejši od 30 let.

Starost dijakov in študentov višjih letnikov je lahko sorazmerno višja.

Poleg zgoraj navedenih morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da imajo stalno prebivališče na območju Mestne občine Ljubljana,
- da niso v delovnem razmerju,
- da ne opravljajo samostojne registrirane dejavnosti,
- da niso družbeniki gospodarskih družb ali ustanovitelji ali soustanovitelji zavodov,
- da niso vpisani v evidenco brezposelnih oseb pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje,
- da hkrati ne prejemajo druge štipendije v Republiki Sloveniji, razen v primeru, če študirajo v tujini,
- da imajo dijaki v preteklem šolskem letu in študenti, ki se izobražujejo po programih dodiplomskega in enovitega magistrskega študija v tujini, v zaključnem letniku srednjega izobraževanja povprečno oceno najmanj 4 iz vseh ocenjenih predmetov, študenti pa v preteklem študijskem letu najmanj povprečno oceno 8 iz vseh opravljenih izpitov in drugih študijskih obveznosti, študenti, ki študirajo v tujini pa z njo primerljivo oceno,
- da so v zadnjih treh šolskih oziroma študijskih letih glede na šolsko leto, za katero uveljavljajo pravico do štipendije, imeli dosežke na posameznem področju, in sicer:
 - uvrstitve na tekmovanjih v znanju, športu, raziskovalnem delu in na umetniških področjih,
 - uvrstitve na umetniških, arhitekturnih ali drugih natečajih,
 - javne nastope in predstavitve,
 - objave in predstavitve izvirnih avtorskih del na umetniških, strokovnih ali znanstvenoraziskovalnih področjih, urejanje publikacij, glasil in revij ter vodenje projektov,
 - izboljšave ter registrirane izume in patente,
 - dodatna izobraževanja, vzporedni redni študij, študijske izmenjave,
 - udeležbe na seminarjih in kongresih,
 - funkcije in/ali vloge v različnih organizacijah,
 - priporočila profesorjev, mentorjev in društev,
 - študij na univerzah, ki so visoko uvrščene v svetovnem merilu,
 - uspešen zaključek dveh letnikov v enem študijskem letu,
 - druge dosežke.

V skladu z merili iz tretjega odstavka 10. člena Odloka o štipendiranju (Uradni list RS, št. 54/2010, spletna stran www.ljubljana.si) morajo kandidati dosegati najmanj skupno 12 točk za dosežke dijakov in najmanj 18 točk za dosežke študentov.

Štipendijo lahko pridobi dijak ali študent, **ki nima zahtevane povprečne ocene** (dijak 4 in študent 8), če ima vsaj na enem področju dosežke v evropskem ali svetovnem merilu v zadnjih treh letih, glede na šolsko oziroma študijsko leto, za katero uveljavlja pravico do štipendije, in so ti boljši od dosežkov tistih dijakov in študentov, ki te pogoje izpolnjujejo. V tem primeru povprečna ocena dijaka ne sme biti nižja od ocene 3, študenta pa ne nižja od ocene 7 oziroma z njo primerljive ocene, če študent študira v tujini.

Prijavi na obrazcu, objavljenem na spletni strani www.ljubljana.si/si/mol/razpisi-razgrnitve-objave/, je potrebno priložiti:

- dokazilo o vpisu v izobraževalni program za tekoče šolsko oziroma študijsko leto,
- dokazilo o učnem oziroma študijskem uspehu zadnjega letnika izobraževanja,
- dokazila o dosežkih na posameznem področju v zadnjih treh šolskih oziroma študijskih letih glede na šolsko oziroma študijsko leto, za katero upravičenec uveljavlja pravico do štipendije,
- dokazilo o trajanju dodiplomskega oz. podiplomskega študija v tujini,
- življenjepis z opisom dosedanjega izobraževanja in kariernih ciljev.

Vse v roku prispеле in s predpisanimi dokazili opremljene vloge bodo ocenjene v skladu z merili iz 12. do vključno 22. člena Odloka o štipendiranju in uvrščene na prednostne liste za posamezne vrste razpisanih štipendij. Štipendije bodo dodeljene kandidatom po vrstnem redu na prednostni listi glede na število razpisanih štipendij.

Ob enakem številu točk za pridobitev posamezne vrste štipendije ima prednost kandidat z nižjim povprečnim mesečnim dohodkom na družinskega člana.

Vsi kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni najpozneje v dveh mesecih od poteka roka za prijavo na razpis.

Prijave z vsemi potrebnimi dokazili oddajo **dijaki najkasneje do 5. 9. 2012, študenti pa do 5. 10. 2012** v zaprti ovojnici s pripisom: »**Prošnja za štipendijo – NE ODPIRAJ**« na naslov:

MESTNA OBČINA LJUBLJANA
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

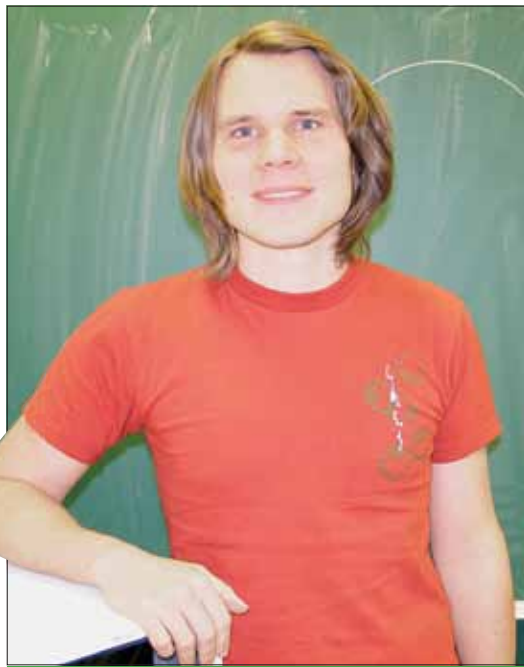

Foto: IST Avstrija

Dr. Gašper Tkačik

Dr. Gašper Tkačik (rojen 1979), štipendist Mestne občine Ljubljana v času doktorskega študija na Univerzi Princeton v ZDA, je eden tistih študentov, ki svojo znanstveno kariero gradi v tujini. Kot asistent je zaposlen na Inštitutu za znanost in tehnologijo (IST – Austria) v mestecu Maria Gugging v bližini Dunaja. Mlad inštitut z velikimi ambicijami opravlja raziskave na svetovni ravni in usposablja vrhunske znanstvenike. Na njem trenutno deluje 22 raziskovalnih skupin. Dr. Gašper Tkačik na inštitutu ustanavlja in vodi skupino za biofiziko in teoretično nevroznanost. Zahtevna in nadvse odgovorna naloga, saj želi inštitut izbrati najboljše svetovne znanstvenike in povezati najboljšo svetovno znanstveno prakso. Podoktorski študij je zaključil leta 2010 na Univerzi v Pennsylvaniji. Po končanem dodiplomskem študiju v Sloveniji je za svoje delo prejel zlati znak Univerze v Ljubljani. Med doktorskim študijem je v ZDA prejel nagradni štipendiji sklada *Burroughs-Wellcome in Charlotte E Procter Honoric Fellowship* Univerze v Princetonu. Pred kratkim je postal dobitnik nepovratnih raziskovalnih sredstev organizacije HFSP, ki jih na svetovni ravni letno podelijo nekaj deset raziskovalcem za idejno drzne interdisciplinarne raziskave, v katerih se stikajo biologija in eksaktne vede. V svojih raziskavah v ZDA se je ukvarjal z vprašanji, kako mreže nevronov in mreže genov obdelujejo in prenašajo informacije in kako se naprave, ki jih je oblikoval človek (prenosni telefoni, videokamere, računalniki) razlikujejo od naravnih sistemov, ki sami delujejo odlično. V prihodnosti namerava svojo dejavnost razširiti na proučevanje kolektivnega vedenja in celične samoorganiziranosti.

Dr. Gašper Tkačik je eden redkih znanstvenikov, ki zna svoje izsledke predstaviti poljudno, vsakomur razumljivo in zanimivo. Raziskave in članke objavlja v publikacijah Nacionalne akademije znanosti v ZDA in drugod po svetu in jih predstavlja na znanstvenih srečanjih in konferencah.

Dr. Gašper Tkačik - zglede mladim raziskovalcem

Nada Breznik

Tvoja naloga na IST je zbrati lastno znanstvenoraziskovalno skupino, v katero bi, kot si sam dejal, najraje vključil štiri postdoktorande in študente, ki pripravljajo doktorat? Ti je izbor že uspel?

Zaenkrat se je skupini pridružil doktorski študent iz Avstrije, najverjetneje pa jeseni prihaja tudi poddoktorand iz Španije. Zmeraj iščemo dobre raziskovalce, ne glede na to, od kod prihajajo: ta raznolikost je zame prav gotovo ena izmed privlačnih plati dela na IST. V skupini je torej še prostor za nove člane, naslednja, druga generacija doktorskih študentov prihaja septembra in upam, da bo med njimi zanimanje za biofiziko in teoretično nevroznanost. Naj namignem, da se »postdoci« lahko prijavijo kadarkoli ... Ni pa dobro na vrat na nos hiteti z najemanjem ljudi (četudi je finančnih sredstev dovolj), če ne čutiš, da bi se produktivno ujeli kot celota.

So znanstvena odkritja, ki se porajajo na raziskovalnih inštitutih v različnih državah, dostopna in v prid vsemu človeštvu? Koliko je pravica do intelektualne lastnine ovira za uporabo znanstvenih odkritij v drugih državah oziroma s čim je pogojen prenos oziroma uporaba takšnih dosežkov?

V bazičnih raziskavah dostopnost običajno ni problem, saj rezultati niso patentirani ali skriti očem javnosti. Še največja ovira je, da je potrebno za dostop do nekaterih (ne pa vseh!) znanstvenih revij plačati, čeprav ima večina raziskovalnih institucij sklenjene z založniki pogodbe o dostopu, tako da lahko študenti in raziskovalci iz svojih računalnikov berejo o zadnjih raziskavah. Fizika in matematika sta v dostopnosti še posebej napredni, saj večina raziskovalcev svoje članke deponira v centralni »arhiv«, ki je brezplačno na voljo vsem prek interneta. Glede bazičnih raziskav je tako svet resnično globaliziran.

Drugače pa inštituti urejajo situacije, ko raziskovalna skupina razvije aplikativno rešitev, ki se jo da neposredno komercializirati. Tu so pristopi različni: velikokrat, npr. v ZDA, inštitut ali univerza ponudita celo paleto storitev – od pravnih, patentnih do finančnih –, ki raziskovalcu pomagajo pri vstopu na trg, v zameno pa je inštitucija solastnica novoustanovljenega podjetja ali prejemnica dela prihodkov. Ne glede na podrobnosti ureditve pa je glavno to, da so take situacije in postopki dobro definirani od samega začetka, tako da je inštitutu in raziskovalcu vnaprej jasno, kaj lahko vsak pričakuje od prodora na trg.

Primarno poslanstvo IST-a so bazične, ne aplikativne raziskave, čeprav podpiramo

prenos tehnologij v gospodarstvo. Ne gre pa podcenjevati tudi posrednega pozitivnega vpliva, ki ga lahko imajo taki inštituti na gospodarski razvoj države že s tem, ko z različnih koncev sveta pritegnejo zelo dobre ljudi. Kar nekaj jih pozneje odide iz akademske sfere, iz različnih vzrokov, tako kariernih kot osebnih, in se prezaposli npr. v gospodarstvu. Ustvarjanje pozitivne klime, ki pritegne talente od vsepovsod, je dandanes ključnega pomena: tako za mesto, državo kot tudi (in mogoče predvsem) za Evropo.

Kaj je vplivalo na tvojo odločitev, da se zaposliš na IST?

Na kratko: izvrstni raziskovalni pogoji, dejanska znanstvena neodvisnost, mednarodno okolje, dolgoročna karierna perspektiva, možnost življenja na Dunaju in predvsem občutek, da lahko pomagaš graditi od samega začetka popolnoma novo inštitucijo, ki ni vezana na takšne ali drugačne okvire preteklosti. Novih inštitutov za bazične raziskave ne ustanavljajo zelo pogosto.

Na tem mestu bi predvsem rad poudaril pomembnost faktorjev, ki jih je številčno težje opredeliti kot npr. finančna sredstva za raziskovanje. Recimo temu raziskovalna klima, vzdušje. Mladi ljudje potrebujejo priložnosti, ne samo nominalne, ampak realne, perspektivo in občutek ferpleja. To lahko sicer pomeni bolj negotovo, tvegano situacijo, kjer ti neporedna kritika ni prihranjena, a pravila igre so jasna in se ne spreminjajo po samovolji kogarkoli. Prav tako je del dobre klime tudi to, da uveljavljeni raziskovalci še vedno delajo v svojih laboratorijih in s svojimi študenti in ne postanejo profesionalni administratorji skupin s po dvajset, trideset ali več ljudmi. Raziskovalci običajno za svoja področja vedo, kje na svetu so kraji, kjer stvari res delujejo. Upam, da nam bo uspelo tudi na IST.

Ali sam sodeluješ s slovenskimi znanstveniki in znanstvenimi inštituti in imaš stike z njimi?

Aktivnih trenutno nimam, čeprav zelo spoštujem delo nekaterih slovenskih raziskovalcev s področij, ki so blizu mojemu. Upam, da se bomo s slovenskimi raziskovalci povezali, a običajno je za take povezave potreben čas in zenkrat sem zaposlen še s sodelovanji, ki sem jih navezal v ZDA.

Hvala ti, da si si v teh junijskih dneh kljub veliki časovni stiski vzel čas za ta pogovor. V imenu naših bralcev ti želim še veliko raziskovalnih izzivov in pomembnih izsledkov. Vsekakor smo nate zelo ponosni.

Mladi znanstveniki

Nada Breznik

Foto: Nik Rovan

Zaključna majska slovesnost na klasični gimnaziji v Šentvidu, na kateri so osnovnošolci in srednješolci iz Ljubljane letos prejeli nagrade in priznanja za najboljše raziskovalne naloge. Nadebudne nagrajene mlade znanstvenike je nagovoril župan Zoran Janković.

Maja se je s podelitvijo nagrad in priznanj zaključil letošnji izbor najboljših raziskovalnih nalog osnovnošolcev in srednješolcev iz Ljubljane. Prireditve je potekala v dvorani klasične gimnazije v Šentvidu, 17. maja za srednješolce in 24. maja za osnovnošolce. Obe prireditvi je pripravila OŠ Riharda Jakopiča, ki dejavnost organizacijsko in izvedbeno vodi že četrto stoletja. V vsem tem času je idejno, strokovno in svetovalno delo z navdušenjem in zavzetostjo opravljal Vladimir Koprivnikar, sodelavec Oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje, ki bo tudi po upokojitvi deloval kot predsednik komisije. - Kljub nedvomnemu izboljšanju kvalitete raziskovalnih nalog je število mladih raziskovalcev v zadnjih štirih letih vsako leto manjše, zato si bo treba prizadevati, da k temu delu ponovno pritegnemo več nadarjenih šolarjev.

Najprej nastop pred strokovno komisijo

Presenetljivo in osupljivo je, koliko različnih področij in tem se lotevajo otroci in mladostniki v svojih raziskavah, do kakšnih zaključkov prihajajo, kako bistro, duhovito in samozavestno znajo prenekateri svoje dosežke predstaviti na odru. Mentorji in somentorji raziskovalnih nalog, ki so deležni dodatnega izobraževanja in usposabljanja, se zavedajo, da morajo biti naloge mladih izdelane v skladu s pravili in postopki znanstvenoraziskovalnega dela, kajti vse naloge ocenjujejo priznani in neodvisni recenzenti. Svoj prvi nastop imajo mladi raziskovalci, ne na odru zaključne prireditve, temveč pred komisijo, v vzdušju predizpitne mrzlice, ko morajo svoje raziskovalno delo kar najbolje zagovarjati in utemeljevati.

Svečana, zabavna in glamurozna zaključna prireditve

Pod izurjenim mentorskim in režijskim vodstvom profesorice slovenskega jezika na šoli Riharda Jakopiča Katarine Jamnik ustvarijo nastopajoči kulturno-umetniški program, ki ga tudi sami povezujejo in vsako leto posebej navduši navzoče bodisi s posameznimi točkami ali kar celoto prireditve, kot je to bilo na podelitvi 24. maja letos, ko so mentorji gledališko uspešno šole, muzikal *Mama mia* priredili na temo raziskovalne dejavnosti. Znanost, umetnost, šport, barvitost in razigranost so si tako na odru podajali roke in razbijali tabuje o nedoumljivosti in nedosegljivosti. Višek prireditve pa nastopi tedaj, ko na odru zmagovalcem z vidnim navdušenjem stisne roko sam župan Zoran Janković, vidno prevzet in ponosen, poudarjajoč, da starejši ob takšni mladini lahko mirno odhajamo v pokoj.

Raziskovalec tekmuje s samim seboj

Za kuliso zmagoslavja je nekajmesečno natančno načrtovano delo, zato si prav vsi sodelujoči v tem procesu zaslužijo priznanja in pohvale. Med njimi velja še posebej omeniti celoten kolektiv OŠ Riharda Jakopiča, šole, na kateri potekajo vsi zagovori raziskovalnih nalog, izobraževanja za mentorje, posveti z recenzenti in sestanki komisije za MRD. Ravnateljica Tatjana Slavičič, pomočnica ravnateljice Ljubica Jamnik in svetovalna delavka Breda Pungerčar so se z raziskovalno dejavnostjo že skoraj poistovetile. Tudi tisti mladi raziskovalci, ki niso stopili na zmagovalni oder, si zaslužijo pohvalo, kajti tekmovalnost je na tem področju drugotnega pomena. Vsako novo spoznanje je zmagaja. Raziskovalec tekmuje s samim seboj, osredotočen na svoj raziskovalni problem, vprašanje ali skrivnost. Skupek vseh izkušenj mladih raziskovalcev je dragocen temelj kasnejšemu študiju, samostojnemu delu, soočanju z drugačnimi argumenti, jasnemu in jedrnatemu podajanju dognanj, razpravljanju in dialogom. Zato mora ostati mladinska raziskovalna dejavnost živa, pomlajevana in negovana. V vseh petindvajsetih letih je ustvarila izjemno bogat človeški vir, ki ga moramo opremiti še z imeni, priimki in življenjepisi, kajti vedno so in bodo ljudje z obrazi in imeni tisti, ki poganjajo kolesja napredka.

Srednješolci

Med srednješolskimi nalogami za ilustracijo omenjamo naslednje naloge: *Prisotnost semen pelinolistne žvrklje v paketih s krmo za zunanje ptice* (raziskovalec Marko Novak); *Gelska eletroforeza v mojem laboratoriju* (Žan Pirc); *Atmosferski ogljikov dioksid, ogljični odtis in nizkoogljivična Slovenija* (raziskovalki Rebeka Grčar, Sara Uhan); *Etični vidik eutanazije* (raziskovalka Petra Polanič).

Oddanih je bilo 86 raziskovalnih nalog iz 20 srednjih šol v Ljubljani, sodelovalo je 138 raziskovalcev. Nagrajenih je bilo 25 nalog, 45 nalog se je uvrstilo na državno tekmovanje. Po področjih se razvrščajo na naravoslovno-matematične in tehnične ter družboslovne in humanistične v razmerju 41:43.

Osnovnošolci

Naslovi raziskovalnih nalog osnovnošolcev, ki so še posebej pritegnili pozornost občinstva na prireditvi, so: *Izračun mase Jupitra* (Anže Kastelic); *Čas vrtenja sonca* (Nina Kastelic, Žan Kastelic); *Skrivnost pajkove mreže* (Masha Korošec, Katarina Kogej); *Ljubljana: Mestni toplotni otok in vpliv širjenja mesta na spremembo povprečnih temperatur* (Vita Živa Alif); *Poškodovanost gozda v Mestni občini Ljubljana* (Ajda Kuhar, Lahra Ivanov); *Vpliv strun na hitrost žogice pri teniškem udarcu* (Tim Horvat).

Skupno je bilo oddanih 118 nalog, 103 raziskovalne, 6 seminarskih in 9 projektnih nalog. Sodelovalo je 31 osnovnih šol, 219 raziskovalcev in 2 celotna razreda. Nagrajenih je bilo 30 nalog, 50 se jih je uvrstilo na državno prvenstvo. Pri osnovnošolskih nalogah je delitev 64:53 v prid naravoslovno-matematičnih nalog.

Jeseni bo 25. obletnica mladinske raziskovalne dejavnosti še posebej svečano obeležena, najuspešnejšim mladim raziskovalcem, dobitnikom najvišjih nagrad na mestni in državni ravni, bodo podeljena posebna priznanja. Obenem bodo razstavljeni tudi letošnji plakati, ki so bili prav tako ocenjeni in nagrajeni. Nagrajenih je bilo 10 od 18 osnovnošolskih plakatov ter 7 od 28 oddanih srednješolskih plakatov.

(Nada Breznik je članica Komisije za mladinsko raziskovalno dejavnost.)

Barbara Hieng Samobor: Goreče pripaden ansambel

let MGL

mestno gledališče ljubljansko

Mestno gledališče ljubljansko, zagotovo najbolj široko popularno gledališče v Ljubljani, katerega ustanoviteljica je Mestna občina Ljubljana, je v sezoni 2011/2012 praznovalo 60-letnico delovanja. Počastilo jo je z Razstavo *Od Nevihte do Nevihte* na Krakovskem nasipu in s celotnim repertoarjem sezone, julija tudi z muzikalom *Čarovnice iz Eastwicka* na Ljubljana festivalu 2012. Barbara Hieng Samobor, ki ansambel vodi umetniško, obenem pa je tudi direktorica gledališča, pripoveduje o skrivnostih uspeha te priljubljene mestne gledališke hiše, ki ji je številno občinstvo zvesto že desetletja.

Foto: Mimi Antolović

Barbara Hieng Samobor

Mestna občina Ljubljana je kot ustanoviteljica Mestnega gledališča ljubljanskega ponosna na častitljivo 60-letnico delovanja tega najbolj široko priljubljenega gledališča v mestu. Kako se je poslanstvo gledališča spreminjalo od začetka do danes?

Mislím, da se v osnovi ni kaj dosti spremenilo. Mestno gledališče ljubljansko je bilo ustanovljeno iz iskrene želje po mladem, aktualnem, modernem in svežem teatru. Zanj sta bili od nekdaj značilni vsaj dve stvari: goreče pripaden igralski ansambel in res veliko število gledalcev. Vsa »zlata« obdobja tega gledališča pa so bila pospremljena tudi z močnimi aplavzi gledaliških strokovnjakov ter množico nagrad.

Ob 50-letnici ste izdali monografijo, kako pa ste počastili letošnji jubilej?

Praznovali smo skozi vse leto. Delikatne naloge smo se lotili posredno, prek repertoarja. Zasnovan je bil v želji po preseiganju banalne sočasnosti, v želji po intenzivni korespondenci med starimi in novimi časi. Na pot jubilejne sezone smo odšli v upanju, da za hip spet uzremo Julko Starič, Vero Per, Vladimirja Skrbinskih, Danila Bezljaja, Daretu Ulago, Sreča Špika, Slavka Cerjaka, Zlatka Šugmana ... Morda se mi je prav zato, ker je ansambel MGL-ja trenutno tako nedolžno svež, mlad in ambiciozen, to srečanje zdelo še posebej smiselno in pomembno. Želela sem, da bi oživiljeni spomini, izkušnje, asociacije, aluzije ... dale aktualnemu ansamblu dodatno moč. Gledalcem pa nostalgijo. Morda informacijo. Na vsak način: nekaj dragocenega.

No, če pa odgovorim konkretnije: ponovili so se naslovi nekaterih najpomembnejših uprizoritev iz zgodovine MGL-ja, posamezne uprizoritve so bile posvečene pokojnim igralcem, »portal« sezone pa sta z dvema režijama nosila velikana

moderne slovenskega gledališča, Mile Korun in Dušan Jovanović. Z enim stavkom: želeli smo se pokloniti čim več kolegom, ki so bistveno vplivali na pomembna poglavja šestih desetletij.

Kakšni spomini vas osebno kot hčerko pisatelja, dramatika, režiserja in umetniškega vodje Andreja Hienga vežejo na gledališče, ki ga vodite že šesto leto? Koga vse ste od blizu spoznali, še preden ste se poklicno opredelili za gledališče?

Na Mestno gledališče ljubljansko so vezani moji prvi gledališki spomini. In čisto vsak dan, ko grem po stopnicah v pisarno, se tega naravnost sentimentalno zavem. Zakaj se utrinek zgodi prav na stopnicah? Verjetno zato, ker je to zadnji prostor tišine pred vstopom v realni vrvež vsakdanjih opravil. Hvaležna sem, da me je življenje pripeljalo prav sem. Ljubim in negujem spomine na predstave, igralce, vzdušja. Koga vse sem spoznala že kot otrok? Priznam, gre za razkošno prednost, privilegij. Naj naštejemo le nekatere od tistih, ki jih ni več tu: Lojze Filipič, Bojan Štih, Taras Kermauner, Gregor Strniša, Vladimir Skrbinšek, Duša Počkaj, Lojze Rozman, Mira Sardoč, Zlatko Šugman ... Če bom živela dovolj dolgo, bom o svojih spominih na vse te ljudi napisala knjigo.

Kakšna struktura občinstva spremlja vaš program, koliko rednih abonmajev in rednih abonentov imate in kakšni so odzivi gledalcev na posamezne predstave? Se jim tudi izrecno prilagajate ali poskušate slediti predvsem lastnemu umetniškemu konceptu vodenja?

Rednih abonentov je krepko prek 6 000, razporejeni so v 24 polno zasedenih abonmajev. Struktura obiskovalcev je raznolika, pri najboljši volji bi jih ne mogla enotno okarakterizirati. Kar se pa tiče

programa: gledano s »ptičje perspektive«, seveda uresničujem postavke vnaprej načrtanega koncepta. Gotovo pa je, da moje skrbno opazovanje in razmisleki o reakcijah gledalcev vplivajo na mnoge sprotne odločitve. Težko pa bi to označila kot prilagajanje. Sledim stroki in okusu, obenem pa tudi nekakšni intuiciji.

Kako sodelujete z umetniškimi in tehničnimi ansambli? Je težko izbirati repertoar, da je napisan na kožo sedanjemu ansamblu? Na katerih glavnih igralskih osebnostih sloni načrtovanje programa?

Živim v prepričanju, da so sodelovanja z vsemi ekipami v gledališču več ali manj idealna. Upam, da se ne motim in da v tej svoji veri nisem smešna. Močno smo povezani, »držimo skupaj«, imamo zelo direktne odnose in skupne zaveze, cilje. Večino morebitnih nesporazumov sproti razrešimo. Če kaj sovražim, potem sovražim frustrirane, nerazčiščene, zastarane situacije.

Oblikovanje repertoarja je seveda moja največja poslovna radost. V umetniškem ansamblu imamo veliko izvrstnih igralcev in ti me bistveno navdihujejo. Priznam, ko berem dramska besedila, sama pri sebi že fantaziram o možnostih realizacije, najpogosteje o posameznem igralcu ali igralki v določeni vlogi ... Vprašali ste me o koncipiranju zasedb: ni apriornih zvezdnikov. Preveč je dobrih. Poskrbeti moram za vse. Ali vsaj za večino. To je skrbno letoletno delo, nekakšna kombinacija vsebinskega in operativnega postopka.

Kako pa sodelujete s slovenskimi avtorji, prevajalci, dramaturgi in režiserji?

Z dramaturgi(njami) in režiserji sem seveda v stiku praktično ves čas, enako kot z igralci.

in veliko število gledalcev

Foto: Mimi Antolović

Igralski ansambel Mestnega gledališča ljubljanskega

S prevajalci se dobivam po potrebi, glede na projekte. Sledim njihovem delu. Število srečanj z dramatikami si želim (še) povečati. V predalu imam nekaj besedil, ki čakajo na uprizoritev. Naj omenim, da smo prav letos nekaj dramskih besedil tudi dobredno »naročili«, botrovali bomo pri nastanku, razvoju in odrski realizaciji.

Vaše gledališče ni dejavno le na odru, ampak ima tudi zgledno lastno knjižno zbirko. Ste za jubilej pripravili kaj posebnega? Koliko knjig izide letno?

Kolegica Petra Pogorevc, urednica te dragocene in obsežne strokovne zbirke (leta 2008 je Knjižnica MGL praznovala 50 let!), se je vsebinsko priključila konceptu jubilejne sezone. Ponatisnili smo Stanislavskega Sistem I in II, knjigi, ki še vedno veljata za izhodiščni brevir vseh gledaliških smeri. V okviru »pastoralnega« cikla pa so izšle *Zlatkarije*, zbirka izrekov, pesmi, prigodnic in pisem Zlatka Šugmana. Na leto izideta dve, včasih pa tudi tri knjige.

Kakšen odnos pa imate z ustanoviteljico Mestno občino Ljubljana? Vas podpira pri investicijah in pri razreševanju denacionalizacijskega vprašanja? Kaj vse ste uspeli posodobiti, odkar vodite gledališče? Želite kakšno investicijsko željo ustanoviteljici izreči tudi za naprej?

Občina sama je zame povsem abstrakten pojem, zato bom raje govorila o konkretnih ljudeh. Župan Zoran Janković in njegova ekipa so nam v zadnjih letih pomagali pri realizaciji kar nekaj pomembnih investicijskih del, recimo pri obnovi Male scene, izgradnji panoramskega dvigala za invalide, zamenjavi in podaljšanju stopnic v glavnem preddverju ... Kar se želja tiče: župan in njegovi sodelavci vedo, da sta nas splošna kriza in nerešene postavke denacionalizacijskega postopka zaustavile sredi največjega zagona. Rešitev sramotno zanemarjene pasaže ob gledališču in nadaljevanje vzdrževalnih del po hiši sta spričo težkih časov, ki prihajajo, razumljivo padla v drugi plan. Zato bom namesto svojega »piskrčka« na štedilnik raje položila žarečo prošnjo z napisom: DA BI SE VSI SKUPAJ ČIM HITREJE IN SREČNO REŠILI IZ KRIZE!

VEČJE NALOŽBE V PRENOVO MGL

Leti 2009 in 2010 bosta za MGL zapisani kot leti večjih prenov gledališča. Po uspešni obnovi nekdanjih upravnih prostorov v prostor za vaje in komornejše predstave – STUDIO, prenovi 4. nadstropja, kjer je gledališče dobilo večnamenski prostor, ekonomat in dodaten prostor za vaje ter obnovi strehe nad glavno dvorano v letu 2008, se je v letih 2009 in 2010 nadaljevala prenova gledališča s ● prizidavo dvigala za ovirane k vzhodni fasadi starega dela MGL in s tem povezano ● prenovi Male scene z dvigom ravne strehe, ● izgradnjo novega spiralnega stopnišča, ki je končno uresničilo idejo o enotnem dostopu do velike in male dvorane v MGL, ● dozidavo vzhodnega dela objekta za prostore krojaško-šiviljskih delavnic ter ● prenovi indirektnega priklopa vročevodnega sistema ogrevanja na direktni preklap.

V sklopu izgradnje novega spiralnega stopnišča pa je projekt, ki ga je izdelal glavni projektant Janez Lajovic, obsegal še prenovi požarnih izhodov, prenovi vzhodne steklene fasade z energetsko varčnejšimi steklenimi stenami, prenovi prostorov starega studia – tal zaradi ločitve požarnih con in dvig strehe na normalno višino iz 2 na 2,6 metra, prenovi starih krojaško-šiviljskih delavnic v večnamenski prostor, ki je čez dan namenjen umetniškemu ekipam zabralne, gibalne ali glasbene vaje, pred predstavami pa različnim animacijam gledalcev, in dozidavo vzhodnega dela objekta za prostore krojaško-šiviljskih delavnic.

Projekt za oblikovanje glavnega stopnišča z obnovo foajerjev in oblikovanjem prostora kulturne točke, gledališke kavarnice z glavnim vhodom, so izpeljali mladi arhitekti Aksl arhitekti, gradbena in obrtniška dela pa izvajalca Rima d.o.o. in Thyssenkrupp DVG Dvigala.

Skupna vrednost vseh obnovitvenih del v dveh letih je znašala 1.375.510 evrov z DDV. Mestna občina Ljubljana je kot ustanoviteljica prispevala kar 645.200 evrov, Ministrstvo za kulturo je za dozidavo dvigala namenilo 70.000 evrov, Mestno gledališče ljubljansko pa je iz nejavnega vira (vstopnin ipd.) prispevalo 660.310 evrov. Izvedba prizidave dvigala je stala 137.256 evrov z DDV. Finančno sta za izvedbo dvigala prispevala tako Mestna občina Ljubljana (67.256 evrov) kot tudi Ministrstvo za kulturo (70.000 evrov), prenovi indirektnega priklopa vročevodnega sistema ogrevanja na direktni preklap pa je financirala Mestna občina Ljubljana z 62.500 evri.

Foto: Miran Kambič

Projekt za oblikovanje glavnega stopnišča z obnovo foajerjev in oblikovanjem prostora kulturne točke, gledališke kavarnice z glavnim vhodom, so izpeljali mladi arhitekti Aksl arhitekti, gradbena in obrtniška dela pa izvajalca Rima d.o.o. in Thyssenkrupp DVG Dvigala.

Fotografije: Mimi Antolović

Gašper Tič: MGL je ... Moja Gledališka Ljubezan!!! S hvaležnostjo in zavedanjem gojim najin odnos, se trudim, da bi nama šlo še naprej tako dobro kot v zadnjih 18 letih, kar sva skupaj. Dobro med seboj, s kolegi, ustanovitelji, skrbniki, predvsem pa tisoči ljudmi, s katerimi vsak dan deliva najino srečo, katere delček je od vsakogar, ki si je zaželi!

Jure Henigman: Z MGL-jem sva v vzajemnem odnosu. On daje meni, jaz njemu.

1 Aleksander Nikolajevič Ostrovski, *Nevihta*, MGL, 1951, rež. Marija Nablocka, na sl.: Miro Veber, Leli Nakrst, Julka Starič; foto: Arhiv MGL
2 Friedrich Dürrenmatt, *Obisk stare gospe*, MGL, 1957/58, rež. Jože Tiran, na sl.: Ruša Bojc, Stane Sever; foto Vlastja Simončič
3 Andrej Hieng, *Osvajalec*, MGL, 1970/71, rež. Dušan Jovanović, na sl.: Milena Zupančič, Radko Polič; foto: Arhiv MGL

STOPINJE V ZGODOVINI MESTNEGA GLEDALIŠČA LJUBLJANSKEGA

Alenka Klabus Vesel

1949: Spomladi Jože Tiran in Dušan Moravec razmišljata o ustanovitvi novega gledališča in snujeta njegovo programsko usmeritev. ● 4. septembra Poverjeništvu za kulturo in umetnost pri Izvršilnem odboru Mestnega ljudskega odbora Ljubljane razpiše avdicijo za izbor umetniškega osebja novega ljubljanskega dramskega gledališča. Avdicija poteka v Drami SNG v Ljubljani. Med 150 kandidati je izbranih 11 igralck in 15 igralcev. ● 1. novembra se v delovni kolektiv Mestnega gledališča v »sposojenih« prostori Mestnega muzeja v Gosposki ulici prvič zbere k skupnemu delu. ● 2. novembra se začne intenziven igralški tečaj, ki traja pet mesecev, čeprav je Mestno gledališče brez lastnih prostorov. Tečaj poteka večinoma v prostorih podjetja Beton na Ambroževem trgu 7, kjer so bili nekoč hlevi pogrebnega zavoda. Podedovana telefonska številka pa je prej pripadala Mestni klavnici. ● 25. novembra Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane izda odločbo o ustanovitvi Mestnega gledališča v Ljubljani.

1950: 1. januarja naj bi po odločbi o ustanovitvi Mestno gledališče s tem datumom začelo redno delovati, vendar to žal ni mogoče, ker še vedno nima svojih prostorov. ● Mestnemu gledališču je dodeljena frančiškanska dvorana v Frančiškanski ulici. Dvorana, predvsem pa oder nista primerna za gledališke predstave in so zato potrebni koreniti prenovitveni posegi. ● Začnejo se gradbena dela za poglobitev in razširitev odra ter prenovo dvorane. Prenova traja veliko dlje, kot je bilo sprva načrtovano. Vsi člani Mestnega gledališča z več kot 5.000 urami prostovoljnega dela pomagajo pri zidavi.

1951: Spomladi gradbena dela še vedno niso končana. Težavam navkljub Mestno gledališče pripravlja prve uprizoritve. Potrebno je veliko volje in iznajdljivosti, saj vaje potekajo v nemogočih razmerah na najrazličnejših

krajih. ● 28. maja prva uprizoritev Mestnega gledališča – *Nevihta* A. N. Ostrovskega v režiji Marije Nablocke – je le interna predstava na odru Drame SNG v Ljubljani. Ob tej priložnosti Mestno gledališče izda svoj prvi gledališki list.

Sezona 1951/52: Novembra in decembra 1951 vendarle prve vaje za uprizoritev Cankarjeve drame *Jakob Ruda* na novem, čeprav še neopremljenem odru. ● 29. decembra 1951 otvoritvena uprizoritev Mestnega gledališča v lastni hiši – *Jakob Ruda* I. Cankarja v režiji Jožeta Tirana. S tem so končno izpolnjeni pogoji za redno profesionalno delo in zato Mestno gledališče ljubljansko na ta dan praznuje svoje obletnice. ● 11. februarja 1952 gostovanje na Vrhnikih z uprizoritvijo J. B. Priestleya *Za stanovanje gre* v režiji Lojzeta Potokarja – prvo gostovanje MGL. V šestdesetih letih je gledališče gostovalo v vsakem še tako zakotnem kraju po vsej Sloveniji. Menda je ni dvoranice, doma kulture ali gledališkega odra, ki ga gledališče še ni obiskalo – tako da bi se moralo imenovati kar Mestno gledališče Slovenije. Seveda je gostovalo tudi po številnih krajih rajne Jugoslavije, pa tudi onkraj tedanjih in zdajšnjih državnih meja. ● Avgusta in septembra 1952 gledališče dodatno prenove dvorano – dvignejo parter in zgradijo lože.

Sezona 1952/53: 8. septembra gledališče prvič vpisuje abonente – razpisani so trije abonmaji. V sezoni 1952/53 je uprizorjenih kar 12 premier. ● Novembra v gledaliških listih začnejo objavljati reklamne oglase, tako imenovane inserate, kar jim omogoča, da gledališki list prodajajo po 10 dinarjev, ne da bi imeli pri tem izgubo. ● Junija 1953, ob zaključku sezone 1952/53, izda gledališče poseben zbornik, ki ponuja pregled minule sezone in ga vsi abonenti dobijo brezplačno. Taki zborniki kot dopolnilo gledališkim listom redno izhajajo vse do konca sezone 1961/1962.

Sezona 1953/54: ● 26. novembra 1953 premiera *Večera v čitavnici* M. Vilharja v režiji Mirka Mahniča. Prikaz čitalniškega večera s konca 19. stoletja postane prva uspešnica Mestnega gledališča z 89 ponovitvami. V sezoni 1961/62 zaradi izrednega zanimanja uprizoritev obnovijo, tako da skupno število ponovitev naraste na 132.

Sezona 1954/55: ● 1. novembra 1954 gledališče interno praznuje peto obletnico ustanovitve. Ob tej priložnosti direktor Jože Tiran predlaga, naj ta datum ostane »tiha domača obletnica« tudi v prihodnje: »Ko bomo praznovali petletnico prve predstave v svojih hiši (konec decembra 1956), bo to praznik in prerez kvalitetnega vzpona in dela pred javnostjo. 1. november pa bo ostala tiha domača obletnica, tihi praznik našega kolektiva, praznik notranje gledališke solidarnosti, enotnosti, medsebojnega razumevanja, požrtvovanja, naporov, poguma, uporne volje in složnosti, s katero je bil naš kolektiv prav v najtežjih časih najbolj prežet.« ● 15. novembra 1954 premiera *Martina Kačurja* I. Cankarja v režiji Jožeta Galeta. To je prva uprizoritev Mestnega gledališča, ki je povabljena na festival Sterijevo pozorje v Novi Sad (1957), kjer prejme kar tri nagrade. ● 15. novembra 1954 gledališče razpiše nagradni natečaj za slovensko dramsko noviteto, ki jo želi uprizoriti maja 1955 v počastitev 10. obletnice osvoboditve Ljubljane. Izid natečaja je objavljen v časopisu Ljudska pravica 20. februarja 1955. Premiera zmagovalne *Pisane žoge* izpod peresa Igorja Torkarja je zaradi zapletov s cenzuro šele 18. maja 1955.

Sezona 1956/57: ● Od 7. aprila do 19. aprila 1957 prva turneja Mestnega gledališča po Jugoslaviji. Z uprizoritvami *Martin Kačur* I. Cankarja v režiji Jožeta Tirana, *Malomeščani* M. Gorkega v režiji Igorja Pretnarja in *Večer v čitavnici* M. Vilharja v režiji Mirka Mahniča z velikim uspehom gostujejo v Beogradu, Sarajevu in Zagrebu.

Sezona 1958/59: ● 4. oktobra 1958 ob premieri *Balada o ulici* J. Kozaka v režiji Mirka Mahniča gledališki list prvič izide s fotografijami uprizoritve, ki ji je posvečen. Prej so bile fotografije vedno objavljene šele v poznejših listih. ● Izideta prva zvezka prve in edine slovenske teatrološke zbirke Knjižnica Mestnega gledališča: *Večer v čitavnici* M. Vilharja in *Pomenki o sodobnih dramah* D. Moravca. Izid omogočijo številni reklamni inserati.

Sezona 1960/61: ● V zbirki Knjižnica MGL izide knjiga *Sto premier Mestnega gledališča*. Urednik knjige je Dušan Moravec. ● Po 100 premierah, uprizorjenih na odru Mestnega gledališča, kažejo številke zadnje sezone (1960/61) naslednjo podobo: 9 premier, 348 predstav,

4 Ivan Cankar, *Hlapci*, MGL, 1980/81, rež. Dušan Jovanović, na sl.: Janez Hočevar, Zlatko Šugman; foto: Tone Stojko

5 William Shakespeare, *Hamlet*, MGL, 1983/84, rež. Mile Korun, na sl.: Boris Ostan, Jožica Avbelj; foto: Tone Stojko

6 Edward Albee, *Tri visoke ženske*, MGL, 1996/97, rež. Mateja Koležnik, na sl.: Mirjam Korbar, Štefka Drolc, Jožica Avbelj; foto: Tone Stojko

Matej Puc: Zelo sem ponosen na MGL. Je gledališče, ki vre od energije!

Jana Zupančič: Ne bi ga zamenjala.

Iva Krajnc: MGL ni le služba, pač pa moj drugi dom. Brez vseh, ki delajo in ustvarjajo tukaj, bi bilo moje življenje dolgočasno.

od tega 234 v Ljubljani in 114 na drugih odrih, 121.109 obiskovalcev, 6 rednih, 6 mladinskih abonmajev in 8 abonmajev za kolektive, MG šteje 84 članov – med njimi so 4 člani direkcije, 4 režiserji, 10 igralk in 17 igralcev.

Sezona 1962/63: ● Gledališče se preimenuje v Mestno gledališče ljubljansko in novo ime uporablja tudi že v gledaliških listih, čeprav je preimenovanje uradno potrjeno šele z odločbo z dne 11. decembra 1970. ● 31. avgusta 1962 Lojze Filipič uvede knjigo umetniškega spremljanja predstav in ob tej priložnosti opredeli njen smoter. Takšne dežurne knjige spremljajo uprizoritve tudi še danes. ● 6. marca 1963 gledališče razpiše natečaj za novo slovensko gledališko delo. ● 13. marca 1963 premiera *Jubileja* J. Žmavca v režiji Jožeta Galeta – prva skupna uprizoritev Slovenskega ljudskega gledališča Celje in Mestnega gledališča.

Sezona 1963/64: ● 5. oktobra 1963 premiera *Raztrganec* M. Bora v režiji Lojzeta Potokarja – skupna uprizoritev Drame SNG Ljubljana in Mestnega gledališča ljubljanskega v počastitev 20. obletnice Zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju.

Sezona 1964/65: ● 11. marca 1965 premiera *Balade o črnem noju* I. Torkarja v avtorjevi režiji – prva skupna uprizoritev Akademije za gledališče, radio film in televizijo in Mestnega gledališča. Sodelovanje z igralsko akademijo postane redno in uspešno.

Sezona 1967/68: ● 29. decembra 1967 ob 15-letnici prvič podelijo prstan Mestnega gledališča ljubljanskega 25 članom, ki so v gledališču od samega začetka. Prstan potem dolga leta podeljujejo vsem, ki so v Mestnem gledališču zaposleni nepretrgoma 15 let. ● V zbirki Knjižnica MGL izide knjiga *15 let Mestnega gledališča ljubljanskega*. Uredila sta jo Marko Zorko in Mirko Zupančič.

Sezona 1968/69: ● Jeseni 1968 gradnja prizidka, novega vhoda in foyerja. ● 9. decembra 1968 otvoritev prve razstave in Mestnem gledališču. Razstavo je odprl akademik dr. Bratko Kreft. V novem foyerju postanejo razstave redni obgledališki program.

Sezona 1970/71: ● Izdana je lokacijska odločba. Začne se gradnja današnjega Mestnega gledališča: prezidava in dozidava odra ter dozidava stavbe na Čopovi ulici.

Sezona 1972/73: ● Število obiskovalcev narašča. Razpisanih je že 22 abonmajev. ● 22. marca 1973 premiera *Življenja podeželskih plebojev* Dušana Jovanovića v režiji Zvoneta Šedlbauerja – skupna uprizoritev SSG v Trstu in Mestnega gledališča.

Sezona 1973/74: ● V tej sezoni je bilo v repertoar uvrščenih šest uprizoritev, od katerih jih kar pet doživi več kot petdeset ponovitev.

Sezona 1974/75: ● Zaključeni so temeljni gradbeni posegi pri prenovi dvorane in odra, tako da delo v hiši po nekaj okrnjenih sezonah spet normalno poteka. Manjša dela trajajo še nekaj let. ● Število abonmajev se poveča že na 32.

Sezona 1976/77: ● V tej sezoni je razpisanih 37 abonmajev, kar je največ v zgodovini Mestnega gledališča.

Sezona 1979/80: ● 20. novembra 1979 s krstno uprizoritvijo *Nekoč in danes* Toneta Partljiča Mestno gledališče odpre nov uprizoritveni prostor – predhodnico današnje Male scene, imenovano Stara garderoba; pred dozidavo so bile tam namreč igralske garderobe. S to programsko potezo v MGL po dolgih letih končno uresničitjo zamisli prvega direktorja Jožeta Tirana pa tudi Lojzeta Filipiča o eksperimentalnem programu na manjšem odru, ki ni del abonmajske ponudbe.

Sezona 1981/82: ● 25. septembra 1981 premiera *Sle boeme* M. Dekleve v režiji Zvoneta Šedlbauerja v Srednji dvorani Cankarjevega doma – skupna uprizoritev Cankarjevega doma in Mestnega gledališča ljubljanskega.

Sezona 1983/84: ● V tej sezoni se arhivsko gradivo posameznih uprizoritev prvič obogati z videoposnetki. Fotograf Tone Stojko tako dokumentira premiere še danes. ● 12. januarja 1984 premiera *Hamleta* W. Shakespeara v režiji Mileta Koruna. V zgodovini Mestnega gledališča je to uprizoritev z največ nagradami: prejela jih je kar 17.

Sezona 1984/85: ● 19. septembra 1984 premiera uprizoritve *Pod Prešernovo glavo* A. Goljevšček v režiji Zvoneta Šedlbauerja, ki je dosegla 142 ponovitev in postane ena najodmevnejših stvaritev MGL.

Sezona 1985/86: ● 2. aprila 1986 s premiero *Lahko noč, mama M.* Normana v režiji Borisa Kobala se oder Stara garderoba preimenuje v Malo sceno in začne redno delovati. V naslednjih letih vsako sezono uprizorijo eno delo, ki s svojim uprizoritvenim konceptom išče drugačnost onkraj gledaliških konvencij, značilnih za veliki oder MGL. ● 29. decembra 1986 ob 35-letnici gledališča izide almanah *Mestno gledališče ljubljansko, 35 let*. Uredila ga je Mojca Kreft. ● V zbirki Knjižnica MGL izide 100. zvezek: K. S. Stanislavski *Sistem VI*.

Sezona 1987/88: ● 10. decembra 1987 ustanovljen je Klub mladih prijateljev MGL. Ta nova oblika dejavnosti naj bi predvsem mladim ljubiteljem omogočila, da bi se laže in drugače seznanili z gledališko umetnostjo in ustrojem gledališkega ustvarjanja. Poleg popusta pri nakupu vstopnic Klub svojim članom omogoča ogled vaje in sodelovanje pri pogovorih z gledališkimi ustvarjalci. V sezoni 1989/90 ima Klub že 200 članov, ki jim gledališče priredi pet srečanj. Kasneje dejavnost Kluba zamre.

Sezona 1988/89: ● 18. oktobra 1988 po drugi premieri časopisno podjetje Dnevnik prvič podeli Dnevnikovo nagrado za najboljšo igralsko stvaritev pretekle sezone v Mestnem gledališču ljubljanskem. Prejme jo Jožica Avbelj za vlogo Katarine v komediji *Ukročena trmoglavka* W. Shakespeara v režiji Žarka Petana. Danes še tradicionalno podeljevanje te nagrade je zgled uspešnega sodelovanja med gospodarstvom in kulturo.

Sezona 1994/95: ● 9. aprila 1995 s premiero *Zažgi! L. Wilsona* v režiji Zijaha A. Sokolovića dobi Mala scena nov, sodobno preurejen prostor nekdanje sobe za vaje, ki lahko sprejme do 90 gledalcev. Od tega časa sta na Mali sceni najmanj dve, včasih pa tudi tri uprizoritve v sezoni. Že prva premiera v tem prostoru doživi kar 77 ponovitev. ● 18. maja 1995 premiera *Štajerca v Ljubljani* T. Partljiča v režiji Borisa Kobala. Ta uprizoritev v petih sezonah doseže kar 152 ponovitev.

Sezona 1995/96: ● Mestno gledališče začne izdajati mesečni program predstav, kar pripomore k boljši informiranosti gledalcev.

Uroš Smolej: MGL ni samo poslopje, ni zgolj služba. Je način življenja, drugi dom, tudi zatočišče. Marsikaj je očem publike skrito, a bistvo se večer za večerom razkriva na odru. In to, čemur so priča, je odraz trdega dela, elana, ustvarjalnosti, ljubezni do gledališča z dušo in tradicijo. Privilegij je biti del njegove zgodbe.

Jožica Avbelj: »Če že ne veš, kaj se spodobi, bi pa zaigrala: vsaj videt bi bilo prav.«
(*Kabanova* v *Nevihiti A. N. Ostrovskega*)

7 George Bernard Shaw, *Pigmalion*, MGL, 1998/99, rež. Boris Kopal, na sl.: Tanja Ribič, Slavko Cerjak; foto: Tone Stojko **8** Edmond Rostand, *Cyrano de Bergerac*, MGL, 2000/01, rež. Dušan Jovanović, na sl.: Lotos Vincenc Šparovec, Tanja Ribič, Gašper Tič, Slavko Cerjak; foto: Tone Stojko **9** Joe Masteroff, John Kander, Fred Ebb, *Kabaret*, MGL, 2006/07, rež. Stanislav Moša, na sl.: Eva Kraš, Tinkara Končar, Sara Živkovič, Uroš Smolej, Ajda Smrekar, Ana Dolinar, Tjaša Ferme; foto: Tone Stojko

Sezona 1996/97: ● Mestno gledališče na internetu objavi svojo spletno stran www.mgl.si.

Sezona 1998/99: ● 6. maja 1998 premiera *Pigmaliona* B. Shawa v režiji Borisa Kobala. To je že druga uprizoritev tega dela v MGL. Uprizoritev je uspešnica, saj vztraja na sporedu kar sedem sezon in doživi 186 ponovitev, kar je največ v zgodovini Mestnega gledališča.

Sezona 2000/01: ● 5. oktobra 2000 premiera *Prizorov iz zakonskega življenja* I. Bergmana v režiji Mileta Koruna. Uprizoritev postane ena največjih uspešnic Male scene in doživi 119 ponovitev.

Sezona 2001/02: ● Slavnostna sezona ob 50-letnici delovanja MGL. ● 25. septembra 2001 se sezona začne z otvoritvijo prenovljenega foyerja in odkritjem kipov za Mestno gledališče zaslužnih mož Jožeta Tirana in Lojzeta Filipiča. Kipa sta delo akademskega kiparja Stojana Batiča. ● 30. oktobra 2001 Jožica Avbelj na 36. Borštnikovem srečanju v Mariboru prejme Borštnikov prstan in se tako pridruži trem vrhunskim gledališkim

umetnikom iz vrst MGL, ki so bili deležni tega najvišjega igralskega odličja. To so: Vladimir Skrbinšek leta 1971, Vladoša Simčič leta 1981 in Zlatko Šugman leta 1986.

● Aprila 2002 izide obsežna monografija *50 let MGL – Od Nevihite do Zgodbe o uspehu*, ki v dveh knjigah in na več kot tisoč straneh podrobno popisuje zgodovino Mestnega gledališča. Urednica monografije je Alenka Klubus Vesel. Monografijo kot darilo prejmejo vsi, ki so kadarkoli kakorkoli sodelovali pri ustvarjanju v Mestnem gledališču. ● Maja 2002 je v počastitev 50-letnice MGL je v foyerju postavljena razstava *Bela krizantema na srebrnem reburu*, ki prinaša odseve slovenske dramatik in umetniških večerov na odru MGL. Avtorica razstave je Mojca Kreft, zasnovala in postavila pa sta jo Andrej Kalamar in Barbara Matul Kalamar.

Sezona 2002/2003: ● 8. februarja 2003 Zlatko Šugman prejme veliko Prešernovo nagrado.

Sezona 2003/2004: ● Oktobra 2003 MGL v sodelovanju z Zavodom za šolstvo organizira dvodnevne strokovne delavnice z naslovom *S šolo v MGL in z MGL v šolo*. Gre za izobraževanje učiteljev devetletke, ki poučujejo predmet gledališki klub, in mentorjev šolskih gledaliških krožkov. Delavnice, ki jih vodi dramaturginja Ira Ratej s sodelavci, se z velikim uspehom izvajajo tudi po dvakrat v sezoni še danes.

Sezona 2004/2005: ● Gledališče poleg običajnih abonmajev v sodelovanju s časopisno hišo Dnevnik razpiše tudi poseben abonma Nika, ki ponuja kar deset uprizoritev na velikem odru – abonma poleg šestih domačih vključuje tudi štiri gostujoče uprizoritve (slovenskih ali tujih gledališč) – ter eno uprizoritev po izbiri na Mali sceni. ● 15. januarja 2005 premiera komedije *Vse o ženskah* M. Gavrana v režiji Barbare Hieng Samobor. Daleč najuspešnejša uprizoritev na Mali sceni MGL doživi kar 181 ponovitev.

VERONIKA ŠPES, Litija: »V tem gledališču imamo abonma že 20 let. Doma sem iz Litije in z veseljem pridem v Ljubljano na predstave. Med igralci imam svoje favorite, vendar menim, da so vsi zelo dobri. Posebej so mi všeč Gašper Tič, potem Mirjam Korbar in Iva Krajnc. Zelo sem vesela, ker se je Gašper Tič vrnil v MGL, to je bilo leta 2005. Eno leto je bil član Gledališča Koper. V MGL ga spremljam od leta 1997 in me navdušuje z igro.

Kot gledalka in oboževalka gledališča menim, da so kljub krizi vsi člani MGL, ne le igralci in režiserji, temveč tudi kostumografi, scenografi in strokovnjaki za tehniko in drugi zaposleni ansambel, ki živi za gledališče in so predstave čedalje bolj zahtevne in zelo dobre. Ni mi všeč, ker je sedanja vlada kar ukinila Ministrstvo za kulturo in ga priključila k šolskemu ministrstvu,

Fotografije: Robert Ribič

Veronika Špes

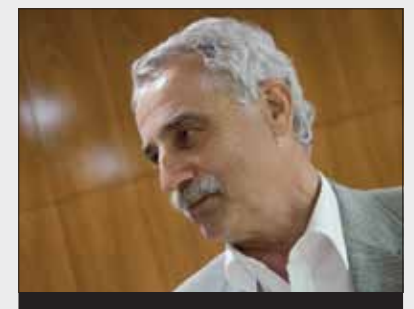
kajti kultura je identiteta našega naroda in si zasluži finančno, moralno in politično podporo vlade.«

LADISLAV MUZGA, Litija, tehnik in samostojni podjetnik, ki je leta 1973 prenavljal Mestno gledališče ljubljansko: »V prenovljenem gledališču

Ladislav Muzga

sem si ogledal prvo predstavo in od takrat imam redni abonma. Vsi igralci so zame enako dobri, ker nisem strokovnjak za gledališče in ne bi nikogar izpostavil. Uživam v vsaki predstavi in iskreno čestitam vsem zaposlenim ob 60-letnem jubileju.«

Mag. Franc Hočevar

MAG. FRANC HOČEVAR, svetovalec predsednika RS za zdravstveno in socialno varstvo ter humanitarna vprašanja, predsednik fundacije *Z glavo na zabavo* je redni gledalec MGL še iz študentskih časov: »Na leto si ogledam šest predstav na velikem odru, potem pa še predstave na Mali sceni.

10 Tennessee Williams, *Mačka na vroči pločevinasti strehi*, MGL, 2010/11, rež. Ivica Buljan, na sl.: Jure Henigman, Jana Zupančič, Janez Starina, Domen Valič, Karin Komljanec; foto: Miha Fras **11** Aleksander Nikolajevič Ostrovski, *Nevihita*, MGL, 2011/12, rež. Jernej Lorenci, na sl.: Alja Kapun, Jožica Avbelj, Matej Puc, Maja Boh, Nika Rozman; foto: Barbara Čeferin

Mirjam Korbar Žlajpah: Z MGL-jem imava oktobra srebrno poroko, 25 let zvestobe in predanosti. Ko mislim, da o njem vse vem in da ni nič več skrito, me preseneti kot na prvem zmenku, zato je najin odnos nepredvidljiv – živ. Zato ga ljubim!

Boris Ostan: Življenje z gledališčem je privilegij. Življenje z Mestnim gledališčem je po vseh teh letih kot privilegij uspelega zakona.

Sezona 2006/2007: ● Po večletnem dogovarjanju dokončna pridobitev novih prostorov v vzhodnem traktu stavbe, ki prinaša nove pisarne, dve igralski garderobi in nov prostor za vaje in predstave (Studio). ● 19. septembra 2006 premiera muzikala *Kabaret* v režiji Stanislava Moše. Izjemna uspešnica pomeni prelomnico v zgodovini MGL – od tega časa MGL vsako sezono uprizori nov muzikal, ki navdušuje staro in privablja številno novo občinstvo. *Kabaretu* sledijo nič manj uspešni *Goslač na strehi*, *Sugar – Nekateri so za vroče*, *Pomladno prebujenje*, *Dekameron*, *Čarovnice iz Eastwicka* ... ● Igralec Uroš Smolej za vlogo Konferansjeja v *Kabaretu* leta 2008 prejme nagrado Prešernovega sklada.

Sezona 2007/2008: ● 6. oktobra 2007 premiera *Mobilca* S. Belbela v režiji Borisa Ostana je prva premiera v novem Studio, ki pomeni dopolnitev Male scene in je primeren za nekatere komorne predstave, ker prinaša še tesnejši stik z občinstvom.

Sezona 2008/2009: ● Jeseni 2008 adaptacija nekdanjih pisarn v 4. nadstropju prinese velik večnamenski prostor (tako imenovani Klub MGL). ● Novembra 2008 praznuje knjižna zbirka strokovne literature *Knjižnica MGL*, ki jo izdaja Mestno gledališče ljubljansko, 50-letnico obstoja. Zbirka izhaja nepretrgoma že od leta 1958. Jubilej počastijo z izdajo 147. zvezka – to so *Prigodnice* Mile Kacič.

Sezona 2009/2010: 27. novembra 2011 premiera *Malih zakonskih zločinov* E. E. Schmitta v režiji Zvoneta Šedlbauerja na prenovljeni Mali sceni. MGL končno dobi tako zaželeno dvigalo, ki omogoča lažji dostop tudi invalidom tako na Malo sceno kot v veliko dvorano.

Sezona 2010/2011: V želji, da bi se še bolj približali mlajšim gledalcem, gledališče poleg običajnih abonmajev, namenjenih dijakom in študentom, razpiše še dva nova abonmaja. Abonma *Več* mladim ponuja šest lastnih in dve gostujoči uprizoritvi na velikem odru ter eno uprizoritev po izbiri na Mali sceni, abonma *Mladi* pa pet uprizoritev na velikem

odru, eno uprizoritev po izbiri na Mali sceni ter veliki glasbeno-gledališki dogodek v Kinu Šiška. Ta dogodek pomeni novost v slovenskem gledališkem prostoru – ob pesmih iz muzikalov Mestnega gledališča in zabavnem programu predvsem druženje gledalcev in gledaliških ustvarjalcev. ● Gledališče dobi novo stopnišče – prenova in podaljšek prejšnjega –, ki omogoči dostop do prenovljene Male scene tudi po stopnicah (v prejšnji sezoni je bil dostop mogoč le z dvigalom). Po nadgradnji stavbe ureditev novih prostorov in selitev šiviljskih in krojaških delavnic. Pridobitev novega večnamenskega prostora v drugem foyerju, namenjenega vajam in sprejemu skupin. Prenovljen je celotni foyer. Načrti za adaptacijo glavnega vhoda in kulturne točke ob njem pa žal ostajajo nerealizirani zaradi nedokončane denacionalizacije.

Sezona 2011/2012: Gledališče praznuje 60-letnico, ki jo obeleži s slavnostno sezono. Med uprizoritvami je tudi prva uprizoritev MGL sploh – *Nevihita* A. N. Ostrovskega v režiji Jerneja Lorencija.

Slavica Dimitrijević

Kot gledalec bi pohvalil vse igralce, posebej pa njihovo izvajanje mjuzikla *Čarovnice iz Eastwicka*, ker so pokazali še dodaten dar za petje in ples. Všeč mi je, ker so sposobni intenzivne igre od začetka do konca predstave. Iskrene čestitke ob jubileju.»

Nada Krašovec

SLAVICA DIMITRIJEVIĆ, redna gledalka predstav MGL več deset let: »Zame je gledališče duhovna hrana, prav tako rada berem knjige. Vsaka predstava, ki si jo ogledam, je doživetje zase, iz leta v leto so predstave zelo dobre, všeč mi je tudi, ker so odlično izvedli mjuzikel *Čarovnice iz Eastwicka*. Članom

Blanka Mahne

ansambla in vsem zaposlenim čestitam ob jubileju in jim želim še veliko dobrih predstav.»

NADA KRAŠOVEC, zvesta gledalka predstav že 30 let. V preteklosti je bila zelo navdušena nad vlogami, ki jih je igral Janez Hočevnar Rifle, legenda slovenskega

gledališča: »Menim, da so tudi mlajši igralci in igralki odlični in jim čestitam, ker so vsestransko nadarjeni. Vsem članom ansambla čestitam ob jubileju in jim želim tudi večjo podporo države.«

BLANKA MAHNE, zdravnica iz Kopra: »Prav z veseljem prihajam na predstave MGL. Repertoar gledališča MGL sem redno spremljala že kot študentka in še vedno rada pridem v Ljubljano, ker nas člani ansambla vedno presenetijo z novimi izzivi. Zelo sem navdušena nad mjuziklom *Čarovnice iz Eastwicka*, ker je to novost v gledališču, na nas gledalce pa deluje zelo sproščujoče. Vsem zaposlenim in članom ansambla MGL čestitam ob 60-letnem jubileju in jim želim še veliko dobrih predstav.«

Mnenja gledalcev zbrala Mirjana Ribič.

Kako starejši premagujejo revščino

Izsledki raziskave

Dr. Valentina Hlebec in dr. Maša Filipovič Hrast

Foto: Dunja Wedam

Obdelovanje vrtov je ena od najpogostejših oblik rekreacije, pa tudi krpanja osebnega proračuna v starosti. Na sliki: Članice Društva zeliščarjev Ljubljana.

Pogosta medsebojna družinska solidarnost v starosti je varovanje

V okviru Oddelka za zdravje in socialno varstvo Mestne občine Ljubljana imajo teme, ki se nanašajo na starejše občanke in občane Ljubljane, pomembno vlogo, to pa še posebej velja v letošnjem evropskem letu aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti. Medtem ko finančno podpiramo številne programe in aktivnosti, namenjene polnemu življenju starejših, se hkrati zavedamo, da morajo biti za resničen razmislek o kvaliteti njihovega življenja izpolnjeni osnovni pogoji, ki so pogosto povezani s posameznikovim gmotnim stanjem. V ta namen smo k sodelovanju povabili strokovnjake s Fakultete za družbene vede, ki v pričujočem besedilu poskušajo osvetliti nekatere praktične načine, s katerimi si posamezniki lahko olajšajo vsakdanje življenje in ki po našem mnenju lahko prispevajo k boljši kvaliteti življenja starejših v Ljubljani.

V starosti je bistvena kvaliteta življenja, a so starejši izrazito ranljiva skupina

Vprašanje kvalitete življenja v starosti postaja vedno bolj aktualno zaradi vedno daljše življenjske dobe in vedno večjega števila starejših. Kvalitetno staranje in kvalitetna starost sta pomembna na več ravneh: za starajočega se ali za starega človeka, za njegove najbližje družinske člane (partnerja, otroke, vnuke), za širšo okolico (prijatelje in sosede), za lokalno skupnost in seveda za družbo kot celoto.

Sedanja gospodarska kriza in kompleksni problemi v današnjih družbah povečujejo vse mogoče negotovosti. Država zagotavlja vedno manj različnih storitev, kar lahko nekatere ljudi pripelje v socialno izključenost ali revščino. Pri starejših gre za tveganja, ki jih povzročajo predvsem spremembe pokojninskega sistema in socialnovarstvenih sistemov. Pri tem je pomembna celotna življenjska zgodovina izključevanja, kadar gre na primer za starejše, ki so nizko izobraženi, ki so bili morda v svoji delovni dobi pogosto brezposelni ipd. Podatki zadnjih let za Slovenijo kažejo, da so starejši izrazito ranljiva skupina, saj je pri njih skoraj dvakrat višja stopnja tveganja revščine kot pri preostali populaciji.

Izsledki raziskave o revščini in materialni prikrajšanosti starejšega prebivalstva

V raziskavi *Revščina in materialna prikrajšanost starejšega prebivalstva* smo sodelavci Centra za preučevanje družbene blaginje Fakultete za družbene vede sodelovali z Inštitutom za ekonomsko raziskovanje v okviru Ciljno raziskovalnega programa Konkurenčnost Slovenije 2006–2013.

S poglobljenim raziskovanjem smo hoteli ugotoviti, kateri vidiki socialne izključenosti, revščine in materialne prikrajšanosti so najbolj žgoči ter kakšne strategije uporabljajo starejši pri shajanju z revščino in socialno izključenostjo. Izvedli smo 34 poglobljenih intervjujev med najbolj ogroženimi skupinami starejšega prebivalstva. Zanimalo nas je, katerih virov se stari ljudje poslužujejo pri premagovanju revščine ali si pomagajo predvsem sami ali se obračajo na družino, sorodnike in skupnost, v katerih primerih se obračajo na formalne oblike pomoči in kako si skušajo pomagati sami. S tem smo hoteli pridobiti znanje o tem, na kakšen način bi bilo najbolj ogroženim skupinam starejših mogoče pomagati pri izboljšanju kvalitete življenja, katere individualne strategije so najbolj pogoste in kako jih podpreti z usmerjenimi politikami.

Iznajdljive strategije starejših pri reševanju lastnega položaja

Ugotovili smo, da starejši uporabljajo tako svoje individualne vire, pa tudi strategije, s katerimi se obračajo na svojo širšo skupnost. Pri reševanju svojega položaja so zelo iznajdljivi in uporabljajo veliko strategij. Nekatere strategije smo poimenovali aktivne, ker pomenijo aktivno rabo lastnih sredstev, kompetenc ali pomoči drugih. Druge pa lahko imenujemo pasivne, saj pomenijo predvsem omejevanje potreb (lahko tudi vitalnih, kot so na primer hrana in zdravila), odrekanje določenim dobrinam (na primer oblačilom in drugim nakupom) ali dejavnostim (na primer izletom, počitnicam). Med pasivne strategije smo uvrstili tudi črpanje preteklih prihrankov, ki je zelo pogost način, in pa prejemanje pomoči s strani različnih organizacij in društev.

Aktivni načini za zmanjševanje socialne in finančne prikrajšanosti starostnikov

Podrobneje bomo predstavili aktivne strategije, ki pripomorejo k zmanjševanju socialne in finančne prikrajšanosti starostnikov. Poslužujejo se jih predvsem mlajši in/ali zdravi stari ljudje, ki ostajajo aktivni. Ko nastopijo starostne in zdravstvene težave, aktivne strategije začnejo upadati na račun pasivnih strategij in odvisnost od socialnega omrežja se povečuje.

Iskanje dodatnih finančnih virov dohodka in dobrin

V to kategorijo sodijo predvsem storitve, ki jih intervjuvanci opravljajo v zameno za finančno plačilo ali določeno dobrino, predvsem za hrano. Strategija je predvsem značilna za tiste intervjuvance, ki jim (je) zdravje dopušča(lo) delovno aktivnost, zato je ta strategija izrazitejša pri mlajših upokojevcih. Pri ženskah je šlo večinoma za storitve, kot so šivanje, pospravljanje, varstvo otrok, likanje, kuhanje, pri moških pa za beljenje, mizarjenje in popravila.

Samooskrba s hrano

pomeni predvsem pridelavo lastne zelenjave, sadja in mesa ter pripravo jedi iz osnovnih surovin, npr. peka kruha ali pridelava mošta, kisa, sokov, ozimnice itd. Samooskrba s hrano se je pri intervjuvancih pokazala kot pomembna strategija, saj doma pridelane vrtnine v veliki meri prispevajo k reševanju njihovega gmotnega položaja tako v mestnem kot tudi v podeželskem okolju. Vrtnarjenje pa je tudi pomembna oblika aktivnega preživljanja prostega časa ter vzdrževanja občutka samostojnosti in samozadostnosti.

in socialno izključenost

Nov DNEVNI CENTER AKTIVNOSTI ZA STAREJŠE V DRAVLJAH

Darija Božnik

vnukov.

Gospodarjenje s hrano

Aktivna strategija gospodarjenja s hrano zajema namensko spremljanje akcijskih popustov trgovin in nakupa tiste hrane, ki se ponuja v akcijah ali v nizkocenovnih diskontih, ter hrane, ki jo po nižji ceni ponujajo ob koncu dneva. Pri tem so nekateri pripravljene obiskati tudi več trgovin in v vsaki kupiti le nekatere izdelke iz akcijske ponudbe. Prihranijo tudi tako, da kupujejo večjo količino sezonske hrane, ki je cenejša, in jo nato shranijo ali zamrznejo ter uživajo vse leto. Hrano tudi predelajo, da je trajnejša.

Gospodarjenje z viri

Pri strategiji gospodarjenja z viri gre v prvi vrsti za največjo možno izrabo sredstev in premišljeno upravljanje z vsemi drugimi viri in dobrinami, ki ne sodijo v pravkar obdelano kategorijo hrane. Sem sodi načrtno varčevanje denarja za kurjavo, pogreb, za nujna popravila, darila, nepredvidene stroške, včasih tudi za izlet ali priboljšek. Varčevanja brez določenega namena pri intervjuvancih ni zaslediti.

Vzdrževanje socialnega omrežja

Zelo pomembna strategija je vzdrževanje socialnega omrežja, stikov. Gre pravzaprav za vzdrževanje in aktiviranje predvsem neformalnega socialnega omrežja, ki intervjuvancem pomeni vir, iz katerega črpajo sredstva za spopadanje z materialno in socialno prikrajšanostjo. Gre za vlaganje v odnos z njihovimi otroki, vnuki, sorodniki, sosedi in prijatelji, pri čemer pa je investicija lahko zelo različna. Nekateri odnos vzdržujejo s pomočjo daril. Drugi odnos vzdržujejo v obliki nematerialnih uslug, predvsem tako, da varujejo vnuke ali sosedove otroke ali

kuhajo za družino, v zameno pa dobijo usluge povrnjene.

Delitev stroškov in dela med družinskimi člani

Nekatere strategije se močno vežejo na družino, kot na primer delitev stroškov in dela med družinskimi člani. Ta strategija zadeva predvsem upokojence, ki živijo z vsaj enim družinskim članom in je močno vezana na kakovost medosebnih odnosov v družini, saj so ti prvi pogoj za obstoj te strategije. Starejši, ki živijo skupaj z drugimi družinskimi člani v istem gospodinjstvu, v isti stavbi ali v neposredni bližini (sosednji hiši), si pogosto pomagajo pri delitvi stroškov in pri gospodinjstvih opravilih. Kdo bo opravil kakšno delo, določajo sposobnosti, mobilnost in čas, ki ga ima posameznik. Starejši običajno pomagajo s kuhanjem kosila za vso družino, ponudijo pomoč pri gospodinjstvih opravilih, pazijo majhne otroke ali pa jih spremljajo v vrtec in šolo. Pogosto tudi pomagajo pri pranju perila in po potrebi sešijejo kak kos obleke. Na drugi strani njihovi odrasli otroci, ki jim zaradi službenih obveznosti primanjkuje časa za gospodinjstvo, skrbijo za nakup živil, fizično zahtevnejša gospodinjstva opravila itd. V primeru, da so v družini tudi odrasli vnuki, ti občasno pomagajo pri nekaterih težjih opravilih ali pa starejšim nudijo prevoz. Gre torej za družinsko strategijo gospodinjstva, ki ima vsaj dve pomembni posledici: preprečevanje osamljenosti in zniževanje stroškov.

Revščino in socialno izključenost starejših najbolj preprečuje družinska povezanost

Izsledki raziskave kažejo na pomembno vlogo socialnih omrežij, predvsem družine, ki je ključna za preprečevanje revščine in socialne izključenosti starejših. Vemo, da imajo starejši pri nas manjša omrežja kot druge populacijske skupine. Bolj ranljive so tiste skupine starejših, predvsem gre za ženske, ki imajo zelo majhna družinska omrežja, kar pomeni večjo odvisnost le od enega vira pomoči, ki je tako bolj obremenjen. Najpogosteje so to hčerke. Vendar pa je skupina tistih starejših, ki bi bili socialno izolirani, zelo majhna. Večina starejših v Sloveniji ima namreč močna družinska omrežja. Velika geografska bližina sorodnikov pri nas omogoča, da so starejši manj izključeni in ogroženi, kot bi bili brez teh ključnih okoliščin.

(V raziskavi so sodelovali tudi: dr. Matic Kavčič, Andreja Vezovnik in Martina Trbanc.)

Ob podpori Mestne občine Ljubljana je v Dravljah, na Kunaverjevi ulici 6-8, 20. junija, odprl vrata nov Dnevni center aktivnosti za starejše pod okriljem Mestne zveze upokojencev. Otvoritev obeležuje letošnje Evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti, v katerem Mestna občina Ljubljana poleg rednih izvaja še precej dodatnih aktivnosti. Na otvoritvi je bilo veselo, čutili so živahno vzdušje, ki je tudi sicer značilnost vseh dnevnih centrov. Navzoče je nagovoril tudi župan Zoran Jankovič, medgeneracijsko obarvan program pa se je nadaljeval s petjem in plesom.

Foto: Nik Rovnan

Novi DCA na Kunaverjevi 6-8.

Mestna občina Ljubljana že vrsto let svojim starejšim občankam in občanom namenja posebno pozornost in skrb. V zadnjih nekaj letih poleg vseh drugih dopolnilnih programov, ki jih podpira prek javnih razpisov, zelo aktivno spodbuja tudi razvoj mreže dnevnih centrov aktivnosti za starejše, večini od njih zagotavlja tudi prostore.

Prvi dnevni center aktivnosti za starejše je bil ob podpori Mestne občine Ljubljana odprt že v letu 2005, trenutno pa jih deluje osem. Največ, kar pet od njih, vodi Mestna zveza upokojencev, preostali trije pa delujejo pod okriljem Doma starejših občanov Fužine, Zavoda Papihot in Društva gluhih in naglušnih Ljubljana, ki je namenjen predvsem starejšim gluhih, naglušnim in gluho-slepim.

Programi dnevnih centrov aktivnosti za starejše so zelo pestri in prispevajo k ustvarjanju ugodnih pogojev za kvalitetnejše bivanje starejših v domačem okolju. V prostorih, kjer se izvajajo programi dnevnih centrov aktivnosti, se lahko starejši meščani in meščanke družijo, medgeneracijsko sodelujejo, se brezplačno ali zgolj za simbolični znesek udeležujejo raznovrstnih aktivnosti za vzdrževanje psihofizične kondicije ter drugih priložnostnih dejavnosti (umetniško ustvarjanje, različne vodene telesne vadbe, joga, ples, različna ročna dela, tečaj tujih jezikov, računalništva ipd.). Vsak center dnevno obišče od 30 do 80 ljudi. K priljubljenosti in uspešnosti centrov gotovo pripomore tudi možnost vključevanja starejših kot prostovoljcev, ki lahko s tem pomembno vplivajo na izbor in vsebino posameznih dejavnosti, so pri tem aktivni ter prenašajo svoje znanje.

Mreža dnevnih centrov aktivnosti za starejše v Mestni občini Ljubljana, ki jo nameravamo zagotavljati in širiti tudi v prihodnje, je tako eden naših primerov dobre prakse na področju aktivnosti za starejše, kar z množičnim obiskom dokazujejo starejši sami, pozitivno pa nas ocenjuje tudi širša laična in strokovna javnost, tako domača kot tuja. Dnevni centri aktivnosti za starejše tako igrajo pomembno vlogo pri aktivnem staranju in medgeneracijskem sodelovanju, ki jima posebno mesto namenja tudi letošnje evropsko leto, posvečeno tej tematici.

Dnevni centri aktivnosti za starejše Mestne zveze upokojencev Ljubljana

E: dca@mzu.si; **S:** www.mzu.si,

www.mestnazvezaupokojencev.si;

Opisni čas: ● julij in avgust:

pon. - pet., od 7.00 do 15.00; od

septembra: pon. - čet. od 7.30 do 18.00

in petek 7.30 do 15.00

N: DCA Moste, Povšetova 20, Ljubljana

T: 01/ 430 51 52, F: 01/ 430 51 53

N: DCA Bežigrad, Puhova 6, Ljubljana

T: 01/ 534 40 26

N: DCA Center, Gosposvetska cesta 4, Lj

T: 01/ 232 24 21, **F:** 01/ 232 24 22

N: DCA Vič, Tržaška cesta 37, Ljubljana

T: 01/ 244 62 66, **F:** 05/ 992 27 81

N: DCA Šiška, Kunaverjeva 6-8, Ljubljana

T: 051/ 664 801

Dnevni center aktivnosti za starejše osebe s okvarami sluha Društva gluhih in naglušnih Ljubljana,

N: Ulica za travniki 40, Ljubljana

T: 01/ 528 44 93, **F:** 01 528 44 93

E: dgn.ljubljana@siol.net

Splet: www.dgnlj.si

Opisni čas: pon., tor., čet. in pet.

od 8.00 do 14.00, sre. od 14.00 do 20.00

Dnevni center aktivnosti za starejše Papihot, Zavod za vzpodbujanje in razvijanje kvalitete življenja Ljubljana

N: Peruzzijska 103, Ljubljana

T: 01/ 542 15 82, F: 01/ 542 15 87

E: info@papihot.si

S: www.papihot.si

Opisni čas: pon. - pet. od 14.00

do 19.00

Dnevni center aktivnosti za starejše Doma za starejše občane Fužine

N: Nove Fužine 40, 1000 Ljubljana

T: 01/ 587 46 00, 051/ 441 791

E: amg@dso-fuzine.si

S: www.dso-fuzine.si

Opisni čas: pon. - pet;

čas odvisen od dejavnosti

»Mesto je kot iz pravljice«

Staša Cafuta Trček

Fotografije: Staša Cafuta Trček

Gibby

Quentin Sadler

Zhao Jiajun

Daniela Chrzanovski

Dr. Laurent Chrzanovski

Zuaitz

Jelena Martinovič

Martin Goulet

Gostoljubna, varna, zelena, urejena in čista Ljubljana, v kateri dihamo čist zrak, ki ga pridejo k nam s posebno hvaležnostjo vdihovat gostje iz Kitajske, so tokratna sporočila tujih obiskovalcev našega glavnega mesta. Vrednote, ki se jih velja zavedati, ohranjati neokrnjeno naravo, ki obdaja Ljubljano, resno vzeti sonaravno premikanje po mestu, ki ga je začrtala mestna uprava. Pa veseliti se urejanja mestnega središča s historično arhitekturo, ker je nepogrešljiva privlačnost in zanesljiva blagovna znamka evropske prestolnice. Samo veseli nas lahko nenavadna posebnost, da si mladi Britanci Ljubljano vse pogosteje izbirajo za kraj, kjer ritualno preživijo zadnje trenutke samskega stanu.

Gibby, sodelavec oglaševalske agencije, London, Velika Britanija

Prijatelji so mi kupili »darilo« – praznovanje fantovščine v Sloveniji. Vidite, kakšen sem (lasulja in obleka); pri nas v Veliki Britaniji je v navadi, da bodočega ženina oblečejo v obleke, v katerih ga je zelo sram, da se mu ljudje posmehujejo. Je tudi pri vas tako? Ravnokar smo prileteli in nas že čaka vodič, ki nas bo tri dni spremljal. Obiskali bomo Ljubljano in spoznavali vaše bare oziroma lokale, podnevi pa bomo šli na Gorenjsko, kjer bomo s kajaki veslali po Savi. Se že veselim nepozabnega vikenda. Sicer pa postaja Ljubljana zelo priljubljen kraj za praznovanje fantovščine.

Quentin Sadler, enolog, London, Velika Britanija

Slovenija je – iskreno – ena izmed mojih najbolj priljubljenih dežel. Obiskal sem jo že trikrat. Znani ste po zelo dobrih, kvalitetnih vinih, ki so naravi prijazno pridelana. Ljubljana je arhitekturno zelo ljubko mesto. Všeč mi je tudi »dramatičen« pogled na ljubljansko kotlino, obdano s hribi, z Ljubljanskega gradu. Všeč mi je tudi to, da ste Slovenci zelo gostoljubni, da hitro navežete stik s tujcem, ga povabite celo domov in ga obravnavate kot svojega; to se pri nas zgodi zelo zelo redko. Zelo lep je tudi Piran.

Zhao Jiajun, prodajni inženir, Chengdu, Kitajska

Podjetje Danfos, za katerega delam na Kitajskem, me je nagradilo s potovanjem po Evropi. Med drugim bom ostal sedem dni v Sloveniji. Najbolj mi je pri vas všeč, da imate veliko zelene barve, torej gozdov, Ljubljana je dobesedno obkrožena z gozdovi. Všeč mi je tudi svež, čist zrak, o katerem lahko v mojem mestu žal samo sanjam.

Daniela Chrzanovski, direktorica multumedijskega inštituta, Sibiu, Nemčija

Všeč mi je, kako se v Ljubljani prepleta baročna oziroma »stara« arhitektura ter arhitektura iz komunističnega obdobja. Slovenci ste od vseh vzhodnoevropskih držav najbolj dobro organizirani, izobraženi. Tako

kot npr. na Poljskem. Ste najbolj zahodnjaški od vseh jugovzhodnih evropskih držav.

Dr. Laurent Chrzanovski, arheolog, Švica

V Sloveniji sem na IV. mednarodnem kongresu Zveze raziskovalcev svetil, ki trenutno poteka na Ptujju. Z ženo sva obiskala tudi Ljubljano, ki je zelo lepo in čisto mesto. Zmotila me je moderna prenova vaše Opere in baleta. Ne vem, kaj si bodo mislili naši znanjci na primer čez 50 let ob pogledu na tako brutalen arhitekturni poseg.

Zuaitz, Navarra, Španija

V Sloveniji sem prvič. Zelo me spominja na naše kraje. Ko sva se z dekletom vozila proti Gorenjski in hodila po Triglavskem narodnem parku, sva se zelo dobro počutila, sploh zaradi neokrnjene narave. Ljubljana je lepo, žepno mesto, zelo varno se počutim tukaj in, iskreno, nikamor se mi ne mudi. Še bi ostal ... (smeh)

Jelena Martinovič, inženirka kemijske tehnologije, Beograd, Srbija

V mojih očeh je Ljubljana mirno, urejeno mesto, polno turistov. Legenda o nastanku Emone se vidi tudi danes na simbolu mesta – ljubljanski zeleni zmaj. Seveda sem poiskala Zmajski most, ki je prečudovit, prav tako Tromostovje, ki verjamem, da navdušuje vsakega turista posebej. Prav poseben občutek mi daje pogled na Stolnico s Petkovškega nabrežja ter pogled na stari del mesta s Kongresnega trga. Polna sem vtisov, mesto je kot iz pravljice.

Martin Goulet, gradbeni inženir, Montreal, Kanada

Sem na turistični turi s skupino. Iz Montrea la smo leteli naravnost v Dubrovnik, zdaj smo v Ljubljani, končali bomo v Benetkah. Navdušen sem nad Ljubljano. To je mesto paradizi! Rad imam avstrijsko arhitekturo in Ljubljana ima arhitekturo tistega časa. Ne bi rad užalil vaših severnih sosedov, tukaj je tudi hrana boljša (smeh). Žarim od pozitivne energije – mesto je napolnjeno s pozitivno energijo in turisti to takoj začutimo. Definitivno bom Slovenijo priporočal prijateljem.

Kinodvor.
Mestni kino.

www.kinodvor.org

Kinodvorovo poletje pod zvezdami

*Kinodvorova poletna
kinematografija:
Kinodvorišče
in Film pod zvezdami*

Mestni kino Kinodvor se vsako poletje s svojimi projektorji in filmskimi predstavami preseli na prosto, pod zvezde.

Kinodvorišče: od 20. junija do 15. julija

V Kinodvorišču, kot smo poimenovali naš kino na prostem v atriju Slovenskih železnic, smo projektorje pognali že 20. junija, letošnji program pa zajema premiere **štirih filmov**. Poletni kino v atriju SŽ smo odprli s filmom **Fant s kolesom** (*Le gamin au vélo*) režiserskega tandema bratov Dardenne, prejemnikov velike nagrade žirije za najboljši film na lanskem festivalu v Cannesu, ki si ga še vedno lahko ogledate v Dvorani Kinodvora.

Od 28. junija dalje bo v Kinodvorišču na sporedu zadnji film Jerzyja Skolimowskega **Nujno ubijanje** (*Essential Killing*). Brezkompromisno delo veterana poljskega novega vala se začne kot napet film pregona in konča kot abstraktna meditacija o golem boju za preživetje.

Od 5. julija dalje bo na ogled film **Medtem ko si spala** (*Mientras duermes*). Katalonski mojster groze Jaume Balagueró je ustvaril napet (in duhovit) psihološki triler, ki vam spanca tokrat ne bo kratil z nadnaravnimi silami, zloveščimi prikaznimi ali podivjanimi zombiji, ampak z najhujšo pošastjo izmed vseh: tisto človeško.

Zaključni film Kinodvorišča bo argentinski film **Slepe stene: Ljubezen v virtualni dobi** (*Medianeras*), ki bo na sporedu **od 12. julija** dalje. Argentinski režiser Gustavo Taretto v tem neobičajnem spoju arhitekture, romantike in komedije ustvari izviren, duhovit in igriv vizualni esej o ljubezni in osamljenosti v virtualni dobi.

Po premiernih projekcijah se bomo v sproščenem vzdušju dvorišča zabavali še naprej v tople poletne noči. Vsak petek in soboto bomo filmski večer podaljšali v glasbeno noč z nastopi različnih skupin, filmskim kvizom in karaokami. Vstop na večerna druženja v Kinodvorišču je prost.

Seveda pa v Kinodvoru celo poletje projekcije potekajo tudi v Dvorani, le da je število predstav nekoliko manjše. Na sporedu v Dvorani ostajata dve stalnici našega programa: projekcije **za starše z dojenčki vsako prvo sredo v mesecu ob 13. uri** in pa **nedeljski termin za zamudnike ob 19. uri**, ki je namenjen vsem, ki jim življenje teče prehitro, da bi sproti polovili kakovostne filme na slovenskih platnih.

Kinobalon, Kinodvorov program za otroke in mlade, gre na morje!

V juliju vsak konec tedna ponujamo morske filmske poslastice: indonezijski film **Odsev morja** (30. junij, 1., 7. in 8. julij) in mehiški film **Na morje!** (21. in 22. julij), v katerih spoznamo otroke, ki živijo ob morju in z morjem na popolnoma drugačen način kot mi.

Foto: arhiv Kinodvora

Film *Slepe stene: Ljubezen v virtualni dobi* je zaključni film Kinodvorišča, ki bo na sporedu od 12. julija dalje.

So odlični plavalci, potapljači in ribiči. Sledita dva dokumentarna filma, **Želvino osupljivo potovanje** (14. in 15. julij) in **Svet oceanov** (28. in 29. julij), ki opisujeta življenje in doživetja v svetovnih oceanih. Avgust pa bo v znamenju animiranih filmov, začeli bomo s filmom **Delfin** (4. in 5. avgust) in nadaljevali s čisto pravim počitniškim animiranim filmom **Ferdo Krota** (od 11. avgusta dalje).

Film pod zvezdami: od 26. julija do 18. avgusta na Ljubljanskem gradu

Kinodvor bo tudi letošnje poletje v sodelovanju z Mestno občino Ljubljana in Ljubljanskim gradom 24 zaporednih večerov filme ponesel pod zvezdno nebo, v poletni kino na Ljubljanskem gradu.

Projektorje bomo zagnali **26. julija** s filmom **Umetnik** (*The Artist*), letošnjim absolutnim zmagovalcem oskarjev, zaključili pa **18. avgusta** z Vikendov predpremiero filma **Morilec Joe** (*Killer Joe*).

Predpremierno in premierno bomo na Ljubljanskem gradu prikazali še 4 filme, vsi pa se bodo zvrstili na sporedu avgusta. Po dveh dneh v Parizu z njenim takratnim fantom ima režiserka in igralka Julie Delpy zdaj za **2 dni v New Yorku** (*2 Days in New York*) na obisku svoje francoske sorodnike – film bo predpremierno na ogled **2. avgusta**. Zadnje stvaritev Woodyja Allena, **Rimu z ljubeznijo** (*To Rome with Love*) bomo predpremierno gledali **9. avgusta**, otvoritveni film letošnjega festivala v Cannesu **Kraljestvo vzhajajoče lune** (*Moonrise Kingdom*) režiserja Wesa Andersona pa bo na sporedu **14. avgusta**. Film že naslednji dan prihaja na redni spored Kinodvora. Tik pred zaključkom Filma pod zvezdami bo na vrsti še predpremierna Cronenbergovega najnovejšega filma, **Kozmopolis** (*Cosmopolis*), ki se bo zgodila **16. avgusta**. Film prihaja na redni spored Kinodvora 30. avgusta.

Programski profil Filma pod zvezdami na nek način oblikujejo gledalci, saj vanj uvrstimo Kinodvorove uspešnice, najbolj gledane filme zadnjega Ljubljanskega mednarodnega filmskega festivala ter zmagovalce različnih festivalov. Dodamo tudi izbor filmov zadnje kinematografske sezone, za katere menimo, da so bili na sporedu prekratek čas, pa še po en slovenski in en animirani film ter seveda nekaj filmskih delikatov v obliki premier ter predpremier.

Več filmov pa se uvršča v več izmed zgornjih kategorij.

Med Kinodvorovimi uspešnicami se bodo pod zvezdami zvrstili **Drevo življenja**, ki je najbolj gledan film v Kinodvorovi »zgodovini« od ponovnega odprtja pod okriljem Mestne občine Ljubljana oktobra 2008. Kinodvorovi obiskovalci so se navduševali še nad Freudom in Jungom v **Nevarni metodi**, nad Von Trierjevo **Melanholijo**, **Gospodinjo** s Catherine Deneuve in Gérardom Depardiuejem, uživali so v proletarski pravljici **Le Havre** finskega avtorja Akija Kaurismäkija, manjkala pa ne bo niti britanska **Sramota**, drugi celovečerec britanskega režiserja in vizualnega umetnika Steva McQueena.

Izmed najbolj gledanih filmov zadnjega LIFF-a bo moč ponovno videti Almodovarjevo **Kožo**, v kateri živim in Allenovo odo francoski prestolnici in divjim dvajsetim **Polnoč v Parizu**, odnose med španskimi služkinjami in gospodarjem v Franciji 60. let prejšnjega stoletja pa nam bodo približale **Ženske iz 6. nadstropja**.

Na Gradu si bo mogoče ogledati tudi nekaj zmagovalcev različnih festivalov: letošnjega berlinskega zmagovalca **Cezar mora umreti**, dobitnika množice nagrad, med drugim tudi tujejezičnega oskarja, iransko **Ločitev**, in zmagovalca lanskega LIFF-a **Zaklonišče**.

Animirani film bo zastopal z oskarjem ovenčani **Rango**, slovenski film pa **Izlet**, prvenec mladega režiserja Nejca Gazvode, ki je prejel kar sedem nagrad v Portorožu ter se uvrstil v prestižno sekcijo revije Variety letošnjega festivala v Karlovih Varih.

V izboru filmov pretekle kinematografske sezone si boste lahko pod zvezdami ogledali še z oskarjem za prirejeni scenarij nagrajene **Potomce** z Geomom Clooneyem, **Masaker** Romana Polanskega, poljsko romantično komedijo in megaluspešnico v režiji Slovenca Mitje Okorna **Pisma Sv. Nikolaju** ter trpko komedijo, prežeto s tiho melanholijo **Sol življenja** italijanskega režiserja Giannija Di Gregoria.

Vsi filmi bodo na sporedu ob 21:30, za obiskovalce poletnega kina na Ljubljanskem gradu pa bo na voljo tudi znižana cena povratne vozovnice za vzpenjačo. Na skorajšnje snidenje pod zvezdami!

Kinodvorovo

SPORED FILMA POD ZVEZDAMI, LJUBLJANSKI GRAD, 26. 7. – 18. 8. 2012

Fotografije: arhiv Kinodvora

Film pod zvezdami se bo 26. julija na Ljubljanskem gradu pričel s projekcijo filma *Umetnik*.

Odsev morja: s Kino Otoka v Kinobalon.

Ferdo Krota: na sporedu Kinobalona od 11. avgusta.

Kraljestvo vzhajajoče lune: 14. avgusta predpremierno na filmu pod zvezdami, že naslednji dan na rednem sporedu Kinodvora.

ČETRTEK, 26. 7.

OTVORITEV: *Umetnik* / The Artist

Michel Hazanavicius, Francija/Belgija, 2011, 100'

I: Jean Dujardin, Bérénice Bejo, John Goodman, James Cromwell, Penelope Ann Miller, Missi Pyle
Hollywood, 1927. George Valentin, velika zvezda nemega filma, se znajde pred razpotjem: naj sprejme zvočni film ali tvega zdrš v pozabo.

Umetnik je prisrčen in zabaven poklon klasičnemu obdobju ameriške kinematografije in eden najbolj nagrajevanih filmov leta 2011; dobitnik petih oskarjev, med njimi oskarja za najboljši film.

PETEK, 27. 7.

Koža, v kateri živim / La piel que habito

Pedro Almodóvar, Španija, 2011, 117'

I: Antonio Banderas, Elena Anaya, Marisa Paredes, Jan Cornet, Roberto Álamo

Antonio Banderas, režiserjeva igralska muza osemdesetih, igra eminentnega plastičnega kirurga, ki obsedeno eksperimentira s presajanjem kože, vse odkar je njegova žena zgorela v avtomobilski nesreči. Almodóvar se v tem edinstvenem in drznem spoju melodrame, filma noir in grozljivke vrača k svojim starim obsesijam, ob tem pa v spomin priključuje številne klasike – od Langa, Franjuja in Buñuela do Hitchcocka.

SOBOTA, 28. 7.

Polnoč v Parizu / Midnight in Paris

Woody Allen, ZDA/Španija, 2011, 94'

I: Owen Wilson, Rachel McAdams, Marion Cotillard, Michael Sheen, Carla Bruni, Kathy Bates, Adrien Brody

Romantična komedija nas popelje na nostalgичno fantazijsko potovanje v Pariz v času čarlstona, kjer Owen Wilson kot zagrenjen hollywoodski scenarist med popivanjem z umetniškimi ikonami izgubljene generacije išče navdih za novo knjigo. Allenova ljubezenska izjava mestu luči. Oskar za najboljši scenarij.

NEDELJA, 29. 7.

Nevarna metoda / A Dangerous Method

David Cronenberg, Kanada/Nemčija, 2011, 99'

I: Michael Fassbender, Keira Knightley, Viggo Mortensen, Sarah Gadon, Vincent Cassel

Kanadski *auteur* David Cronenberg pod krinko kostumske drame proučuje destruktivno in neobvladljivo naravo spolnega poželenja in s faktografsko natančnostjo opisuje dogodke, ki so pripeljali do rojstva moderne psihoanalize. Freud, Jung in Sabina Spielrein v intelektualnem *ménage à trois* z zvezdniško igralsko zasedbo.

PONEDELJEK, 30. 7.

Izlet

Nejc Gazvoda, Slovenija, 2011, 85'

I: Nina Rakovec, Jure Henigman, Luka Cimprič
Generacijski film ceste, ki s preprosto zgodbo govori o pomembnih stvareh – o odraščanju in koncu otroštva, o prijateljstvu in ljubezni ter o težavah, ki jih prinese življenje. Prvenec mladega režiserja je očaral tako domače kot mednarodne filmske kritike, prejel kar sedem nagrad v Portorožu ter se uvrstil v prestižno sekcijo revije *Variety* 'Ten European Filmmakers to Watch' letošnjega festivala v Karlovih Varjih.

TOREK, 31. 7.

Ženske iz 6. nadstropja / Les femmes du 6ème étage

Philippe Le Guay, Francija, 2010, 106'

I: Fabrice Luchini, Sandrine Kiberlain, Natalia Verbeke, Carmen Maura, Lola Dueñas

Zadrgnjen francoski buržuj odkrije *joie de vivre* v 6. nadstropju, od koder se razlegajo ritmi flamenka in diši po paelli. Zabavna in simpatična francoska bulvarska komedija s primesmi socialne drame in razredne farse ter pridihom španskega temperamenta.

SREDA, 1. 8.

Sramota / Shame

Steve McQueen, VB, 2011, 101'

I: Michael Fassbender, Carey Mulligan, James Badge Dale, Nicole Beharie

Brandon je mlad in uspešen newyorški poslovnež, ujet v začaran krog avantur za eno noč, brezupnih romanc in internetnega seksa. Drugi celovečerec britanskega režiserja in vizualnega umetnika Steva McQueena je estetsko dognan in psihološko izostren portret spolnega odvisnika ter študija svobode v času neomejenih možnosti. Nagrada za najboljšega igralca v Benetkah.

ČETRTEK, 2. 8.

PREDPREMIERA:

2 dni v New Yorku / 2 Days in New York

Julie Delpy, Francija, 2012, 91'

I: Julie Delpy, Chris Rock, Albert Delpy, Alexia Landeau, Alex Nahon, Dylan Baker, Kate Burton, Daniel Brühl, Vincent Gallo

V tej neposredni, malce prismojeni in nevrotični komediji zmešnjav znova srečamo Marion (**2 dni v Parizu**), ki zdaj živi s svojim novim fantom v New Yorku. Ko na obisk prispejo njeni ekscentrični francoski sorodniki, se par nepričakovano znajde v navzkrižnem ognju stopnjujočega se kaosa in kulturnih nesporazumov. Bo njuna zveza prestala preizkušnjo? In kdo je anonimni kupec duše, ki jo Marion proda kot del svojega umetniškega projekta?

poletje pod zvezdami

PETEK, 3. 8.

Rango / Rango

Gore Verbinski, ZDA, 2011, 107'

Glasovi: Johnny Depp, Isla Fisher, Abigail Breslin, Ned Beatty, Alfred Molina, Bill Nighy, Stephen Root, Harry Dean Stanton

Se spomnite kuščarja, ki v **Strahu in grozi v Las Vegasu** trešči v vetrobransko steklo Hunterja S. Thompsona? To je njegova zgodba. Johnny Depp je Rango, mali kameleon v eksistencialni krizi. Nič čudnega – kako visoko lahko ciljaš, če je edini smisel tvojega življenja, da se zliješ z okolico? Ko je po spletu okoliščin udobni akvarij prisiljen zamenjati za nevarno divjino ameriškega Divjega zahoda, se mu ponudi priložnost, da postane legendarni junak, ki ga je dotlej le igral. Oskar 2012 za najboljši animirani celovečerni film.

SOBOTA, 4. 8.

Potomci / The Descendants

Alexander Payne, ZDA, 2011, 115'

I: George Clooney, Shailene Woodley, Amara Miller, Matthew Lillard, Beau Bridges

Po tragični ženini nesreči se skuša Matt, potomec havajske kraljeve družine, znova zblížiti z odtujenima hčerkama. George Clooney se pridruži tragikomičnim likom prejšnjih Paynovih filmov (Gospod Schmidt, Stranpota) kot povsem običajen in človeških napak poln družinski mož, ki se skuša prebiti skozi svet norosti, grenko-sladkih čustev in nepredvidljivih zapletov. Oskar za najboljši prirejeni scenarij in dva zlata globusa.

NEDELJA, 5. 8.

Ločitev / Jodaeiye Nader az Simin

Ashgar Farhadi, Iran, 2011, 123 min

I: Leila Hatami, Peyman Moadi, Shahab Hosseini, Sareh Bayat, Sarina Farhadi, Babak Karimi

Po ženinem odhodu Nader najame mlado pobožno žensko, da bi mu pomagala skrbeti za očeta; ne sluti pa, da mu dekle nekaj prikriva ... Letošnji oskarjev nagrajenec za najboljši tujejezični film je kompleksna drama, ki se ob postavljanju pomembnih moralnih vprašanj odreka vsakršni sodbi, ter *whodunit* detektivka, v kateri boste težje kot krivca našli nedolžne. Film so kritiki v hipu in skoraj soglasno označili za mojstrovino in ga uvrstili na številne lestvice najboljših filmov leta 2011.

PONEDELJEK, 6. 8.

Drevo življenja / The Tree of Life

Terrence Malick, ZDA, 2011, 138'

I: Brad Pitt, Sean Penn, Jessica Chastain

Impresionistična družinska saga, umeščena na ameriški srednji zahod 50. let. Od otroške nedolžnosti do razočaranja zrelih let spremljamo najstarejšega izmed treh sinov, Jacka, in njegov težaven odnos z očetom. V Malickovem značilnem vizualnem univerzumu surova narava in duhovna milina skupaj krojita ne le naša posamična življenja, pač pa življenje samo. Zlata palma v Cannesu in najbolj gledan film v zgodovini Kinodvora.

TOREK, 7. 8.

Le Havre / Le Havre

Aki Kaurismäki, Finska/Francija/Nemčija, 2011, 93'

I: André Wilms, Kati Outinen, Jean-Pierre Darroussin, Evelyne Didi, Pierre Étaix, Jean-Pierre Léaud

Nekdanjemu pisatelju in razvpitemu boemu, ki živi srečno in zadovoljno kot loščilec čevljev v pristaniškem mestu Le Havre, pot nenadoma prekriža mladoletni begunec iz osrčja Afrike. Velikan finske kinematografije se v svoji zadnji filmski bravuri spogleduje s trenutno zelo aktualno evropsko temo, ilegalno imigracijo, pri tem pa ohrani vso specifičnost svojega absurdno-komičnega sloga, svoje igralske muze in celo njihove like.

SREDA, 8. 8.

Zaklonišče / Take Shelter

Jeff Nichols, ZDA, 2011, 123'

I: Michael Shannon, Jessica Chastain, Shea Whigham, Katy Mixon, Kathy Baker, Ray McKinnon

Spreten preplet družinske drame, psihološkega trilerja in apokaliptične grozljivke pripoveduje o predanem družinskem možu, ki začne pod vtisom zlovesčih sanj in nelagodnih slutenj o apokaliptičnem viharju na svojem vrtu obsesivno graditi zaklonišče. Dobitnik glavne nagrade na lanskoletnem LIFF-u.

ČETRTEK, 9. 8.

PREDPREMIERA:

Rimu z ljubeznijo / To Rome With Love

Woody Allen, ZDA/Italija/Španija, 2012, 112'

I: Woody Allen, Alec Baldwin, Roberto Benigni, Penélope Cruz, Judy Davis, Jesse Eisenberg, Greta Gerwig, Ellen Page

Najnovejši film Woodyja Allena je kalejdoskopska komedija, ki se odvija v enem najbolj očarljivih in romantičnih evropskih mest. Ameriški arhitekt na rimskih ulicah podoživlja svojo mladost. Povprečni Italijan se nekega jutra zbudi obkrožen s paparaci. Mlad podeželski par se znajde v seriji zabavnih nesporazumov in romantičnih srečanj. Upokojeni operni režiser odkrije izjemen pevski talent v direktorju pogrebnega zavoda.

PETEK, 10. 8.

Melanholija / Melancholia

Lars von Trier, Danska, 2011, 134'

I: Kirsten Dunst, Charlotte Gainsbourg, Kiefer Sutherland, Charlotte Rampling, John Hurt, Stellan Skarsgård, Udo Kier

V Trierjevem čudovitem filmu o koncu sveta se razkošno poročno slavje sprevrže v popolno katastrofo: družinske napetosti se stopnjujejo, zakoni se krhajo, zemlji pa se medtem neusmiljeno približuje orjaški pobegli planet Melanholija ... Lars von Trier je ustvaril osupljivo avdiovizualno fantazijo epskih razsežnosti in wagnerjanskega duha, ki žanr poročne komedije brezživno zasuka v film psihološke in kozmične katastrofe.

Kozmopolis: 16. avgusta predpremierno na Filmu pod zvezdami, od 30. avgusta na rednem sporedu Kinodvora.

Sol življenja.

Nevarna metoda.

Fant s kolesom.

Kinodvorovo poletje pod zvezdami

SOBOTA, 11. 8.

Masaker / Carnage

Roman Polanski, Francija, 2011, 80'

I: Jodie Foster, Kate Winslet, Christoph Waltz, John C. Reilly

Brutalno smešna in kot britev ostra komedija razkrije hipokrizijo, absurdna nesoglasja in groteskne predsodke, ki se skrivajo za fasado štirih uglajenih pripadnikov višjega razreda.

Film, posnet v realnem času, se odvija v uglednem newyorškem stanovanju, kamor po pretepu na otroškem igrišču starši »žrtve« povabijo starše »napadalca«. Vljuđen pogovor se počasi stopnjuje v neusmiljen besedni spopad. Masaker je neizogiben. Nagrada Leoncino v Benetkah, dve nominaciji za zlati globus, cezar za najboljši prirejeni scenarij.

NEDELJA, 12. 8.

Cezar mora umreti / Cesare deve morire

Paolo & Vittorio Taviani, Italija, 2012, 76'

I: Cosimo Rega, Salvatore Striano, Giovanni Arcuri, Antonio Frasca

Brata Taviani sta pol leta preživela z zaporniki na strogo varovanem oddelku rimske jetnišnice Rebibbia in snemala njihove priprave na uprizoritev tragedije *Julij Cezar*. V univerzalnem jeziku Shakespearovega besedila, v katerem se prepletajo teme prijateljstva, izdajstva, oblasti in nasilja, se zaporniki soočijo z lastno preteklostjo, stiskami in upi. Zlati medved v Berlinu 2012.

PONEDELJEK, 13. 8.

Sol življenja / Gianni e le donne

Gianni Di Gregorio, Italija, 2011, 90'

I: Gianni Di Gregorio, Valeria di Franciscis Bondoni, Alfonso Santagata, Elisabetta Piccolomini

Trpka komedija, prežeta s tiho melanholijo in značilnim avtorjevim toplim humorjem, poda neprizanesljiv, a zabaven pogled na minevanje časa, staranje in hrepenenje. Režiser Gianni Di Gregorio, eden izmed scenaristov slavne *Gomorre*, v avtobiografsko obarvani vlogi starajočega se moškega, ki je za ženske postal neviden.

TOREK, 14. 8.

PREMIERA:

Kraljestvo vzhajajoče lune / Moonrise Kingdom

Wes Anderson, ZDA, 2012, 94'

I: Bruce Willis, Edward Norton, Bill Murray, Frances McDormand, Tilda Swinton, Jason Schwartzman, Bob Balaban, Jared Gilman, Kara Hayward

Novi film »fantastičnega gospoda Andersona« (**Veličastni Tenenbaumi**) je duhovita, topla in vizualno dognana pripoved o siroti z rakunjo kapo in zasanjani deklici z daljnogledom, ki ju prva ljubezen tako prevzame, da se resnično življenje zazdi kot fantazija. Značilni režiserjev univerzum

naseljujejo še osamljeni in otožni lokalni šerif (Willis), ganljivo zagnani vodja skavtov (Norton) in disfunkcionalni dekličini starši (Murray/McDormand). Otvoritveni film letošnjega Cannesja so številni kritiki navdušeno razglasili za eno najboljših avtorjevih stvaritev.

SREDA, 15. 8.

Pisma Sv. Nikolaju / Listy do M.

Mitja Okorn, Poljska, 2011, 116'

I: Maciej Stuhr, Roma Gąsiorowska, Piotr Adamczyk, Agnieszka Dygant, Tomasz Karolak, Paweł Małaszyński, Katarzyna Zielińska

Poljska romantična komedija slovenskega režiserja Mitje Okorna preplete lepe in manj lepe trenutke petih žensk in petih moških, ki jim čarobni božični dan za zmeraj spremeni življenja. Eden najuspešnejših poljskih filmov zadnjih let je navdušil tudi občinstvo na lanskoletnem LIFF-u ter prejel dve zlati roli za preseženih 50 tisoč gledalcev v slovenskih kinematografih.

ČETRTEK, 16. 8.

PREDPREMIERA: Kozmopolis / Cosmopolis

David Cronenberg, Francija/Kanada, 2012, 108'

I: Robert Pattinson, Paul Giamatti, Sarah Gadon, Juliette Binoche, Mathieu Amalric, Jay Baruchel, Kevin Durand, K'naan, Emily Hampshire, Samantha Morton

Cronenberga mojstrska predelava preroškega romana Dona DeLilla spremlja 24-urno odisejajo mladega hiperkapitalista (Pattinson), ki na zadnjem sedežu bele limuzine, prebijajoče se skozi nemirne ulice Manhattna, počasi drsi proti neizbežnemu finalu. Eden najteže pričakovanih filmov letošnjega festivala v Cannesu.

PETEK, 17. 8.

Gospodinja / Potiche

François Ozon, Francija, 2010, 103'

I: Catherine Deneuve, Gérard Depardieu, Fabrice Luchini, Karin Viard, Judith Godrèche, Jérémie Renier, Carla Bruni

Komedija, obarvana s pastelnimi barvami, nenavadnim humorjem, globokim razumevanjem enakopravnosti žensk ter odlično igro buržujske gospodinje Catherine Deneuve in njenega komunističnega nekdanjega ljubimca Gérarda Depardieuja. Francoski mojster satire se vrača k čudovito nalezljivemu humorju svoje mednarodne uspešnice **8 žensk**.

SOBOTA, 18. 8.

VIKENDOVA PREDPREMIERA:

Morilec Joe / Killer Joe

William Friedkin, ZDA, 2011, 103'

I: Matthew McConaughey, Emile Hirsch, Juno Temple, Gina Gershon, Thomas Haden Church
William Friedkin (**Francoska zveza, Izganjalec hudiča**) se vrača z brutalno črno komedijo

o 22-letnem Chrisu, malem kriminalcu, ki mu je sreča obrnila hrbet. A ko v obupu najame plačanega morilca, da bi se dokopal do življenjske zavarovalnine svoje ničvredne matere, ter privoli, da si šarmantni Joe kot jamstvo vzame njegovo na videz nedolžno mlajšo sestro, gredo stvari lahko le še na slabše ...

Koristne informacije - Kinodvorišče:

- **Cena vstopnice: 4,95 € (veljajo tudi običajni popusti).**
- **Vstopnice so naprodaj pri blagajni Kinodvora eno uro pred prvo predstavo.**
- **Vse projekcije se pričnejo ob 21:30.**
- **V primeru dežja se projekcija filma iz Kinodvorišča preseli v Dvorano Kinodvora z začetkom ob 21:30.**

Večerna druženja na Kinodvorišču:

- **29. 6. ob 23:00: Filmski kviz pod milim nebom – polet v filmsko vesolje (potrebne so prijave).**
- **30. 6. ob 23:00: Ples s filmskimi zvezdami – pridi oblečen kot filmski lik!**
- **6. 7. ob 23:15: CUF! - bass / hip hop.**
- **7. 7. ob 23:15: Dražba komadov z živim bandom in zabavnim dražilcem.**
- **12. 7. ob 23:05: After z Radiom Terminal.**
- **13. 7. ob 23:05: DJ Mikel vas bo s španskimi skaritmi božal do onemoglosti.**
- **14. 7. ob 23:05: Ninja bo za vas vrtela dobro muziko. Vse od elektra do rock'n'rolla, polno gruva in dobre volje.**

Vstop na večerna druženja v Kinodvorišču je prost!

Koristne informacije – Film pod zvezdami:

- **Filmi so na sporedu vsak dan ob 21:30.**
- **Filmi so predvajani v originalnem jeziku s slovenskimi podnapisi.**
- **Cena vstopnic: 4 €, premiere in predpremiere 5 €.**
- **Vstopnice lahko kupite pri blagajni Kinodvora, v Info centru na Ljubljanskem gradu, v Kompasovih poslovalnicah po Sloveniji ter drugih prodajnih mestih mojekarte.si. Spletni nakup je omogočen na straneh na www.ljubljanskigrad.si in www.mojekarte.si.**
- **Za obiskovalce bo na voljo tudi znižana cena povratne vozovnice za vzpenjačo na Ljubljanski grad. V primeru dežja projekcija na Ljubljanskem gradu odpade ali je prekinjena.**
- **Odpovedan/prekinjen film se predvaja naslednji dan ob 21:30 v Kinodvoru.**

Vse podrobnosti o Kinodvorovih poletnih programih najdete tudi na spletni strani www.kinodvor.org.

Veduta ob sotočju Gradaščice in Ljubljane

Stane Jagodič, akad. slikar in publicist

Foto: Vesna Videnovič

Nagradena fotografija.

Zgodovinski viri omenjajo, da je bilo južno od današnjega območja Krakovo jezero in da so bili njegovi bregovi poraščeni s trnjem. Ko je voda usahnila, je na tem območju nastal kraj Trnovo. Prvobitno Trnovo se je podobno kot sosednje naselje Krakovo ponašalo s čolnarjenjem, poljedelstvom, ptičarstvom in izdelovanjem opek (Opekarska ulica). Naselje je skozi zgodovino pretrpelo različne katastrofe: poplave, potrese, požare, tako da je imela sedanja dvostolpčna cerkev, zgrajena med letoma 1854 in 1857, v preteklosti različne arhitekturne rešitve. Ker sakralni objekt stoji ob sotočju Gradaščice in Ljubljane, so ga posvetili sv. Janezu Krstniku in v svoji arhitekturni formi predstavlja vizualno-duhovni simbol naselja. Trnovska fara je znana po nacionalnem buditeljstvu in pomembnih književnikih, slikarjih, kiparjih in arhitektih. Tu so živeli: Fran S. Finžgar, Izidor Cankar, Janez Jalen, Rihard Jakopič, Jožef Plečnik, Gabrijel Stupica, France Peršin, Tone Lapajne in mnogi drugi. V trnovsko cerkev, zbirališče različnih stanov, je, kot je znano, zašel tudi pesnik France Prešeren, se med mašo zagledal v ljubko Primčevo Julijo in neuslišana ljubezen je porodila stihe *Trnovo, kraj nesrečnega imena*.

Danes pozidano Trnovo ni več obrobno naselje mesta Ljubljane, vendar je avtorica Vesna Videnovič v objektiv ujela ožjo veduto, ki se ne razlikuje veliko od tiste pred približno sto leti. Motiv v horizontalni kompoziciji daje poudarek cerkvi, gruči starih hiš, regulirani Gradaščici, ki jo v ozadju prečka kamniti most s Pirnatovim kipom Janeza Krstnika, piramido in bujni zeleni rasti, ki je presvetljena z zlatorumenimi popoldanskimi žarki. Živobarvnost zelenja ublaži slikovito nebo

v plemeniti modrini in belini oblakov. Pred seboj imamo kontrastno razglednico v duhu ekspresivnega slikarstva, ki je osvojila junijsko nagrado.

Nagradenki so se najbolj približali naslednji avtorji: Barbara Lavrič Ravbar z odličnim simetričnim posnetkom lesene ladje na gladini Ljubljane; Simona Malovrh z romantičnim motivom mavrice nad mestom; Tjaša Janovljak s črno-belimi posnetkom Kongresnega trga in gradu ter Tanja Del Fabro s pogledom na monumentalno arhitekturo na območju Dunajske ceste. V humornem smislu je zelo privlačen motiv avtorja Gorazda Šalamona, ki predstavlja oslovsko vprego na Tromostovju, je pa posnetek premalo izostren. Dovolj kompozicijsko uravnoteženi so tudi posnetki naslednjih fotosnemalcev: Barbare Gregurič - Silič (Ljubljanski maraton in kamniti grajski zid z nenavadnim poganjkom zelene smrečice); Alenke Kvas - Molnar (Plečnikove Arkade) in Anje Ferk (cerkev na Barju), ki pa je žal premalo kontrastna.

Nagradni fotonatečaj Moja Ljubljana

Avtor vsakokratnega izbranega posnetka motiva Ljubljane prejme 125 evrov. Fotografije za objavo v naslednji številki pošljite najpozneje do 17. avgusta 2012 na naslov: Mestna občina Ljubljana, glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana na CD-ju ali v fizični obliki ali na e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si. Za vse prejete natečajne fotografije si Mestna občina Ljubljana pridržuje pravico, da jih objavi v tiskani in/ali spletni obliki glasila Ljubljana.

Srečanje energetske učinkovitih sosesk na zaključni prireditvi v Ljubljani

Projektne spletna stran: www.energetsko-ucinkovite-soseske.si

Mihael Mirič, mag. Miha Tomšič, Gradbeni inštitut ZRMK

Foto: arhiv ZRNK

Gospa Nataša Primc, vodja zmagovalne soseske SPL v letošnji tekmovalni kampanji.

Zaključna prireditev v okviru projekta Energetske učinkovite soseske (angleški naziv: Energy Neighbourhoods₂, okrajšano EN₂) je potekala 24. maja 2012 na sedežu Četrtna skupnosti Trnovo v Ljubljani. Povabljeni so bili vsi člani gospodinjstev, ki so sodelovali v tekmovalni kampanji v prihrankih energije med občani in soseskami za sezono 2011/12. Sodelujoči so pokazali celotni Sloveniji in Evropi, da je mogoče prihraniti toploto za ogrevanje in elektriko glede na svojo preteklo rabo energije tudi s pomočjo ukrepov, ki ne zahtevajo investicij in ne ogrozijo njihovega življenjskega standarda. Kvečjemu nasprotno, saj so se pri tem še zabavali, kar je bilo mogoče videti tudi na tem družabnem dogodku.

Kaj so Energetske učinkovite soseske?

EN₂ je nadaljevanje projekta Energy Neighbourhoods, ki ga je finančno podprla Evropska komisija v okviru programa Intelligent Energy Europe in od lanskega leta poteka tudi pri nas. Koordinator projekta v Sloveniji je Gradbeni inštitut ZRMK. Tekmovanje poteka na lokalni oz. nacionalni ravni, hkrati pa tudi v mednarodnem okviru. Slovenske energetske soseske ne tekmujejo le med seboj, ampak tudi s soseskami iz petnajstih sodelujočih evropskih držav. Posamezno sosesko sestavlja med 5 in 12 gospodinjstev. Ni nujno, da so vsi sodelujoči znotraj ene soseske med seboj sosedje ali da živijo v isti stavbi. Soseska je lahko sestavljena npr. iz članov društva ali kluba, lahko pa tudi iz prijateljev in znancev. Pomembno je le, da imajo člani redne stike med seboj, kar jim omogoča izmenjavo izkušenj o varčevanju z energijo.

Najboljša soseska iz vsake države, ki bo dosegla največji prihranek glede na preteklo rabo energije, bo prejela posebno priznanje in sodelovala na slovesni razglasitvi rezultatov v Bruslju leta 2013.

Kako lahko zmanjšamo rabo energije v gospodinjstvih?

Rabo energije v stavbah lahko zmanjšamo na različne načine, na primer z izboljšanjem

energetske učinkovitosti stavbe z izolacijo stavbnega ovoja, zamenjavo stavbnega pohištva ali pa z uporabo obnovljivih virov energije. Opazne prihranke pa lahko dosežemo že zgolj s spremembo ali prilagoditvijo lastnega ravnanja in obnašanja. V ta namen moramo najprej spoznati strukturo rabe energije v našem domu. Spoznanje, kako pomembno je spremeniti uporabnikovo vedenje, je ključnega pomena za ozaveščanje gospodinjstev.

Aktivnosti projekta Energetske učinkovite soseske

V teku je obsežna kampanja, namenjena ozaveščanju gospodinjstev o prednostih in pomenu učinkovitega ravnanja z energijo. Gospodinjstva ne potrebujejo nobenih predhodnih izkušenj, saj jih bodo energetski strokovnjaki Gradbenega inštituta ZRMK ustrezno usposobili in jim nudili podporo med trajanjem projekta. Na podlagi nasvetov in podpornega gradiva za učinkovito ravnanje z energijo, ki jih gospodinjstva prejmejo pri predavanjih, sodelujoči ugotovijo, da lahko z manjšimi spremembami v vedenju pri vsakodnevni domači opravilih zmanjšajo tako lastno rabo energije kot tudi njen vpliv na okolje. S pomočjo enostavne aplikacije lahko posamezna gospodinjstva opazujejo sprotno rabo energije in pripadajoče emisije CO₂ (izračun ogljičnega odtisa).

Glavna vodila projekta

Poleg samega tekmovanja v prihrankih energije lahko gospodinjstva sodelujejo tudi v okoljskih izzivih. Ti izzivi sicer niso vključeni v skupni energetski izračun; namenjeni so zlasti vzdrževanju tekmovalnega znanja. Njihov namen je pomagati sodelujočim pri razširjanju vedenja o varčevanju z energijo tudi na širših področjih, kot so npr.:

- priprava hrane, ● prevoz, ● prepoznavanje energetskega znaka oziroma znakov za okolje in ● ravnanje z vodo.

Glavna vodila projekta so, da lahko gospodinjstva s pridobljenim znanjem: ● zmanjšajo svoj ogljični odtis!, ● svojijo nagrade s sodelovanjem na okoljskih izzivih!, ● se zabavajo v moštvenem duhu! ● prihranijo denar!

Energetske učinkovite soseske v Sloveniji

Ker stroški za energijo postajajo kritičen del marsikaterega družinskega proračuna, Gradbenemu inštitutu ZRMK ni bilo težko najti zainteresiranih gospodinjstev, ki bi si želela v projektu sodelovati in s tem bolje razumeti povezavo med rabo energije, stroški in vplivom na okolje. V letošnji sezoni, ki je potekala od 1. 12. 2011 do 31. 3. 2012, se je v tekmo za glavno nagrado podalo kar 84 slovenskih gospodinjstev, ki so skupaj oblikovala 12 sosesk. Geografsko lahko soseske razdelimo v dva tabora, in sicer na severovzhodno (2 soseski iz Maribora in 1 soseska iz Murske Sobote) in osrednjeslovensko skupino (9 sosesk iz Ljubljane oziroma iz bližnje okolice).

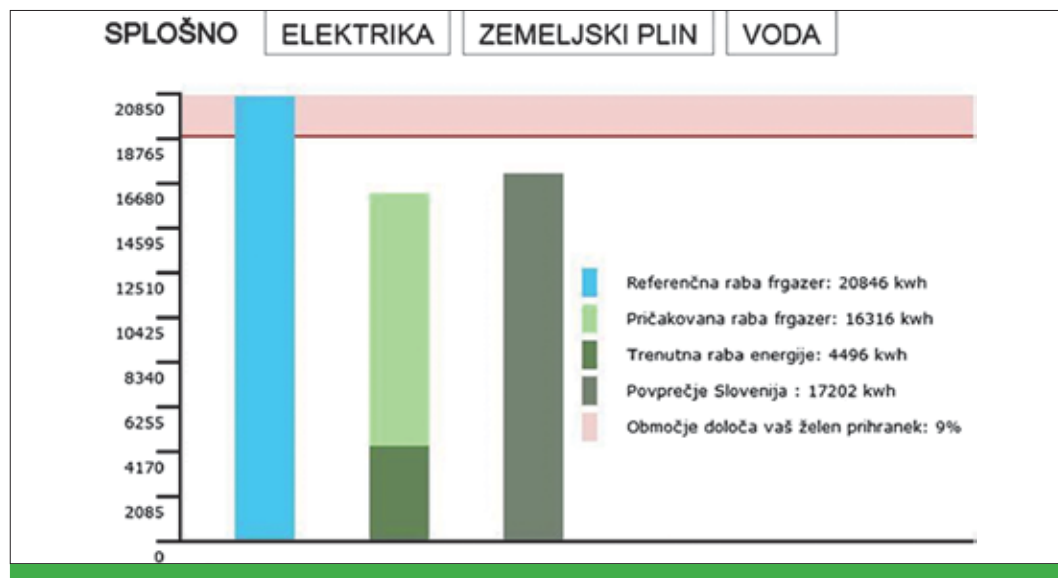
Sproščenost in dobra volja

Družabni dogodki so pomemben element tega projekta. Cilj tovrstnih dogodkov je predvsem druženje in izmenjava izkušenj v zabavnem in sproščenem duhu. Povratne informacije so pokazale, da so sodelujoči zares uživali v družabni naravi projekta, a hkrati z vso resnostjo iskali in izvajali ukrepe za varčevanje z energijo. 24. maja 2012 so se na zaključni prireditvi srečali člani sosesk iz celotne Slovenije. Kljub temu, da je bil dogodek izveden sredi tedna, so se ga udeležili skoraj vsi predstavniki posameznih sosesk. Skupaj se jih je zbralo več kot 25.

Mestna občina Ljubljana je prostor za srečanje energetske učinkovite soseske prijazno ponudila v brezplačni najem, za kar se ji Gradbeni inštitut ZRMK iskreno zahvaljuje. Pomembni vodili predstavnikov občine sta učinkovito ravnanje z energijo in varovanje okolja, tako da smo hitro našli skupni imenovalc.

Zaključni družabni dogodek

Zbrane je ob otvoritvi letošnjega zaključnega dogodka nagovoril vodja projekta EN₂ v Sloveniji Miha Tomšič in nato besedo predal sodelavcu Mihaelu Miriču, ki je kronološko preletel doseganje statistične podatke projekta po Evropi in Sloveniji. Sodelujoči so bili po prikazu doseženih

Pregled strukture rabe energije prek spletne aplikacije (podatki g. Mitje Vatovca, vzdevek »frgazer«): G. Vatovec živi v enodružinski vrstni hiši z ogrevano površino 90 m² v Ljubljani. S pomočjo letošnje tekmovale kampanje je v gospodinjstvu dosegel nekaj več kot 20-odstotni prihranek energije. Če bo z energetsko učinkovitim vedenjem nadaljeval tudi v prihodnje, je pričakovati, da bo v enem letu prihranil približno 500 evrov.

rezultatov presenečeni. 8 najuspešnejših slovenskih sosesk je ob predpostavki, da bodo z energetsko učinkovitim vedenjem nadaljevali tudi v prihodnje, v enem letu prihranilo kar 7.000 evrov in zmanjšalo lasten ogljični odtis za 20t CO₂. S formalnim delom prireditve je nadaljevala Uršula Krisper iz podjetja Elektro energija d.o.o. Poslušalcem je na praktičnih primerih prikazala, kako učinkoviteje ravnati z električno energijo v svojih domovih ter kako podjetje Elektro energija d.o.o. svoje odjemalce nenehno spodbuja k učinkoviti in varčni rabi električne energije. Kot primer dobre prakse je predstavila storitve »Vklopi prihranek«, »Poišči potratneža« in »Spremljaj svojo porabo«.

Pokrovitelj projekta
Energetsko učinkovite soseske

Razglasitev zmagovalne soseske v 1. tekmovalni kampanji

Formalni del prireditve je minil v znamenju razglasitve rezultatov in s tem končni vrstni red sodelujočih sosesk v Sloveniji za tekmovavno kampanjo 2011/12. Največji prihranek med vsemi gospodinjstvi je dosegla gospa Zvezdana Kompara, energetska mojstrica mariborske soseske MAGDALENA, ki ji je uspelo v gospodinjstvu prihraniti približno 40 % energije glede na svojo preteklo rabo. A kljub temu to ni bilo dovolj za skupno zmago moštva, saj je ta pripadla ljubljanski soseski SPL pod vodstvom gospe Nataše Primc. Zmagovalni skupini je uspelo postaviti letvico zelo visoko – skupaj so prihranili več kot 20 % energije.

Prihranki zmagovalne ekipe brez investicijskih stroškov

Člani zmagovalne soseske so povedali, da so ravno majhne spremembe v vedenju tiste, ki prinesejo velike rezultate. Z doslednim energetsko učinkovitim vedenjem pri rabi energije za ogrevanje, pripravo sanitarne tople vode in rabi električne energije za delovanje aparatov in naprav so dosegli zavidljive rezultate. Do prihrankov so prišli na področjih, za katera pred pričetkom projekta niti niso vedeli, da so tako energetsko potratna, npr. ustrezno prezračevanje, priprava hrane, pranje perila, napajanje elektronskih naprav, razsvetljava ... Zavedajo se, da imajo še veliko rezerve, še posebej na področju ogrevanja, ki pomeni največji delež rabe energije v njihovih gospodinjstvih.

Pokrovitelj projekta Elektro energija d.o.o. je obdaril predstavnike zmagovalne skupine s praktičnimi nagradami. Da je bil dogodek dobro organiziran in prijeten za vse udeležence, sta dokazala dobro razpoloženje in plodna razprava po končani predstavitvi. Sodelujoči so bili navdušeni nad pridobljenim znanjem in doseženimi prihranki že v kratkem času trajanja projekta.

Si želite premagati soseske iz letošnje kampanje? Gradbeni inštitut ZRMK že najavlja drugo tekmovavno sezono 2012/13. Prijavite se in/ali svojo sosesko, tako da nam do 1. 11. 2012 pošljete elektronsko pošto na enega izmed obeh naslov miha.tomic@gj-zrmk.si in miha.mirtic@gj-zrmk.si ali pa pokličete na telefon 01/280 84 01. Ni še prepozno, saj se še vedno lahko podate v tekmo za glavno nagrado.

ZAVARUJMO SE PRED TOPLOTO SONČNIH ŽARKOV

Matjaž Valenčič, energetski svetovalec

Poletje je najtoplejši letni čas. Povezujemo ga s počitnicami, z oddihom ob morju ali v gorah, z umikom iz pregretyh mest. Vendar poletja niso vsa enaka. Vsakih nekaj let pride vročinski val, obdobje izrazito visokih temperatur, ki povzroči precej nelagodja in težav. Ob tem so najbolj prizadeti starostniki, dojenčki in bolniki.

Klimatske naprave, na katere najprej pomislimo, ohladijo in razvlažijo zaprte prostore, vendar so drage, energijsko potratne in poslabšajo razmere v okolici stavb, pa tudi ob neprimernem vzdrževanju ali uporabi povzročajo zdravstvene težave. Torej, ali ne gre brez klimatskih naprav? V našem podnebni pasu klimatske naprave v stanovanjih niso potrebne, če so stanovanja pravilno projektirana, zgrajena in uporabljena. Obstoječa stanovanja je težko ohraniti hladna, nekaj pa se da vseeno narediti. Potrebno je preprečiti pregrevanje. Vročinski val običajno mine v dveh tednih, zato je zlasti v tem času potrebno paziti na bivalne navade. Potrebno je preprečiti, da pride v prostor toplota sončnega sevanja, to učinkovito preprečijo zunanja senčila ali nadstrešnice. Hkrati je potrebno zmanjšati notranje toplote vire in zmanjšati ventilacijo. Nasprotno pa je čez noč potrebno intenzivno prezračevati, da nočni in jutranji hlad ohladi konstrukcijo stavbe. Na ta način se v večini primerov temperatura v prostorih omeji do znosnih 26°C.

Le če pasivni ukrepi ne zadoščajo, svetujem projektiranje in vgradnjo energijsko učinkovitih klimatskih naprav. Običajno investitorji izberejo hladilne naprave na podlagi cene, blagovne znamke ali sosedovih referenc. Po kriteriju nizke cene dobijo potratne naprave dvomljive kakovosti, vendar so zadovoljive za hlajenje nekaj dni vročinskega vala. Po kriteriju blagovne znamke dobijo učinkovite in kakovostne naprave, vendar ne najprimernejše. Po kriteriju sosedove naprave pa dobijo naprave, ki so primerne (ali ne) za sosedovo hišo. Energijska učinkovitost in druge vrednosti klimatskih naprav morajo ustrezati zakonskim zahtevam. Vse hladilne naprave morajo imeti elemente za uravnavanje temperature zraka. Vsaj tako pomembna kot izbira je tudi postavitev, naj ne pihajo neposredno v stanovanje. Zlahka boste našli klimatske naprave, ki imajo energijsko nalepko razreda A, ne bodite zadovoljni z manj učinkovitimi napravami z energijsko nalepko razreda D ali slabšo. Še pomembneše: zlasti v vročih dneh pijte dovolj vode ali nesladkanega čaja.

Brezplačne neodvisne strokovne nasvete o hlajenju stanovanj in znižanju stroškov poiščite v energetsko svetovalni pisarni **Ensvet** v Ljubljani, Dalmatinova 1 ali na spletni strani www.ensvet.si. Svetovanje je vsak torek in četrtek od 16:30 do 19:30. Prijavite se lahko vsak delavnik od 8:00 do 12:00 na tel. 01/306-1144.

Meščanke in meščani ste prijazno povabljeni, da prispevate utrinke iz življenja v svojih četrtinskih skupnostih, sporočate o pridobitvah v vašem ožjem življenjskem okolju, pa tudi svoje predloge, pobude in vprašanja, na katera bodo odgovorili sodelavci Mestne uprave. Svoje prispevke pošljite na naslov: ➔

Mestna občina Ljubljana
Glasilo Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si

Četrtni

ČS Center

Pestro na področju urejanja prostora

Meta Verbič, predsednica Sveta ČS Center

Obraznava sprememb in dopolnitev izvedbenega dela Občinskega prostorskega načrta

Prebivalci ČS Center, še posebej bližnje okolice Njegoševe ceste, pa tudi obiskovalci Kliničnega centra v teh dneh z radovednostjo in z velikimi pričakovanji pogledujemo proti gradbišču novega mostu, s katerim bo zaključen notranji obroč. Zaključujejo se dela pri urejanju križišča Ilirska-Njegoševa in križišča Njegoševa-Zaloška-Trubarjeva. Res je treba še marsikaj postoriti, da bo vse končano, vendar nam je že zdaj nekoliko lažje.

Svet ČS Center je v zadnjem obdobju veliko pozornosti namenil obravnavi sprememb in dopolnitev izvedbenega dela Občinskega prostorskega načrta. Ko smo obravnavali ta dokument, smo med drugim ugotovili, da bo, končno, zatečeno stanje usklajeno z zakonodajo in legalizirano (Komenskega ulica, Nazorjeva ...). Smo se pa pri tem tudi vprašali, kako bo to vplivalo na otroško igrišče in park Slovenske reformacije, ki sta v neposredni bližini, glede na urbanistične pogoje na območju Kolizeja, ki določajo, da so pokriti uvozi in izvozi iz podzemnih garaž dopustni z Gosposvetske ceste in Župančičeve ulice in se lahko gradijo do meje EUP brez upoštevanja določil odloka glede odmikov. Pri usmeritvah za izdelavo OPPN Tovarna Rog – center sodobnih umetnosti nas je zmotilo, da se v celoti črtajo. Kaj to pomeni za nadaljnjo usodo Roga in ekološko sanacijo odpadkov nekdanje tovarne, ki iz leta v leto zamuja? Pozitivno smo sprejeli dopolnitev, da so v sklopu ureditve nabrežij dopustni tudi lokali in sanitarije, saj bo to končno omogočilo, da se na Bregu, v Stari Ljubljani, pod Hribarjevim spomenikom uredijo javne sanitarije. Preverili smo možnosti, ali je izvedbeno mogoče prostor, namenjen javnim sanitarijam pod Hribarjevim spomenikom, delno urediti kot turistično infoočko. Ko smo dobili pritrdilen odgovor, smo predlog podprli.

Odklonilno stališče do minipleksa na ploščadi Figovec

Čeprav smo v javni razpravi o predlogu Strategije razvoja kulture MOL dali predloge za področje varovanja zaščite kulturne dediščine, ki so bili upoštevani, pa smo pred sejo Mestnega sveta ugotovili, da smo nenamerno spregledali preverjanje urbanističnih možnosti za izgradnjo minipleksa mestnega kina na ploščadi Figovec. Takoj smo reagirali in Mestnemu svetu posredovali odklonilno stališče do zazidave tega področja. To svoje stališče, ki ga podpirajo tudi okoliški

prebivalci, smo še posebej posredovali Oddelku za kulturo in Oddelku za urejanje prostora.

Sanitarije na Špici čakajo na uporabno dovoljenje

Pred javno obravnavo dopolnjenega osnutka Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu za območje Špice smo si člani Sveta ČS Center situacijo in predlagane spremembe ogledali na terenu in z razlago arhitekta Roka Žnidaršiča. Prvo vprašanje, ki smo si ga zastavili v ČS Center, je bilo usklajevanje prometne ureditve ulice Prule in Grudnovnega nabrežja zaradi bojazni, da se morda v dopolnjenem osnutku odloka ne skriva kakšna sprememba obstoječe prometne ureditve, ki se je po dolgotrajnem usklajevanju s prebivalci komaj začela uveljavljati. Predlagane spremembe podrobnega prostorskega načrta obstoječe prometne ureditve prav nič ne spreminjajo, ampak jo samo legalizirajo. Opozorili smo tudi na vprašanje lokacije javnih sanitarij, ki bi bile nujno potrebne. Odgovor, ki smo ga dobili že na obisku Špice, nas je presenetil, saj so sanitarije že pripravljene, vendar še niso označene in so zaklenjene. Zato smo opozorili na obiskovalcem Špice, ki jih je vsak dan več, nerazumljivo počasen oziroma dolgotrajen proces sprejemanja aktov in izdaje uporabnih dovoljenj. Tudi nedokončano balnišče je moteče, še posebej, če vemo, da je bilo balinanje pred obnovo Špice zelo priljubljeno. Zakaj moramo čakati?

V ČS Center se strinjamo, da se postavljena pergola nameni razstavam in da se za gostinsko dejavnost nameni manjši objekt s pripadajočim gostinskim vrtom, čeprav so mnenja v zvezi s tem zelo različna, od tega, da tak objekt sploh ne bi bil potreben, pa do tega, ki si tak objekt želijo. Mestna uprava bo morala najti kompromis: gostinski objekt s primerno ponudbo – morda slaščičarno za obiskovalce Špice vseh generacij.

Spomladanski kulturni utrinki

Marijana Kobe

Na ogled so postavile svoje podobe

V prostorih sedeža ČS Center na Štefanovi ulici je bila v okviru programa Komisije za kulturo sredi aprila na ogled slikarska razstava skupine ljubiteljskih slikark. Skupina deluje že nekaj let. Zberejo se vsako sredo popoldan na Taboru. Svoje slike ustvarjajo v različnih tehnikah, kot so akril, pastel, akvarel, risanje na steklo; lani pa so tudi kiparile. Ob želji po ustvarjalnosti je zelo pomembno tudi druženje. Najbolj so zadovoljne takrat, ko jim uspe naslikati tisto, kar so si zamislile. Ker ustvarjajo že nekaj let, je v tem času skoraj vsaki uspelo izoblikovati individualen slikarski izraz. Mentorica Darja slikarkam s svojimi

Foto: arhiv ČS Center

18. maja je staro in mlado pelo na prireditvi Poljane pojejo

strokovnimi napotki stoji ob strani in ko je vreme lepo, gredo slikat v naravo. Slikanju sledi pogovor ob kavi, kjer slikarke izmenjujejo svoje izkušnje in poglede na ustvarjena likovna dela. Takšno druženje in izmenjava izkušenj je tudi neke vrste psihoterapija.

Slikarska razstava je po mnenju obiskovalcev uspela. Otvoritev so popestrili nastopajoči iz Glasbene šole Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana, z Akademije za glasbo, slovenske narodne pesmi sta prepevali članici pevskega zbora Mlada srca iz Vodmata. Mladi glasbeniki, ki vedno nesebično sprejmejo povabilo na nastope, s tem veliko prispevajo k medgeneracijskemu sodelovanju, ki ga želimo v naši četrtinski skupnosti še okrepiti.

Bilo nas je 160

V drugi polovici maja smo si ogledali opero *Apotekar*. Haydnova komična opera v treh dejanjih na besedilo Carla Goldonija je bila zelo dobro izbrana. Naročili smo 160 kart in jih razdelili med naše meščane na Prulah, Starem Vodmatu, Taboru in Ajdovščini. Tudi na društva, ki so s svojimi dejavnostmi vključena v našo skupnost, nismo pozabili. *Apotekar* jih je navdušil. Orkester in pevci so bili izjemni. Aplavz, ki se je razlegal po polni dvorani, je to potrdil. Zanimanje za to predstavo je bilo res veliko in vstopnice so kmalu pošle. Kar nekaj let smo namreč Ljubljanci čakali na prenovljeno operno hišo, pred nekaj meseci pa je ljubljanska Opera končno spet zaživela v vsem svojem sijaju. Pred predstavo smo si namreč ogledali tudi prenovljeno stavbo in z zanimanjem prisluhnili, kaj prenova prinaša kolektivu operne hiše in vsem njenim obiskovalcem.

razgledi

v atriju DU Poljane.

Foto: Ana Ambrož Strle

Poslikane majice so oznanjale dan soseda ČS Center.

Foto: Ana Ambrož Strle

Odrpna vrata Zavoda Bunker na dan soseda v ČS Center.

Foto: Ana Ambrož Strle

Dramska šola Barice Blenkuš je na dan soseda v ČS Center pripravila dramske improvizacije *Igralske izložbe*.

Maja so pele Poljane

Prireditev *Poljane pojejo* smo že drugo leto zapored 18. maja pripravili DU Poljane, Dom upokojencev Center, enota Poljane in ČS Center. V atriju doma upokojencev Poljane se je zbralo mlado in staro, vsi, ki jim petje in glasba pomenita del življenja in popestrita njihov vsakdan. Peli in igrali so: otroci Vrtca Pod Gradom – enota Strossmayerjeva, operni pevec Zdravko Perger, Pevski zbor Doma upokojencev Poljane pod vodstvom Meri Avsenak, dijakinje Srednje zdravstvene šole, pridružil se jim je pevski zbor 60+, ki deluje v okviru Dnevnega centra aktivnosti za starejše na Ajdovščini, predstavila pa se je tudi Gostilna dela s Poljanske ceste, ki opravlja plemenito delo za mlade v okviru socialnega podjetništva. Prav sodelovanje zbora 60+ z Ajdovščine, dijakinj Srednje zdravstvene šole in Gostilne dela pomeni korak k odprtosti prireditve in dokaz, da ČS Center niso samo Poljane, ampak mnogo več. Je skupnost kar 11 nekdanjih krajevnih skupnosti in skupnost različnih generacij.

Sosed se predstavi sosеду

Meta Verbič

Začelo se je leta 2008 na pobudo OŠ Toneta Čufarja, v ČS Center pa smo rekli: »Združimo moči in poskusimo.« Potem pa vsako leto nekaj novega, vedno več nas je bilo, program pa vedno bolj bogat. Ljudje vedno bolj zadovoljni, veseli, da se ob tej priložnosti srečujejo, spoznavajo, tkejo

medsosedske in medgeneracijske vezi. Ko otroci dopolnijo pet let, vstopijo v malo šolo. Zato bi lahko rekli, da je naš peti dan soseda že goden za malo šolo, a je letos že krepko prekoračil najstniška leta.

Rdeča nit letošnjega dneva soseda z naslovom *Sosed se predstavi sosеду*, ki se je zgodil zadnjega majskega dne, je prekosila vsa naša pričakovanja. Vsaka sodelujoča ustanova v ČS Center, še posebej pa vse, ki se združujejo v Društvu Kulturna četrt Tabor, je pripravila predstavitev in druženje vseh generacij po lastni izbiri. Obiskovalci so po načrtani in označeni krožni poti obiskali in si ogledali predstavitevne točke vseh sodelujočih zavodov, kulturnih in vzgojno-izobraževalnih ustanov. Po poti so jih vodili pristrčni smerokazi, ki so jih po predlogi učencev in mentorjev OŠ Toneta Čufarja izdelali dijaki Gimnazije Ledina. Že dopoldne se je začelo s potujočim Kinobalonom pri Kinodvoru, popoldne pa nadaljevalo v Art Centru Pionirskega doma in v galeriji Projektne skupine Aksioma na Komenskega ulici in s predstavitvijo pripravljanja radijskega in televizijskega programa v nacionalni RTV hiši. Na OŠ Toneta Čufarja so našle prostor še klekljarice, Planinsko društvo RTV Ljubljana, Astronomsko društvo Javornik s svojimi teleskopi za opazovanje sonca. Različne delavnice in predstavitve so pripravili na OŠ Ledina, ves dan pa je bilo živahno v Vrtcu Ledina. Čufarjeva ulica, kjer stoji vrtec, je bila nekaj posebnega. Najmlajši s svojimi vzgojiteljicami so razpeli vrvi in nanje obesili majčke z motivi kolesarjev z namenom, da kolesarje in druge udeležence v prometu opozorijo na varno vožnjo. Tako so se vključili v preventivno akcijo Sosveta za varnost prebivalcev pri Svetu ČS Center, ki je ob dnevu sosedov združil

prijetno s koristnim. Ljubljana namreč postaja mesto kolesarjev in varno sobivanje pešcev in kolesarjev postaja nujno. Akcija je potekala na OŠ Toneta Čufarja in OŠ Ledina, pred Vrtcem Ledina in pri Domu upokojencev na Taboru.

Na vseh štirih točkah so nas čakali predstavniki Civitas Elana, Ljubljanske kolesarske mreže ter Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu s koristnimi nasveti za naše obnašanje in varno sobivanje. Sodelovali so tudi mestni redarji in policisti PU Ljubljana Center, ki so nas opozarjali na morebitne napake pri vožnji s kolesom in pešačenju po mestnem središču.

Marsikdo se je po vsem tem še odločil, da odide do Muzeja sodobne umetnosti, Slovenskega etnografskega muzeja, v Metelkovo mesto in do Dramske šole Barice Blenkuš na Rozmanovi ulici. Nikomur ni bilo žal. Večina, ki se je dan soseda odločila preživeti v druženju in spoznavanju svojih sosedov, se je na koncu sprehoda po Kulturni četrti Tabor ustavila v Domu upokojencev Tabor, kjer so nas člani Esperantskega društva seznanili s tem zanimivim mednarodnim jezikom, kjer so nas čakale članice DU Tabor s svojimi kulinaričnimi dobrotami in prijetna 96-letna gospa, oskrbovanka doma, ki je za posladek pekla miške. V Parku Tabor smo si lahko ogledali umetniški sejem, ki je pritegnil veliko pozornost. V ČS Center smo bili še posebej veseli, ko smo videli, da so bile v parku prav ob letošnjem dnevu soseda nameščene viseče mreže, ki smo jih v okviru sodelovanja pri oživiljanju Parka Tabor kupili iz sredstev programa malih del ČS Center 2011. Peti dan soseda ČS Center se je zvečer zaključil v Stari elektrarni z javno vajo za predstavo *Audicija za življenje*, katere ogled je sosedom omogočil Zavod Bunker.

Foto: Ana Ambrož Strle

Ivanka Pangerc in Elija Szabo iz DU Tabor sta na dan soseda ČS Center pekla slastne miške.

Foto: Ana Ambrož Strle

Nad vse živahna izmenjava se je dogajala na garažni razprodaji v Parku Tabor.

Društvo Kulturna četrt Tabor

Ana Ambrož Strle

Ljubljanski Tabor je dolgo veljal za sivo in zaspano področje, danes pa z živahnim dogajanjem dokazuje, da je sprememba vedno mogoča. V tej soseski že vrsto let samostojno delujejo posamezne kulturne, izobraževalne, vzgojne idr. ustanove in že ves čas ponujajo obilo zanimivih kulturnih vsebin za stare in mlade. Zdaj pa se pod novim imenom in podobo Ljubljančanom predstavljajo tudi skupaj kot Društvo Kulturna četrt Tabor (KČT), ki je bilo ustanovljeno pred dobrim letom, 1. marca 2011, predvsem z namenom povezovanja in sodelovanja vseh posameznikov in organizacij v soseski.

Sodelovanje in povezovanje vizij

Četrtna je tako še bolj odločno stopila na pot skupnega sodelovanja in uresničevanja vizij ljudi, ki sosesko gradijo skupaj. Od lani dalje v okviru KČT aktivno delujejo najrazličnejše organizacije, društva in zavodi: Zavod Bunker, Kinodvor, Inštitut za politike prostora (IPoP), Dramska šola Barice Blenkuš, Osnovna šola Toneta Čufarja, Galerija Aksioma, KD ProstoRož, Slovenski etnografski muzej, Narodni muzej Slovenije, Moderna galerija Ljubljana, Slovenska Kinoteka, Dijaški dom Tabor, Zavod SCCA - Ljubljana, Dom upokojevcov Center, Tabor - Poljane in Kulturno-umetniško društvo Mreža ... Izdelali so tudi skupno spletno stran, infotočko, ki celostno obvešča prebivalce in obiskovalce četrti o posameznih dogodkih, vsako leto pa želijo izpeljati vsaj en skupen projekt, kakršen je bil tudi letošnji 5. dan soseda. V prihodnje pa želijo medsebojno še tesneje povezati četrt od Miklošičeve ulice do Kliničnega centra ter od Železniške postaje pa vse do Ljubljanice.

Očitno je, da želi KČT zgraditi močno, toplo sosesko in ljudje to pozdravljajo z odprtimi rokami. Vseeno pa, kot opazha umetniška direktorica Bunkerja Nevenka Koprivšek, »bi bilo dobro, da bi bilo več medmestnega sodelovanja. Vedno govorimo o mednarodnem sodelovanju, pozabljamo pa na bolj lokalna, ki jim namenjamo manj pozornosti, so pa prav tako pomembna«. V prihodnje si želijo najti možnosti, prostor in zagon, da tudi v mrzlem delu leta KČ Tabor ne bi zaspala.

Avgusta 15-letnica festivala Mladi levi

Zavod Bunker je neprofitni zavod, kjer organizirajo in izvajajo raznovrstne kulturne prireditve, od sodobnih gledaliških in plesnih

predstav, festivalov, koncertov do delavnic, interdisciplinarnih dogodkov in drugih izobraževalnih programov. S svojim delovanjem in iskanjem inovativnih pristopov želijo prevetriti kulturni prostor v Sloveniji. Prav tako spodbujajo mobilnost umetnikov in njihovih del v slovenskem in mednarodnem prostoru. Leta 2004 je Bunker pridobil in upravljanje Staro mestno elektrarno - Elektro Ljubljana. Pri tem projektu je šlo predvsem za ožvitev čudovitega ljubljanskega spomenika, sicer še vedno delujoče elektrarne s transformatorji in centrom vodenja, v sodobno gledališko dvorano v samem središču prestolnice.

Maja so se v njihovih prostorih odvijale predvsem različne vaje in delavnice, junija so gostili gledališče Glej z dansko produkcijo Palle Granhoj *Men & Mahler*, japonsko-slovensko koprodukcijo skupine Betontanc in Original Tempo *Avdicija za življenje*, ponavljajo predstavo Mateje Bučar *Procesiranje ... POINT-LESS*, julija se bodo nato odvijale vaje skupine Betontanc in Bunkerjev paradni konj - festival *Mladi Levi*, ki bo letos avgusta praznoval svojo 15. obletnico.

Ideja za četrt je izšla iz partnerstva v mediteranskem projektu Sostenuto

Ob tem se v zavodu lotevajo tudi najrazličnejših socioloških in antropoloških raziskav. Bunker je partner velikega mediteranskega projekta Sostenuto, ki je deležen sredstev evropskega regionalnega razvojnega sklada, v okviru katerega so raziskovali, kako je lahko kultura gonilo socialnega in ekonomskega razvoja. Prav v tem kontekstu se je počasi začela oblikovati tudi sama ideja Tabora kot četrti, ki bi postala neke vrste ljubljanski *downtown*, v katerem bi kar vrvelo od kulturnega življenja in dobrososedskih odnosov. Iz te sociološko-antropološke studije, ki so jo v okviru Bunkerja izpeljali Špela Drnovšek Zorko, Matjaž Uršič in Samo Selimović, so s pomočjo fokusnih skupin in intervjujev od sostanovalec in obiskovalcev četrti izvedeli, kaj si želijo, kaj pogrešajo, kako doživljajo kulturo nasploh, kako doživljajo kulturne ustanove in kaj bi pomagalo, da bi sami sooblikovali tukajšnji način življenja. Nevenka Koprivšek, ki vodi Bunker, pojasnjuje: »Ena izmed poglavitnih ugotovitev je bila, da ljudje pogrešajo zelene površine. Arhitekt Ira Zorko mi je pripovedoval, kako so se, ko je bil še otrok, s prijatelji igrali igro *Ne dotakni se tal* in so lahko po grmovju in sadovnjakih plezali, ne da bi se zares dotaknili tal. Danes je žal večina površin spremenjena in uporabljena za parkirne prostore, tistih malo zelenih površin pa ljudje ne uporabljajo dovolj, četrt je nekako mimobežna. Zato je tudi v prihodnje eden naših ciljev še bolj ozeleniti in razvedriti to četrt ter raziskati, kako skupaj s sostanovalci, umetniki in mestom učinkovito

povezati ekologijo in umetnost. Druga želja sostanovalec četrti Tabor pa je bila, da bi se lahko družili na bolj kvalitetne načine, ne le v kavarnah, temveč tudi v parku, na balinišču, na sprehodu ...«

Pristni odnosi med sosedi in sosednimi ustanovami

Da gre v četrti za občutek solidarnosti, je razvidno že na prvi pogled. Okoliš počasi navezuje zares pristne odnose ne samo med sosedi, temveč tudi med sosedskimi ustanovami. Tako so recimo ob lanskoletni otvoritvi Mladih Levov v projekt *Domine* združili čez 130 prostovoljcev iz lokalne skupnosti v dinamično vijuganje kamnitih kock skozi sosesko. Že več let pa Zavod Bunker prireja tečaje kuhanja, kamor povabijo prepoznavne kuharje, ki z uporabnikom Dnevnega centra aktivnosti za starejše pripravijo raznovrstne jedi za 300 do 400 obiskovalcev. »Takah cateringov ni več. Pečena polenta, kozji sir, zeliščne palačinke ...« je ob spominu na lanskoletno pojedino zamišljeno komentirala vodinja Bunkerja. Poleg tega si ustanove medsebojno pomagajo tudi drugače. OŠ Toneta Čufarja ima kdaj pa kdaj svoje predstave v prostorih Zavoda Bunker, Dramska šola Barice Blenkuš občasno svoje vaje prestavi na prosto v Park Tabor, Muzejski kvartir pa skupaj s Kinoteko in drugimi člani KČT skuša ploščad oživiti z najrazličnejšimi dogodki.

Dan soseda in Poletna muzejska noč

Eden največjih skupnih letnih dogodkov je zagotovo dan soseda, katerega pobudnika sta Četrtna skupnost Center in Osnovna šola Toneta Čufarja. Na ta dan se že več let zapovrstjo povežejo različne ustanove, zdaj pa tudi vsi, ki delujejo znotraj KČT, pripravijo različne dogodke, predstavitve, javnosti nastejaj odprejo svoja vrata in obiskovalcem predstavijo, s čim se ukvarjajo, kaj delajo. Tako so letos muzeji v Muzejskem kvartirju imeli brezplačen vstop na vse razstave. V slogu razstav so pripravili tudi naloge za mlajše obiskovalce, ki so se spoznavali z različnimi načini gibanja. Hoja z zaprtimi očmi čez puhaste blazine, premagovanje ovir s samokolnico, lovljenje ravnotežja s kruhom na loparju in hoja s hoduljami so bili le nekateri od zanimivih izzivov, ki so jih pripravili. In ob tem se niso zabavali le otroci.

Poletje v Slovenskem etnografskem muzeju

Junija so pripravili tudi Poletna muzejska noč, ko so bila vrata ljubljanskih muzejev odprta vse do polnoči. Tako si je bilo mogoče v Muzeju sodobne umetnosti - Metelkova 22 (MSUM) med drugim mogoče ogledati razstave *Sedanjest in prisostnost*, *MSUM: Posebni projekti (Arhiv Bosna, Arhiv Body*

Foto: Ana Ambrož Strle

Stojnica na garažni razprodaji v parku Tabor.

Foto: Ana Ambrož Strle

Vstop na vse razstave v Muzeju sodobne umetnosti Metelkova je bil na dan soseda v ČS Center brezplačen.

Foto: arhiv ČS Bežigrad

Trg 9. maja je na dan ČS Bežigrad oživel s pestrim kulturnim programom.

and the East, NETRAF, Arhiv performansa ...), Boris Groys – Predstavitev ruske umetnosti zadnjih desetletij idr. V Narodnem muzeju Slovenije so bile na ogled razstave 7:00 Britje, Umetnost iz tovarne – Keramika Dekor, Sprehod med knjižnimi vezavami ter stalne razstave. Slovenski etnografski muzej (SEM) pa je do septembra podaljšal nadvse zanimivo razstavo ORINOCO – Indijanci amazonskega deževnega gozda, ogledate pa si lahko še TO NI MUZEJ – Mobilne konstrukcije na preži ali obiščete stalni razstavi Med naravo in kulturo ter Jaz, mi in drugi: Podobe mojega sveta, ki ni le razstava na ogled, temveč vabijo in vanjo vključujejo tudi obiskovalce, da posnamejo svoj film ali o sebi pripravijo razstavo. Nikakor pa si ne pozabite ogledati rekonstrukcije Foto Ateljeja Holynski, se udeležiti lončarske oz. tkalske delavnice ali si ogledati muzejske trgovine, ki je že sama po sebi muzejski artefakt, saj se ponaša z opremo iz Plečnikove Lectarije. Bibliotekarka in predstavnica SEM Mojca Račič je o tem povedala: »Že prej smo sodelovali kot sosede, predvsem zavod Bunker se je večkrat obrnil na nas, saj imamo primerne prostore v muzeju in lepo ploščad. Žal ploščad še ne živi tako, kot si želimo, vendar zna prav Zavod Bunker sem prinesiti pester, zanimiv program. V bistvu so bili oni prvi, ki so nas začeli združevati. Menim, da je pobuda za KČ Tabor zares pozitivna predvsem tudi zato, da se širi vedenje o kulturi, da se programi, ki jih pripravljamo, bolj popularizirajo, po drugi plati pa, da se spoznavamo tudi bolj po človeški plati in medgeneracijsko.«

Prav tako je tudi v Dramski šoli Barice Blenkuš (DŠBB), ki je v neposredni bližini parka, vedno živahno. Že od svojega začetka, leta 1990, nepretrgoma organizirajo izobraževanje na področju gledališča. Gre za umetniško šolo, ki ponuja raznolike programe in kvalitetno učenje dramske igre in gledališkega ustvarjanja, v katerih tečajniki obenem razvijajo tudi svojo sposobnost komunikacije in se urijo v suverenem javnem nastopanju. Šola organizira več različnih stopenj tečajev za mlajše in starejše osnovnošolce, dijake, študente in odrasle, njihovi pedagogi pa se prilagajajo zahtevnosti, željam in načinu dela posamezne skupine. Letos so imeli v šoli čez 100 tečajnikov, vsaka skupina pa je imela ob zaključku leta konec maja nastop na Malem festivalu zaključnih predstav. Vodinja programov Taja Ferjančič je

pojasnila: »Smo ustanovni partner KČT. Želimo se čim bolj aktivno vključevati v kulturno četrt in se skušamo v okviru naših dejavnosti najprej povezati oz. iskati partnerje znotraj KČT. Letos smo imeli že druge javne vaje v Parku Tabor. Vse skupine so imele del svojih rednih vaj za pripravo na produkcije kar v parku, da se tudi ljudem pokaže, kdo smo, kaj delamo, in se šola odpre za zunanje interesente in ljudi v tem okolju.« Ob 5. dnevu soseda pa so v šoli pripravili napol ulične dramske imptalacije / improvizacije z naslovom Igralske izložbe.

Oživljen Park Tabor

Le nekaj korakov stran se lahko sprehodite tudi po očiščenem, preurejenem in na novo osvetljenem Parku Tabor, se v kratek sen zazibate na visečih mrežah, preberete poglavje knjige, se uryte v slackliningu (hoja po jermenu, napetem med dvema drevesoma), se pridružite vadbi taijiquana, prodete ali zapravite evro ali dva za kakšen unikaten izdelek. KD ProstoRož je parku čisto zares vdahnilo novo življenje in kot pravi članica KD ProstoRož, Zala Velkavrh, »skušajo park letos še bolj oživiti in v njem povezati ljudi iz soseske Tabor in širše.« Tako se je 12. maja v parku odvila garažna razprodaja, na 5. dan soseda pa je bil park poln najrazličnejših umetniških in oblikovalskih izdelkov, ko so svoje delo in barvite ponudbe, delavnice in izobraževanja predstavljali mladi ustvarjalci: Pleksimanija, Anselma, KIČjeRAJ, praPESA, Kreatura, Jasnina ustvarjalnica, PopiKoki, Lintu, lollop, It would be nice idr. Tik ob parku je tudi Dom upokojenecv Center, od koder je na ta dan v park pridišalo po sveže ocvrtih miškah in drugih dobrotah, hkrati pa je obiskovalce in radovedneže pred vhod v Dom, navkljub občasnim ploham, privabljal radosten smeh in glasba. Kot sta razložila mojstra mišk Elija Szabo in Ivanka Pangerc, v Domu večkrat organizirajo podobne dogodke. Tokrat so se odločili za miške; Ivanka je skrbela za testo, Elija pa jih je spretno lovil iz kipečega olja. Pred tem pa sta bila zadolžena za peko potic. Tudi upokojenka Ana Jovičević se strinja z njima, ko z iskricami v očeh razlaga, koliko različnih dogodkov in dejavnosti v Domu organizirajo. Vedno pa so veseli tudi obiskovalcev, četudi nosijo fotoaparati, jih med peko motijo z zvedavimi vprašanji in se nato sladostrasto zagrijejo v njihove miške. Mmmm ...

ČS Bežigrad

Dan četrtna skupnosti Bežigrad

Jernej Zupanc, predsednik Sveta ČS Bežigrad

Dobro sosetstvo je pomembno

Vsaka prireditev je povezana z vrsto različnih tveganj, kot so: izbrani datum, čas, vremenska napoved, uspešno oglaševanje, pričakovano število obiskovalcev itd., na drugi strani pa z dejavnostmi, ki so povezane z organizacijo programa in ki jih je uspešno izvedla in vodila naša Četrtna skupnost Bežigrad. Izbrani dan 26. maj 2012 smo povezali z evropskim dnevom sosedov, ki ga je Evropska unija praznovala dan pred tem. Včasih je bil to občinski praznik, ko so nas pihalne godbe že zjutraj budile z budnicami. Uvodni del prazničnega nagovora smo posvetili pomembnosti dobrega sosetstva, medsebojnega razumevanja in tovarštva v težkih gospodarskih in finančnih razmerah.

Kulturni program

Ob velikem številu nastopajočih je program nepretrgoma potekal od 10.00 do 15.00 ure na ploščadi pred šolo dr. Vita Kraigherja. Zvrstili so se pevski zbori, recitatorji, folkloristi, telovadci in drugi, vsi dobri in celo odlični. Na stojnicah so bile prikazane različne aktivnosti za starejše, mlajše in mlade, potekala pa so tudi predavanja in delavnice. Za začetek je naš pihalni orkester Bežigrad zaigral udarno staro koračnico Po Dunajski cesti furmani radi furajo in s tem simbolično pokazal, kje smo Bežigradjanke in Bežigradjani doma. Končali so z Avsenikovo Na Golici in vlili korajžo in voljo vsem nastopajočim, obiskovalcem in gostom.

Program, ki je potekal tekoče, zanimivo, z nenapovedanimi pevskimi vložki Staneta Mancinija, posebej s tisto O beli Ljubljeni, ljubljani Ljubljani, zelenem Bežigradu, o Ljubljani, ki je po besedah našega župana najlepše mesto na svetu, je uspešno povezovala učiteljica slovenščine Elizabeta Vovko s šole gostiteljice. Obiskovalcem smo tudi povedali, da se naš Bežigrad ponaša z mnogimi zgodovinskimi, urbanističnimi ureditvami in arhitekturnimi

Foto: arhiv ČS Bežigrad

Kulturni program s pevci, folkloristi, recitatorji, telovadci si je 26. maja pred OŠ Vita Kraigherja ogledala množica navdušenih Bežigrajčanov in naključnih mimoidočih, ki jih je na prireditev povabila prva številka četrtnega glasila *Naš Bežigrad*.

objekti in da smo v zadnjem času pridobili nekaj pomembnih objektov, kot so stadion v Stožicah, Severni park in pred kratkim tudi nov Rekreacijski in izobraževalni center v Tomačevem.

O šoli gostiteljici

Na koncu smo se spomnili, da stojimo na ploščadi pred šolo, ki je bila zgrajena pred drugo svetovno vojno, imenovala se je po kralju Aleksandru I., po vojni pa so jo poimenovali po Vitu Kraigherju, dr. prava, v času NOB organizatorju in voditelju Varnostno-obveščevalne službe (VOS). Nemški okupator ga je aprila 1945 ujel na Primorskem in ga nato predal domobrancem, ki so ga 4. maja usmrtili v Podsmrečju pri Turjaku.

Glasilo Naš Bežigrad

Dan, ki bo tudi v prihodnje vsako leto naš praznik, je minil v soncu, take sončne, dobre in pozitivne volje so bili deležni tudi vsi udeleženci in obiskovalci, ki so uživali v programu, prav tako tudi mi organizatorji, po duši amaterji in prostovoljci, ki smo uspešno izpeljali ta program. Posebna zahvala gre vodji projekta in koordinatorju del Petru Rondaiju. Dan Četrtne skupnosti je spremljal tudi dogodek izdaje prve številke našega glasila *Naš Bežigrad*. Izdaja druge številke, ki bo še bolj zanimiva, pa ni odvisna od piscev, temveč od oglasov, zato vabljeni k oglaševanju.

Praznični 26. maj

Peter Rondaij

Na trgu 9. maja v zelenem osrčju Bežigrada je bilo 26. maja zgodaj zjutraj navidezno vse mirno, tako kot vsako soboto. Le ptiči so peli v parku. Trg 9. maja ima le eno hišno številko, številko 1, naslov OŠ Vita Kraigherja. In ker ob sobotah ni pouka, je trg užival v miru, na pol v jutranjem soncu, na pol v sencih visokih dreves. Vendar ne za dolgo, kmalu so se začele priprave za velik dogodek – dan Četrtne skupnosti Bežigrad. Pred 10. uro je bilo vse nared za sprejem nastopajočih in gledalcev.

Veseljje je bilo gledati množico gledalcev, nekateri so uživali pri nastopih svojih bližnjih, nekateri so prišli peš iz drugega predela Bežigrada, ker so prebrali program v glasilu *Naš Bežigrad*, nekateri so po naključju prišli mimo na poti z bežigradske tržnice in so začudeno in nasmejeno obstali ob pogledu na trg, poln ljudi, poln dogajanj. Navdušeni in veseli so bili vsi, nastopajoči, ker se ne zgodi vsak dan, da lahko v takem prijetnem

ambientu v domačem okolju pokažeš, kar znaš, in gledalci, ki so bili skupaj z mano prijetno presenečeni nad nivojem in profesionalnim pristopom teh prizadevnih amaterjev, od šolskih otrok in mladine do privlačnih programskih vložkov vrhunskih telovadcev, folklornih skupin, pevcev in orkestrrov.

Nastopajoči in gledalci so bili veseli tudi pogostitve, ki so jo pripravili krepki fantje Turističnega društva Bežigrad, ki so skrbeli, da nihče ni bil lačen, in sami niso bili žejni. Ko se je program iztekel in smo stari in mladi zaključili s skupnim plesom s folklorno skupino, smo si organizatorji z olajšanjem oddahnili, ker smo prireditev lahko zaključili brez dežja, vendar smo hkrati čutili razočaranje, ker je bilo tega lepega dogodka prekmalu konec. Vsi pa smo se strinjali, da je dogodek več kot uspel. Organizatorji smo si pa postavili okvir za naslednje leto, ko bomo ponovno skupaj s prijatelji praznovali dan naše četrtna skupnosti v okviru evropskega dneva sosedov in skupaj z nepogrešljivim sodelovanjem mestne službe za lokalno samoupravo spet pripravili dan, ki bo vsako leto bolj segel v srce stanovalcev Bežigrada.

Vsem udeležencem se lepo zahvaljujemo za njihov trud in nasvidenje naslednje leto, ko se spet vidimo!

(Peter Rondaij je član Sveta ČS Bežigrad.)

ČS Trnovo

Slavimo 140. obletnico rojstva mojstra Plečnika

Breda Cajhen

Lansko leto smo v ČS Trnovo že drugič pripravili prireditev ob dnevu naše četrtna skupnosti, ki ga obeležujemo 10. oktobra. Ta datum je bil izbran v spomin na mojstra Plečnika, ki se je 1921. leta po vrnitvi v domovino naselil na domačiji svojega brata Andreja v Karunovi ulici v Trnovem. Za našo skupnost je pomembno, da letos proslavljamo tudi 140. obletnico rojstva arhitekta Plečnika. Počastitve bodo potekale tudi na ravni Mestne občine Ljubljana. Zelo nas je razveselila informacija, da je letos predvidena obnova Plečnikove hiše. Projekt, ki je dokaj obsežen, saj je za njegovo realizacijo predvidenih 2,8 milijona evrov, je v fazi pridobivanja gradbenega dovoljenja. Predvideno je restavriranje, dokup in obnova sklopa stavb, izvirnih ambientov in

muzealij v Plečnikovi zbirki. V tako obnovljeni Plečnikovi hiši bo mogoče razvijati tudi druge vsebine. Želeli bi, da bi bil morda tu prostor za majhno domoznansko središče, kjer bi lahko spremljali razvoj Trnovega in promovirali lepote, kulturnozgodovinsko zapuščino in ambientalne posebnosti tega območja.

Obeta se tudi obnova spomenika padlim v borbi proti okupatorju v II. svetovni vojni ob Riharjevi cesti, ki smo ga občani poimenovali kar Kugla. Pobudo za obnovo je že pred več leti dal Krajevni odbor ZB za vrednote NOB. Predlog je podprl tudi svet ČS in letos bo, tako vsaj upamo, Kugla obnovljena. Tako bo spomenik, na katerem je zob časa že pustil svoje sledove, ponovno zaživel v svoji simbolni in dejanski lepoti in sporočilnosti.

Svet ČS je na seji 6. junija letos sprejel program prireditev ob dnevu ČS. Podroben razpored prireditev bo objavljen v septembrski številki Ljubljane in v posebni zbirki. Že zdaj pa napovedujemo, da bomo letošnje prireditve, ki se bodo začele 29. septembra in bodo trajale do srede oktobra, obogatili z novimi vsebinami in izvajalci. Uradno odprtje prireditev bo v prostorih četrtna skupnosti 8. oktobra s programom različnih izvajalcev. Taka bo tudi osrednja prireditev 11. oktobra na OŠ Livada, kjer bodo na stojnicah predstavljene dejavnosti različnih društev na našem območju. Letošnje novosti pa so naslednje: literarno popoldne s pisateljem Dragom Jančarjem, trikratnim kresnikovim nagrajencem in enim najvidnejših pisateljev našega časa. Prav je, da smo kot sokrajani ponosni na intelektualne izbranice, kakršna sta poleg Draga Jančarja letošnja Prešernova nagrajenca književnik Jože Snoj in likovni oblikovalec Matjaž Vipotnik ali pa kot je letošnja častna meščanka Ljubljane akademikinja prof. dr. Alenka Šelih.

Na Krakovskem nasipu, ki se je izkazal kot imeniten zunanji razstaveni prostor, bo prof. dr. Borut Likar pripravil fotografsko razstavo *Križem kražem po ČS Trnovo*. Predvsem za generacijo mladih pa bo v KUD France Prešeren nastopil znani trnovski raper Klemen Klemen. V program prireditev bodo vključeni vrtci Trnovo, Livada in Kolezija, osnovne šole na našem območju, Mladinski dom Malči Beličeve, Glasbena šola, Urbanistični inštitut Slovenije, Društvo upokojencev, Plečnikova zbirka, KUD France Prešeren in Župnišče Trnovo. Ljubitelji Ljubljance pa se bodo lahko z našimi čolnarji zapeljali po njeni očarljivi gladini. Upamo, da bomo s prireditvami dostojno proslavili mojstra Plečnika, opozorili na živo dogajanje v naši četrtni skupnosti in razveselili obiskovalce in obiskovalce prireditev, ki si jih želimo v čim večjem številu.

Foto: Iman Hadzhivalcheva

S prireditvijo Plata 2012 - Z nogometom proti diskriminaciji je ČaMaC Zalog praznoval 5. rojstni dan, mlajši pa so balončkali na otroškem poligonu.

ČS Polje

ČaMaC Zalog je 5. rojstni dan praznoval na Plati

Marko Taljan, koordinator v ČMC Zalog

Četrtni mladinski center Zalog - ČaMaC, ki deluje v okviru Javnega zavoda Mladi zmaji - Centra za kakovostno preživljanje prostega časa otrok in mladih, katerega ustanoviteljica je Mestna občina Ljubljana, je v sodelovanju z Društvom za integracijo homoseksualnosti in Zavodom Enostavno prijatelji na šolskem igrišču Plata v Zalogu priredil že 10. tradicionalno družabno-rekreativno prireditev PLATA 2012 - Z nogometom proti diskriminaciji. Ob tej priložnosti je ČaMaC, kot mladi imenujejo svoj center v Zalogu, praznoval peto leto svojega delovanja.

Z medsebojnim druženjem, ki je minilo v zadnji majski in za nameček še v sončni nedelji, smo na Plati še enkrat več utrjevali prijateljske vezi, krepili občutek za ferplej in razbijali predsodke do drugačnosti. Mladi so svojo energijo usmerili v športne boje v malem nogometu in v metanju trojčk, se preizkusili na otroškem poligonu, v vlečenju vrvi in v športni atrakciji skike. Svojo ustvarjalnost so sproščali na številnih kreativnih delavnicah, kot so velikanska slikarska delavnica, izdelava navijaških pripomočkov in krilc ter dresov, izdelava svetovnih znamenitosti in mlinov iz lesa ter druge. V okviru kotička *Eko živim, za zdravje skrblim* smo poudarili pomen zdrave prehrane za kakovostnejše življenje.

Na nogometnem turnirju je letošnjo pomlad sodelovalo 6 ekip v starosti do 15 let in 8 ekip v starosti nad 15 let, skupaj več kot 90 nogometašev. Pokala za končno zmago na nogometnem turnirju sta se ob koncu veselili moštvo Fužin med mlajšimi ekipami in moštvo Selo stanari med starejšimi ekipami. Za najboljšega igralca turnirja sta bila izbrana Selmir Hodžič in Damir Halilović. V metanju trojčk je bil najnatančnejši Igor Kondič. Na posebno

povabilo organizatorja sta bili na nogometnem igrišču tokrat z nami moštvo **Kralji ulice** in moštvo **Azilnega doma v Ljubljani, AD Tigri**.

Malo čez poldne se je med mlade na Plati pomešal tudi župan **Zoran Janković**, ki se je preizkusil v »žogobrcu« in si ogledal turnir v metanju trojčk. Za topel prigrizek je ob zvokih glasbe, ki so jo izbrali in vrteli mladi, odlično poskrbela ekipa mladih kuharjev prostovoljcev, ki jo je ubrano vodil kar direktor Javnega zavoda Mladi zmaji **Vojko Vavpotič**. Prireditev je čez ves dan obiskalo vsaj 300 ljudi, med njimi so prevladovali mladina in otroci.

Dogodek so poleg **Mestne občine Ljubljana**, ustanoviteljice JZ Mladi zmaji, s svojim sodelovanjem omogočili: **OŠ Zalog, ČS Polje, Gasilsko društvo Zalog in Župnija Ljubljana Kašelj-Zalog** ter podjetja iz lokalnega okolja: **Vrtnarstvo Levičnik & Co. d.n.o., Panem d.o.o., Gigola d.o.o. PE Vevška pekarna, Mercator d.d., Perutnina Ptuj d.d. in MDK - Maloprodaja d.o.o. PE Zalog**. V imenu mladih sejim zahvaljujemo za njihov prispevek.

Dan ČS Polje

Mag. Minka Jerebič

9. junija je dež zmočil gozdno jasno v krajinskem parku Zajčja Dobrava, kjer smo nameravali praznovati dan ČS Polje. A muhasto vreme nas ni prestrašilo. Namesto uživanja pod krošnjami velikih dreves smo praznovali v športni dvorani OŠ Polje. Vabilu se je odzvalo 36 društev, ki so stisnjeni drug ob drugem na majhnem koščku prireditvenega prostora pripravili predstavitev svojega poslanstva, vizij in dosežkov. Na velikem odru pa so se predstavili pevski zbori, glasbeniki, plesalci in športniki. Papirniški pihalni orkester Vevče je začel s kulturnim dogodkom. Društva in nastopajoče ter krajane je pozdravil župan Zoran Janković, ki je v nagovoru poudaril pomen takšne prireditve. Tudi predsednica Sveta ČS Polje je bila vesela dobrega obiska.

Marsikdo je bil presenečen, da imamo v naši četrtini skupnosti toliko društev. Še več je članov v teh društvih in prav lepo je gledati, kako ljudi povezuje skupna ljubezen do pohodništva, pikada, juda, glasbe, plesa, ustvarjanja, ohranjanja kulturne dediščine ... Kulturni program je trajal dobrih pet ur. Za lačne in žejne je poskrbelo gostišče iz Zajčje Dobrave, ki je pred vhodom v dvorano pripravilo pravi pikniški prostor pod dežniki. Doživeli smo nadvse ljubko in sproščeno vzdušje. Nihče se ni pritoževal, vsi smo se imeli radi, spoznali smo svoje sosede, prijatelje ali pa preprosto ljudi, ki jih vsakodnevno srečujemo, pa niti ne vemo, da živijo v neposredni bližini.

Vsem nastopajočim in sodelujočim ter Ambasadorjem nasmeha in donatorjema Mercator d. d. in Spar Slovenija d. o. o., članom Sveta ČS Polje, prostovoljnim gasilcem ter študentom se zahvaljujemo za pomoč pri pripravi te čudovite prireditve, ob koncu katere smo si obljubili, da se prihodnje leto spet srečamo in se imamo lepo.

ČS Šiška

Junijski dogodki v Šiški

Vesna Bleiweis, predsednica ČS Šiška

Spodbudne misli za ljubiteljske slikarje, prostovoljce in humanitarce

Člani slikarske sekcije Društva upokojencev Milan Majcen so zadnje dni maja »na ogled postavili« svoje podobe. 18 avtorjev je predstavilo 36 del v dvorani ČS Šiška. Dvorana je ob otvoritvi pokala po šivih, saj so jo Šiškarji, skupaj s prisrčnimi pevkami otroškega pevskega zbora OŠ Hinko Smrekar, napolnili do zadnjega kotička. Razstava je bila odprta do 8. junija, ogledalo si jo je kar precej ljudi, ki so v knjigo vtisov zapisali prijazne in predvsem spodbudne misli in vtise o ustvarjalnosti generacije, ki ji sivijo lasje, duša pa ji še mladostno poje. Razstava je sodila v kulturni del šišenskih dni.

Foto: Iman Hadzhivalcheva

Mladi so na rojstnem dnevu ČaMC-a Zalog uživali na kreativnih delavnica.

Foto: arhiv TD Koseze

Venčeslav Thaler je izdelal maketo Pionirske proge od Viča skozi Koseze do Podutika z replikami originalnih postaj in voznega parka, Boštjan Jarc pa postajno poslopje.

Foto: Mitja Petje

Na *Majskih dnevih* v Šmartnem ob Savi so se krajanji »lušno imeli« na pikniku.

V te dneve je sodilo tudi srečanje prostovoljcev in delavcev v humanitarnih organizacijah z območja naše nepravljane četrti. Srečanje je bilo v šišenskem centru Sonček. Prišli so vsi vabljeni in od srca ter z navdušenjem pozdravili predstavnici, ki so ju pripravili varovanci centra. Nasmeh nastopajočih je doživetje, ki odžene malodušje, napolni s pogumom in radostjo.

Kraljeval je šport

Vročega junjskega sobota 16. junija je zagodla športnikom in gledalcem. Prijetno je bilo le v Mostecu, kjer so se pomerile balinarske ekipe društev upokojencev (dopoldne jih je obiskal ljubljanski župan) in pa seveda ob Areni Triglav, kjer je bila tradicionalna Mednarodna revija smučarskih skokov. Slovenski »orli in orlice« so skupaj z najmlajšimi člani različnih skakalnih klubov merili moči. Ni odveč povedati, da je SSK Ilirija na revijo povabil tudi asa, kot sta Primož Peterka in Robi Kranjec.

Koseški bajer so obvladovali karateisti. Tudi najmlajše iz vrst male šole karateja San kukai kluba Forum je dopoldne pozdravil župan Zoran Janković. Odlično organiziran nastop, odlično pripravljeni bodoči mojstri in mojstrice. Postavice v bleščete belih kimonih so župana in mimoidoče navdušile.

Za še eno odlično organizirano predstavo karateja je poskrbela Slovenska zveza tradicionalnega karateja, ki je predstavila svojo reprezentanco. Na tatamijih, položenih na leseni podest ob bajerju, so reprezentanti iz različnih slovenskih klubov, ki gojijo tradicionalni karate, pokazali pravo mojstrstvo. Strokovni komentar o zgodovini in plemenitosti borilne veščine, izžarevana koncentracija in energija nastopajočih – prvovrsten športni dogodek.

V organizaciji Nogometnega društva Ilirija se je merilo 8 ekip v malem nogometu. Žensko košarkarsko društvo Ilirija je pripravilo revijo ženske košarke, Rugby klub Ris pa je organiziral turnir osmih ekip v rugbyju na mivki. Vse to se je odvijalo na igriščih športnega parka Ilirija.

Tekmovanja oziroma predstavitve posameznih športov so bile priložnost tudi za pogovore s trenerji in funkcionarji društev o stanju v amaterskem športu oz. društvih. Juniorji in juniorke iz vrst ND Ilirija in ŽKD Ilirija dosegajo odlične ligaške uvrstitve v svojih kategorijah, enako karateisti in skakalci, pa je športna denarna malha bolj ali manj gluha, ko amaterski šport kliče na pomoč.

Športna unija Slovenije, ki upravlja z delom objekta nekdanjega Partizana ob Vodnikovi

cesti, jeseni pripravlja otvoritev bazena, kjer bodo obiskovalci deležni vseh vodnih užitkov.

Zgornja Šiška, kdo bo tebe ljubil?

Očitno samo še zasebni lastniki zemljišč med Celovško in Vodnikovo cesto. Zaplet s parkirišči ob Kogojevi ulici in Ulici ob žici se bo vlekel v nedogled, saj je rešitev odvisna od sodnih mlinov. Na sestanku z najemnikom parkirišča, ki je bil 13. junija 2012 pri županu, je bilo dano županovo zagotovilo, da bo mestna oblast ščitila interese prebivalcev. Ampak zanesljivo jo bodo na novo vzljubili vsi ljubitelji rekreacije, saj je tik pred začetkom postavitve trim steze od Mosteca do živalskega vrta. Dobrodošli v Šiški!

Pionirska proga

Janez Vovko, predsednik TD Koseze

9. junija smo že dopoldne v Kosezah pozdravili nekatere nekdanje pionirje železničarje, ki so v letih 1948-1954 sodelovali pri upravljanju in delovanju Pionirske proge; ta je potekala od Viča skozi Koseze in skoraj do Podutika. Srečali smo se v prijetnem okolju Bistropa Avšič na Koseški cesti, po 15. uri pa se je dogajanje preselilo ob zasebno modulno železniško maketo Koseze, ki gostuje v prostorih OŠ Koseze. Ob maketi sta Venčeslav in Roman Thaler pripravila že 100. srečanje in ob tej priložnosti tudi slovesno odprtje nove makete Pionirske proge z replikami originalnih postaj in voznega parka. Tako je po dolgih letih v Koseze ponovno pripeljal vlak po Pionirski progi – tokrat seveda v pomanjšanem merilu. Najprej je vse navzoče pozdravil Janez Vovko, predsednik TD Koseze. Sledil je nagovor Fani Rižnar, avtorice knjige *Pionirska proga v Ljubljani*. V nadaljevanju je Venčeslav Thaler predstavil modulno železniško maketo Koseze in maketo Pionirske proge, zatem pa je gospa Rižnar po maketi popeljala na slavnostno prvo vožnjo model Pionirskega vlaka. Do 19. ure je sledilo druženje s pionirji-železničarji in drugimi gosti ter obiskovalci in seveda ogled modulne makete in vožnja modelov vlakov po maketi.

Med obiskovalci prireditve smo z veseljem pozdravili tudi ljubljanskega župana Zorana Jankovića, ki je z zanimanjem prisluhnil predstavitev in si nato ogledal maketo ter se zadržal v debati s lastnikoma makete in drugimi obiskovalci.

ČS Jarše

Majski dnevi 2012 za vse generacije

Mitja Petje

Ženska prireditev Pesem in ljubezen

V Šmartnem ob Savi so se od 10. do 13. maja odvijali *Majski dnevi*, ki so se dogajali v želji po druženju, zblizevanju ljudi, pogovorih in zabavi. Skupaj so jih pripravili Zveza prijateljev mladine, Župnija Šmartno ob Savi in Skupnost Emanuel. V četrtek so se v piceriji Slamca ob pici iz krušne peči srečale ženske. Večer z naslovom *Pesem in ljubezen* sta vodili Darja Petje Marinko in Mojca Ocepek. O delu, otrocih, stiskah družin in medsebojnem odnosu so govorile mama petih otrok Kristina Loboda, profesorica matematike in računalništva Brigita Kotar in generalna sekretarka ZPM Moste Polje Anita Ogulin. Tjaša Zagorc je postregla s picami, z narodnimi in kantavtorskimi pesmimi pa sprostila Darinka Bak na kitari. V zelo čustvenem ozračju in na koncu ob kolu se je 35 žensk, starih med 28 in 73 let, dogovorilo, da se ponovno srečajo 15. septembra.

V petek se nas je ob suhomesnatih izdelkih v gostilni Pri Tinčku zbralo 17 moških. Najmlajša sta štela 20, najstarejši pa 68 let. Ob zgodbi o izgubljenem sinu so večer bogatili župnik Jošt Snoj, direktor ljubljanskih zaporov Miran Candelari ter družinski terapevt Ivan Platiša. Večer sta povezovala Mitja Petje in Janez Burica. Pogovor med moškimi najprej ni potekal v najbolj sproščenem vzdušju, ko pa so prišli mlajši, se je debata razvnela o moškem, o odnosu med brati, pogovorih za šankom, vojaščini nekoč in danes, pa tudi o tem, zakaj je moški izgubil mesto v družini in svetu. Ugotovili smo, da zgodba ne govori samo o sinu, ampak o očetu, ki je usmiljen in ima vse svoje otroke enako rad.

Piknik za vse: Lušno imejmo se

V soboto se je na župnijskem dvorišču od treh naprej odvijal piknik za vse *Lušno imejmo se*. Kljub slabemu vremenu se nas je zbralo 31. Ob jedeh z žara in dobri kapljici ter srečelovu so otroci igrali nogomet, odrasli in mladostniki pa v pogovoru med seboj spletali vezi. Druženje se je nadaljevalo v pevskem vzdušju s kitarama Darinke in Sergeja ter končalo s pesmijo *Let it be* Johna Lennona ob 21.30 uri. Za zaključek sta pri nedeljski maši sodelovala dva domača pevska zbora. Ob koncu pa smo sklenili, da se moramo večkrat videti, saj bomo le tako izboljšali odnose in življenje v Šmartnem ob Savi in okolici.

Ne pozabimo na vodo!

Voda za zdravje

Dr. Nina Marolt

Ponovno smo v poletnem obdobju s številnimi sončnimi in toplimi dnevi. Z višjimi temperaturami pa se pojavlja tudi potreba po zadostnem pitju tekočin, kar nam omogoča vzdrževanje notranjega ravnotežja v organizmu in preprečevanje morebitnih bolezenskih ali celo kroničnih zdravstvenih tegob. Pri tem je še posebej v ospredju voda.

Voda vzpostavlja v telesu ravnovesje

Voda je poglavitna sestavina živih bitij in zavzema približno 55 do 80 odstotkov telesne teže. Njen delež je precej odvisen od starosti, saj je pri novorojenčku lahko celo 79-odstoten, medtem ko je pri odraslem človeku običajno med 50 in 60 odstotki, pri starejših pa lahko upade pod 50 odstotkov. Poleg starosti na delež vode v telesu vplivata tudi spol in telesna teža, saj imajo ženske na račun večjega deleža maščob v telesu primerjalno manjši odstotek vode kot moški, medtem ko imajo ljudje z višjim indeksom telesne mase v telesu nižji odstotek vode. Temu primerne so razlike tudi v potrebni količini vode, ki naj bi jo posameznik popil. Za otroke je tako v povprečju priporočena količina 1,5 litra na dan, pri odraslih pa 2 do 3 litra dnevno. Na količino vode, ki naj bi jo popili čez dan, vplivajo tudi drugi dejavniki, kot so na primer telesna aktivnost, podnebne razmere in zdravstveno stanje.

Voda v telesu igra izredno pomembno vlogo, saj je osnovna sestavina celic, tkiv in telesnih tekočin. Telesne funkcije, kot so dihanje, prebava, presnova, izločanje in uravnavanje telesne temperature, lahko potekajo le, če je v telesu voda. Voda je nujna za topitev in prenos hranilnih snovi, kot so kisik in mineralne snovi skozi limfo in druge telesne tekočine. V ravnotežju drži tlak, kislost in sestavo vseh kemičnih reakcij. Njeno kroženje med krvjo in telesnimi organi nepretrgoma poteka v naravno vzdrževanem ravnotežju. Moramo pa količino, ki jo izločamo s potenjem in izločanjem, nadomestiti. Če v telesu primanjkuje vode, se poruši občutljivo ravnotežje kroženja vode v organizmu, kar lahko pripelje do kopičenja metabolitov ali presnovkov v telesu, zastrupitev in celo smrti. Zmanjšanje vnosa vode je tako bolj kritično kot zmanjšanje vnosa drugih hranil, saj že izguba vode za več kot 15 odstotkov telesne teže lahko povzroči smrt.

Oblike dehidracije

Pri oskrbovanju telesa z zadostno količino vode ne smemo čakati, da se razvije občutek žeje, saj je žeja že eden od prvih znakov dehidracije. A tudi med oblikami dehidracije obstajajo razlike. Delimo jih med blage, resne in kritične; med prve znake dehidracije pa sicer spadajo pomanjkanje apetita, suha, pordela koža, utrujenost, glavobol, suha usta, zelo malo temnega urina (ali celo nič), mišična šibkost, vrtoglavica in omotičnost. Poznamo tudi kronično dehidracijo, ki lahko povzroči migrenske glavobole ali bolečine v spodnjem delu hrbta, pripelje pa lahko tudi do resnih posledic, kot so odpoved ledvic, možganska kap ali tvorba ledvičnih kamnov.

Na pomanjkanje količine vode v telesu nas tako lahko opozori kopica netipičnih znakov, ki jih večkrat pripisujemo različnim bolezenskim stanjem, a so pravzaprav preprosto rešljivi s pitjem večje količine vode, ki lahko dobesedno odplakne marsikateri glavobol ali celo kakšno večjo, kronično izraženo bolezensko težavo, ki se je navidezno nikakor ne moremo znebiti. Prvi korak pri soočanju s potencialnimi kroničnimi boleznimi naj bo torej preverjanje količine vnosa tekočin oziroma poskus zagotavljanja večje količine tekočine v organizmu.

Seveda je vzdrževanje notranjega ravnovesja z zagotavljanjem zadostne količine tekočine v organizmu pomembno tudi v drugih obdobjih leta, ko je zaradi nižjih temperatur pitje zadostne količine tekočin bolj zapostavljeno, a poletje z visokimi temperaturami poveča zahteve organizma po tekočini, zato moramo temu načrtno posvetiti večjo pozornost. Pri tem so še posebej izpostavljeni starejši, ki že pogosto ne čutijo, ter mlajši otroci. Ne moremo pa izzvzeti preostanka populacije. Znanstveniki namreč ugotavljajo, da je občutek žeje v sodobnem svetu vse bolj zakrnel oziroma občutka žeje pogosto več ne prepoznamo ali ga celo zamenjujemo z občutkom lakote.

Foto: Dunja Wedam

Pitnik na Pogačarjevem trgu

Piti je treba redno in po malem

Poleg tega pa ob prvih znakih dehidracije, ko in če se pojavi žeja, manjkajoče količine tekočine ne moremo nadomestiti naenkrat, temveč le postopoma. Tako naj bi pili redno in po malem, glavno vlogo pa naj bi igrala prav voda. Vnos tekočine s hrano je namreč omejen, saj naj bi je s pomočjo hranil vnesli le približno 20 odstotkov. V preostalih 80 odstotkih je zaželeno, da jo, če je potrebno, nadomeščamo le delno. Pri tem nam lahko pomagajo mlačni zeliščni čaji, naravni nesladkani sokovi, juhe in ob športnih aktivnostih športni napitki, ki organizem oskrbujejo z elektroliti. Nasproten učinek dosežemo z vnosom tekočin, kot so kava, pravi čaji in alkoholne pijače, ki dehidracijo organizma pospešijo in posledično spet zahtevajo večje količine vnosa tekočine.

Pri zagotavljanju zadostne količine vode organizmu si posebno pozornost zaslužijo pitniki, ki so razporejeni predvsem po mestnem jedru in vsakemu mimoidočemu nudijo brezplačno osvežitev. Meščanke in meščane tako še posebej poleti spodbujamo k uporabi mestnih pitnikov. Naj nam tudi v letošnjem poletju ponudijo osvežilne požirke sveže pitne vode v dolgih vročih dneh in s tem prispevajo k našemu boljšemu počutju.

Foto: Dunja Wedam

Voda v vseh pitnikih v Ljubljani je pitna; napaja se iz Vodarne Kleče, upravljalec JP Vo-Ka pa jih redno pregleduje.

Pitniki v Ljubljani

Dr. Brigita Jamnik, JP Vodovod-Kanalizacija

Ko smo pred leti v vročih poletnih mesecih obiskali katero od večjih evropskih mest, smo si z vodo iz javnih pitnikov kljub informaciji, da je voda pitna, nekoliko zadržano osvežili roke in obraz. Če je bila žeja res prehuda, smo si privoščili požirek ali dva. V Ljubljani smo bili do nedavnega vajeni uporabljati le pipo na tržnici. V zadnjem obdobju pa so pitniki kot gobe po dežju zrasli tudi v Ljubljani, predvsem v središču mesta. Od kod pride voda v pitnike, ali je nadzorovana in res pitna?

Voda v pitnike priteka iz vodovodnega omrežja, a moramo paziti, da ob iztekanju postane hladna

Pitniki v Ljubljani obratujejo v pomladnih in poletnih mesecih, v obdobju od aprila do oktobra, ko ni nevarnosti zmrzali. Priključeni so na osrednji vodovodni sistem Ljubljane in prav vsi ležijo na območju, kamor doteka voda iz vodarne Kleče, najpomembnejše in največje vodarne ljubljanskega vodovodnega sistema. Spomladi pred začetkom obratovanja preverimo, če so tehnično brezhibni in tudi, če pitna voda na izlivu ustreza določbam zakonodaje. V času delovanja so vključeni v redni notranji nadzor pitne vode upravljavca vodovoda in bi bili iz obratovanja izključeni takoj, ko bi bilo ugotovljeno kakršno koli odstopanje od določb pravnih aktov. Ker

stojijo na lokacijah, kjer je v neposredni bližini javno vodovodno omrežje, je zadrževalni čas od omrežja do pipe pitnika kratek, zato se voda v njih običajno ne pregreva. To je zelo pomembno, saj je prav ogrevanje vode v času visokih poletnih temperatur problem, ki se mu je treba izogniti. Če ne gre drugače, s spiranjem pitnika toliko časa, da vanj priteče sveža voda. To je naše prvo priporočilo uporabnikom pitnikov.

Preveriti je treba, ali je pitnik nepoškodovan in čist

V primerjavi s pipami v gospodinjstvih, kamor doteka voda iz istega vira kot v pitnike, pa imajo javni pitniki nekaj posebnosti. Pitno vodo lahko koristi veliko oseb dnevno, izpostavljeni so vremenskim vplivom, onesnaženemu zraku

in vandalizmu, dostopni pa so tudi živalim. Zaradi teh pojavov morajo biti uporabniki pred uporabo pozorni na morebitne posebnosti. Kljub rednemu vzdrževanju se namreč lahko zgodi, da bo pitnik poškodovan ali umazan že kmalu po ogledu vzdrževalca.

V teh primerih lahko občani pokličejo na brezplačno modro številko JP Vodovod-Kanalizacija 080 8652. Pred vsako uporabo vode iz pitnika pa priporočamo, da nekaj vode iz pitnika iztočite.

Lokacije pitnikov

Če obiščete center Ljubljane, pitnikov skorajda ne morete zgrešiti, saj si od Pogačarjevega do Gornjega trga drug za drugim kar sledijo. Starši so še posebej veseli pitne vode na igriščih v Tivoliju in Navju, tekači in sprehajalci pa ob Koseškem bajerju in na Cankarjevem vrhu, kjer si žejo po napornem vzponu lahko pogasijo tudi kužki. Tekalci si želijo pitnikov ob tekaško priljubljenih trasah, kot je npr. Pot spominov in tovarištva, pa tudi na Golovcu. Želje niso vedno uresničljive, saj pitnikov ni modro vzpostavljati predaleč od javnega omrežja, vzrokov pa je več. Najpomembnejši je, da oskrba s pitno vodo ne bi bila varna, če bi bil priključek do pitnika predolg. Pitnike in dve fontani, iz katerih priteka pitna voda, najdete v Ljubljani na naslednjih lokacijah: ● Cankarjev vrh - pri gostilni Rožnik, ● Gornji trg - v bližini Herkulovega vodnjaka, nasproti Stiškega dvorca, ● Gornji trg - ob cerkvi Sv. Florjana, ● Gornji trg - v bližini predora pod grajskim hribom, ● Hribarjevo nabrežje - ob kavarni Pločnik, ● Kongresni trg, ● Ljubljanski grad - dvorišče, ● Pogačarjev trg - pod Škofijskim dvorcem, ● Stari trg - ob gostinskem lokalu Romeo, ● Stritarjeva ulica - nasproti Mestne hiše, ● Tisnikarjeva ulica - ob Koseškem bajerju, ● Tivoli - severozahodni rob ribnika, ● Tivoli - igrišče, ● Zoisova ulica - ob Križankah, ● Zupančičeva jama - otroško igrišče Navje.

Javni pitniki niso zgolj urbani okras mesta, ampak nas spominjajo tudi na to, da v Ljubljani pijemo dobro vodo. Javna dostopnost pitne vode preko pitnikov nosi simbolično sporočilo. Voda je naravna dobrina, ki mora biti dostopna vsem, a z zavedanjem, da ima pitna voda tudi svojo ceno.

Ob obisku centra mesta boste morda pitnike zdaj, ko veste, kje so, lažje opazili. Naj vas osvežujoč požirek naravne pitne vode navda s spoštovanjem do okolja, ki nam nudi ta privilegij.

Lokacije pitnikov si lahko ogledate na zemljevidu, ki ga najdete na spletnem mestu www.vo-ka.si. si v meniju Informacije, Kakšno vodo pijemo?, Aktualne informacije o ljubljanskih pitnikih. S klikom na naslov pitnika pa se lahko seznanite z zadnjim poročilom o laboratorijskih preskusih pitne vode iz posameznega pitnika.

Halo, z vodo je nekaj narobe! Kaj naj storim?

Dr. Brigita Jamnik, dr. Aleš Petrovič

Uporabniki, ki živijo v večstanovanjskih objektih, JP Vodovod-Kanalizacija velikokrat pokličejo tudi v primerih, ko v njihovem stanovanjskem objektu zmanjka pitne vode zaradi del, ki se izvajajo na hišnem vodovodnem omrežju. Pokličejo tudi – največkrat razburjeno – po opravljenih posegih na hišnem vodovodnem omrežju, ko iz pip teče obarvana voda in se na mrežicah najdejo drobni delci. Takrat presenečeni ugotovijo, da se niso obrnili na pravi naslov in da jim vodovodno podjetje lahko le svetuje, ne more pa neposredno pomagati pri reševanju problemov, ki nastopijo na hišnem vodovodnem omrežju. Nemalokrat skupaj ugotovimo, da jih je upravnik ali lastnik večstanovanjskega objekta sicer obvestil o načrtovanih delih (včasih tudi ne), a jim ni posredoval informacij, kako naj ravnajo po ponovno vzpostavljeni preskrbi s pitno vodo. Njihova skrb za zdravje je upravičena, problem pa rešljiv. Podajamo tudi nasvete za lastnike individualnih hiš.

Ko nas pokličete

Vsako pritožbo uporabnikov v JP Vodovod-Kanalizacija pozorno obravnavamo, saj nas lahko opozarja na okoliščine na javnem vodovodnem omrežju, ki bi bile za zdravje uporabnikov lahko nevarne. Takih primerov je malo, se pa pojavljajo. Za veliko večino pritožb potrdimo, da so pozorni stanovalci res opazili spremembe, ki niso sprejemljive (npr. rjava voda), a vzrok največkrat ni v javnem vodovodnem omrežju, ampak v hišnem. Hišno vodovodno omrežje se konča na pipi in se sestoji iz cevovoda, opreme in naprav za vodomerim mestom. V hišno vodovodno omrežje so vgrajeni materiali različnih kakovosti. Na njem obstaja možnost nenadzorovanih ali nestrokovnih posegov in vandalizma. Lahko je le pot za prenos onesnaževal ali pa njihov izvor, na primer ob koroziji.

Ko iščemo vzrok za pritožbo stanovalcev, preverimo okoliščine, ki bi lahko vplivale na lastnosti pitne vode: morebitno izvajanje del na javnem in hišnem vodovodnem omrežju, starost in material omrežja, vgrajeno opremo in naprave, pogostost pojavljanja težav. Vzoredno vzorčenje in terenske meritve na javnem vodovodu in v objektu so nam v pomoč pri razjasnitvi razmer. Če so rezultati analiz na obeh mestih primerljivi in skladni z določbami predpisov ali če z analizami potrdimo, da je nedvoumen vzrok težav na hišnem vodovodnem omrežju, postopek zaključimo s priporočilom, da je potrebno hišno vodovodno omrežje vzdrževati. To, poenostavljeno rečeno, pomeni, da je treba poskrbeti, da voda v njem ne zastaja.

Kdaj je potrebno izvesti laboratorijsko analizo pitne vode

Stanovalci želijo pogosto prejeti rezultate analiz pitne vode prav iz obdobja, ko so na hišnem vodovodnem omrežju potekala dela. Poudariti želimo, da so meritve v primerih, ko je vzrok obarvanosti vode ali vidnih nečistoč v njej znan, odveč. Nadzor je smiseln šele po izvedenih delih in po temeljitem izpiranju hišnega vodovodnega omrežja. Ob že znanih težavah pri preskrbi s pitno vodo z laboratorijskimi preskusi zgolj dokazujemo dejstva, ki jih zaznavamo že s čutili. Tudi bolniku z že znano diagnozo zdravniki ne dokazujejo, da je res bolan, ampak spremljajo, kako učinkovito je zdravljenje. Po prekinjeni preskrbi pa bi bilo včasih pred ponovno uporabo vode za gospodinjstva namene smiselno preveriti, ali je voda skladna z določbami predpisov. Ko pa je preskrba s pitno

vodo že vzpostavljena in ko navzven ni videti težav, običajno zvedeni tudi skrb še pred nekaj urami zelo zaskrbljenih uporabnikov za zdravstveno ustreznost pitne vode. Da ne bo nesporazumov – če poskrbimo za ustrezne ukrepe, je skrb v večini primerov res odveč. Laboratorijske preskuse pitne vode pa stanovalcem dejansko priporočamo v primerih, ko je iz narave posega v hišno vodovodno omrežje moč sklepati, da bi lahko prišlo do vnosa onesnaževal, ki bi lahko ogrozili njihovo zdravje (npr. po obsežni zamenjavi hišnega vodovodnega omrežja).

Priporočila upravnikom in lastnikom večstanovanjskih objektov

Stanovalci v večstanovanjskih stavbah morajo biti o načrtovanih posegih v hišno vodovodno omrežje obveščeni in opozorjeni, da lahko v času po ponovni vzpostavitvi preskrbe s pitno vodo opazijo spremembe lastnosti vode, na primer obarvanost ali neobičajen vonj. Pravočasno in razumljivo obvestilo lahko prepreči marsikatero odvečno skrb in slabo voljo. Obveščanje o načrtovanih posegih je naloga upravnika ali lastnika objekta. Ta mora tudi oceniti, ali je poseg v hišno omrežje enostaven in bo izpiranje po končanih posegih zadostovalo za varno oskrbo. Spiranje je v večini primerov ustrezen ukrep. V izjemnih, maloštevilnih primerih pa je treba stanovalce opozoriti, da voda ni pitna, dokler upravnik ne izvede vseh ukrepov in se skladnost in zdravstvena ustreznost pitne vode ne dokaže z laboratorijskimi preskusi. Upravnik laboratorijske preskuse naroči pri ponudnikih na trgu. Stroške laboratorijskih preskusov nosijo stanovalci.

Priporočila upravnikom večstanovanjskih stavb

Upravniki večstanovanjskih objektov morajo kot dobri gospodarji poskrbeti, da bo poseg kar najmanj zmotil življenje in delo stanovalcev. Priporočila upravnikom v prispevku navajamo zato, da bodo z njimi seznanjeni tudi stanovalci. Upravnikom priporočamo, da: ● pred izvedbo kakršnih koli posegov v hišno vodovodno omrežje pravočasno obvestijo stanovalce v objektu in jim pojasnijo nastalo situacijo, potrebne ukrepe ter čas, v katerem bodo postopki izvedeni; ● proučijo izvedbeni načrt hišnega vodovodnega omrežja, vgrajeni material in morebitne posebnosti z namenom, da so izvajalci del pripravljeni na težave, ki lahko nastopijo; ● pripravijo načrt spiranja omrežja po končanem delu, v katerem opredelijo spiranje celotnega objekta po postopnih

Obarvanost vode in vidne nečistoče v njej lahko opazimo tudi po zamenjavi vodomera.

korakih. Sistematično spiranje je priporočljivo, ni pa vedno potrebno, saj večinoma zadošča neusklajeno spiranje po stanovanjih; ● se spiranje v tovrstnih, izjemnih primerih prične v posameznih stanovanjih v zgornjih nadstropjih oziroma na najbolj oddaljenih lokacijah od vodomerne mesta ter časovno ločeno po vertikalah, če je potrebno; načrt naj obsega vsa stanovanja in druge porabnike, izvaja naj se ločeno za vsako stanovanje posebej, pri čemer je potrebno preostale uporabnike začasno izločiti iz oskrbe; izpiranje naj bo intenzivno v sunkih s turbulentnim tokom; potreben čas spiranja bo odvisen od ugotovljenih razmer; ● pred začetkom postopka se stanovalci dogovorijo za pokritje stroškov vode, ki je potrebna za spiranje hišnega vodovodnega omrežja in morebitne dodatne stroške.

Priporočila stanovalcem

Pri vzpostavitvi normalnih razmer po prekinitvi preskrbe s pitno vodo morajo sodelovati tudi stanovalci, ki jim zato priporočamo: ● dokler preskrba s pitno vodo ni ponovno vzpostavljena, naj ostanejo pipe zaprte; ● pred spiranjem odstranite mrežice oz. perlatorje na pipah; ● po ponovni vzpostavitvi preskrbe s pitno vodo v prvem koraku poskrbite za spiranje hišnega vodovodnega omrežja na mestih, kjer je nevarnost za zdravje manjša (npr. v WC-ju, na pipi v stranišču), in ne na pipi v kuhinji, kjer se pitna voda uporablja za pripravo hrane; ● v drugem koraku poskrbite za spiranje na vseh odvzemnih mestih; spiranje naj bo intenzivno v sunkih s turbulentnim tokom, čas spiranja je odvisen od ugotovljenih razmer in lahko traja tudi 15 minut in več; ● dokler omrežje ne bo izprano, ne uporabljajte pralnih in pomivalnih strojev.

Če boste pozabili, da je bila preskrba s pitno vodo prekinjena, vas na to lahko spomni zmanjšan pretok vode zaradi usedlin na mrežici. Očistite jo pod močnim curkom vode. Če opazite ostanke vodnega kamna, vas bo presenetil učinek kisa, ko mrežico s perlatorjem v njem pustite čez noč. Uporabe drugih kemikalij ne želimo spodbujati. Po potrebi mrežico zamenjajte.

Upravnike smo o opisanih problemih in priporočilih obvestili tudi pisno. Za vsa nadaljnja vprašanja smo vam na voljo na e-naslovu voka@vo-ka.si ali na telefonski številkah: 01/ 58 08 100 in 080/ 8652, nato pritisnite 7.

Laboda na Koseškem bajerju

Mirjana Ribič

Fotografije: Mirjana Ribič

Prizori iz življenja labodjega para na Koseškem bajerju.

Koseški bajer v Ljubljani na obrobju gozda poleg naselja Koseze že sedmo leto gosti dva laboda. Zgodba o labodu grbcu in njegovih življenjskih navadah je rezultat sedemletnega opazovanja teh čudovitih ptic na Koseškem bajerju, na Zbiljskem jezeru, v Hrašah in drugih mokriščih v okolici Ljubljane. Nekateri pozitivni in negativni dogodki prav na Koseškem bajerju so zanimivi ne le za novinarja, temveč tudi za fotografsko oko.

Labodi napadejo, ko se počutijo ogrožene

Mnogi sprehajalci ob Koseškem bajerju se že sedem let sprašujejo, zakaj laboda nimata mladičkov, čeprav gnezdita v trsju? Sprehajalci se tudi sprašujejo, kje prezimujeta, ko je Koseški bajer prekrit z ledom, s čim se hranita in tako naprej. Večina tudi misli, da sta »par brez otrok«. Ker se okoli Koseškega bajerja vsak dan sprehaja na stotine Ljubljančanov s svojimi psi, smo uspeli ujeti v fotoaparatu tudi nemili dogodek, ki pove, kako ne smemo ravnati z labodi. Razprta krila labodov so prava lepota matere narave, zato nekateri lastniki psov spodbujajo svoje ljubljence, da jih napadajo. Dramatični dogodek, ki smo ga posneli, bi se lahko končal tragično, kajti majhen črni pes je ubogal gospodarja in se spopadel z labodi. Komaj je se je rešil, ko je bežal iz vode pred jeznim ptičem.

Zakaj je pes napadel laboda? Zato, ker ga je spodbujal njegov gospodar, ki je z veseljem opazoval, kako se labod šopiri okoli psa. Navzoči sprehajalci so ga svarili, naj tega ne počne, vendar ni poslušal, prav nasprotno, psu je prigovarjal: »Skoči v vodo, napadi ju, kar skoči v vodo!« Ko je pes skočil v vodo, se je nanj sprivil drugi labod in ga močno udaril s kljunom, pes pa se je komaj rešil iz vode.

Človek je največji sovražnik in tudi najboljši prijatelj labodov

V pogovoru z ljubitelji labodov iz Turističnega društva Zbilje, ki zelo dobro skrbijo za več kot 185 labodov na Zbiljskem jezeru, smo,

žal, izvedeli, da je največji sovražnik labodov pravzaprav človek. Na Zbiljskem jezeru in v okolici vsako leto spremljajo obnašanje ljudi do labodov. Tako so pred leti našli razbita jajca labodjega para, ki je gnezdil v mlakuži v Hrašah, labodka in labod pa sta bila do krvi pretepena. To hudodelstvo so zagrešili mladoletni fantje. Drugi primer: Neki domačin iz okolice Zbilj je kar odnesel mladička domov iz gnezda, ko sta bila starša nekaj metrov stran, in ga hotel »posvojiti«, vendar ga je nekdo prijavil in mladička je moral odnesti nazaj v gnezdo.

Po drugi strani je človek tudi najboljši prijatelj labodov, ker skrbi za njihovo prehranjevanje v vseh letnih časih, zlasti pa pozimi. Turistično društvo Zbilje hrani labode s koruzo. Pozimi labodi pojedjo več kot tono koruze. Vsak labod na Zbiljskem jezeru je oštevilčen, prav tako pa sta oštevilčena tudi laboda, ki gostujeta na Koseškem bajerju. Njuno stalno bivališče je na Zbiljskem jezeru.

Labode hranite s travo in koruzo

Od strokovnjakov smo izvedeli, da labodi najraje zobljejo travo, regrat in rastlinje v vodi. Le redki imajo priložnost, da se hranijo na travnikih, tako kot je to dano labodoma na Koseškem bajerju. Številni sprehajalci hranijo labode s suhim kruhom, vendar to ni prav, ker jih kruh napenja. Najbolj zadovoljni so, če jih hranimo s koruzo, ki jo vržemo v vodo, oni pa z dolgim vratom dosežejo zrna tudi pod vodo. Kruh je zelo nevaren za mladiče, ker jih lahko zaduši. Najboljša hrana za labode je zelena trava in regrat.

Gnezdo brez jajc

Na vprašanje številnih Ljubljančanov, zakaj laboda na Koseškem bajerju nimata mladičev, gnezdita pa že sedmo leto, smo dobili odgovor v strokovni literaturi in pri naših prijateljih v Zbiljah. Pri labodih grbcih se pogosto dogaja, da si samec izbere za »skupno življenje« samca. To je pogost pojav tudi pri drugih ptičih. Labod grbec spolno dozori šele v četrtem letu starosti. Laboda na Koseškem bajerju sta torej samca. Neki sprehajalec je vprašal, kako to vemo.

Labodji samci imajo močno grbo

Labod grbec (*Cygnus olor*) je dobil ime po črni grbi, ki jo ima nad oranžno-rdečim kljunom. Samec ima izrazito veliko grbo, samica pa manjšo. Samica je tudi po velikosti manjša od samca. Če dobro opazujete laboda na Koseškem bajerju, boste opazili, da imata izrazito močni črni grbi in sta oba skorajda enako velika. Na veselje Ljubljančanov laboda samca vsako leto priletita na Koseški bajer konec februarja in se junija vrmeta na Zbiljsko jezero. Drugi njun obisk je septembra in oktobra, nato spet odletita nazaj na Zbilje in tam prezimata. Lahko bi se vprašali, zakaj sploh zapuščata Zbiljsko jezero? Kot so nam povedali dobri poznavalci teh vodnih ptic, nagon za ustvarjanje družine obstaja tudi pri samcih, ki gostujejo na Koseškem bajerju. Obdobje za razmnoževanje se začne marca. Samca se ne parita, kar pomeni, da se samo družita. Oba samca prav tako vsako leto obnavljata gnezdo in v njem skupaj počivata. Če na mlakužah ni dobrih pogojev za prezimovanje, se laboda vrmeta na Zbiljsko jezero, ker ju tam pozimi hranijo domačini in obiskovalci.

Koseški bajer je neustrezen za trajno bivanje labodov

Na Koseškem bajerju ni pogojev za prezimovanje labodov, kaj šele za kakšen družinski par, ki ima vsako leto mladiče. Prvi pogoj za varno odraščanje mladičev je velikost jezera, ki mora imeti okoli dva kilometra dolžine in širine. Drugih pogoj je hrana, tretji pa prostor za vzlet. Labodi potrebujejo samo za vzlet skorajda kilometer vodne površine, ker so zelo težki ptiči. Koseški bajer je prav tako precej onesnažen in v njem ni dovolj vodnih rastlin za hrano. Pogoj za gnezdenje je tudi tišina in prijazni ljudje. K sreči je bil spopad na Koseškem bajerju med psom in labodom le redek primer. Labode motijo tudi ribiči, ki mečejo trnke, kajti dogaja se, da se zapletejo v vrvi. Na Koseškem bajerju je preveč ribičev, potem pridejo še ljubiteljski modelarji s svojimi ladjicami, zato jih spodijo hrupni motorji na daljinsko upravljanje.

Na Zbiljskem jezeru je premalo prostora za gnezdenje

Labod grbec potrebuje za svojo družino velik prostor, kajti območje, na katerem si par naredi gnezdo, mora imeti dovolj hrane in malo drugih labodov. Na Zbiljskem jezeru je okoli 190 labodov, na območju od hidroelektrarne Medvode pa do naselja Zbilje vsako leto družino ustvarijo štirje pari. Za prehranjevanje potrebujejo skorajda kilometer prostora v krogu. Zato številni labodji

pari ustvarjajo družino na drugih mlakah deset in več kilometrov oddaljenih od Zbiljskega jezera. Vsako leto imata dve labodji družini mladičke na dveh mlakah v vasi Hrašče blizu Zbiljskega jezera. Z Zbiljskega jezera odletijo konec februarja in se vračajo avgusta ali septembra. Domačini iz Hrašče so povedali, da se konec avgusta do Zbiljskega jezera mlada družinica odpravi peš, ker mladiči še niso pripravljene na letenje in se dogaja, da kakšen mladič pogine zaradi žeje. Člani ornitološkega društva jim pomagajo tako, da jih ulovijo v mreže in jih potem varno odpeljejo do Zbiljskega jezera.

Zvestoba do groba

V poeziji, prozi in mitologiji so labodji pari simboli ljubezni in zvestobe. Tudi če so pari enospolni, so si zvesti in ne iščejo partnerja drugega spola. Ko samec in samička dozorita za spolno življenje, se začne velika ljubezen, ki traja do smrti. Če eden pogine, partner samec ali samička ne iščeta drugega partnerja. Oba sta zelo skrbna starša in varujeta mladiče vse tja do zime. V času odraščanja mladičev sta samec in samica zelo agresivna do drugih labodov in do ljudi, pa tudi do drugih živali, ki ogrožajo mladiče. Če želimo uživati v lepoti teh ptičev in če hočemo narediti nepozabne posnetke bodisi na profesionalnih ali pa na navadnih fotoaparatih, je najbolje, da jih hranimo s travo in koruzo ter se izogibamo njihovem gnezdu. Vsak napad nanje pa smo dolžni prijaviti policiji, ker so labodi zaščitene ptice.

ZATIRANJE TUJERODNIH RASTLIN

Zala Stroj in Božič

Tudi na območju Mestne občine Ljubljana rastejo invazivne tujerodne rastline. To so rastline, katerih ustalitev in širjenje ogrožata ekosisteme, habitate in domorodne vrste. Nekatere so škodljive za zdravje ljudi, v vsakem primeru pa povzročajo ekonomsko škodo, če njihovo širjenje ni nadzorovano. Kot zdravju škodljivo velja izpostaviti pelinolistno žvrkljo (ambrozijo), ki je bila zanesena v Evropo iz Severne Amerike. Gre za visoko enoletnico (zraste do 2 m visoko), ki kali pozno spomladi na toplem in svetlem. Moški cvetovi se razvijejo od julija dalje, ženski nekaj tednov kasneje. Ambrozija je povzročiteljica jesenske oblike senenega nahoda (cveti avgusta in septembra). Za alergijsko reakcijo je dovolj že nekaj zrn peloda v m³ zraka. Ena rastlina izdela več 100.000.000 pelodnih zrn, ki se z vetrom prenašajo več 100 km daleč.

Trdoživa ambrozija

Ambrozija ima liste 2-krat pernatno deljene z dolgimi redkimi štrlečimi dlakami na peclju. Na vrhu rastline so kimasti moški koški z več cvetovi, v zalistju ženski koški z enim cvetom. Ženski košek se razvije v orešek, ki vsebuje seme. Rastlina je zanesljivo prepoznavna od maja dalje in konec jeseni propade. Razvije več 10.000 enosemernih oreščkov, ki postopno odpadajo. Kaljivost njenih semen traja več desetletij.

Najpogostejša rastišča ambrozije so ob medkrajevnih cestah v strnjem pasu tik ob asfaltu, med koruzo, sončnicami, bučami, v mestnem okolju pa na območju opuščanih gradbišč, ob železnici, ob vodotokih, pa tudi po zelenicah in vrtovih.

Avgusta 2010 je bila sprejeta Odredba o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu Ambrosia (Ur. l. RS, št. 63/10). Odredba nalaga lastnikom zemljišč, na katerih raste ambrozija, da rastlino na svoje stroške odstranijo, preprečijo njeno ponovno razrast in nadzirajo zemljišče do konca rastne sezone.

Metode odstranjevanja

Za odstranjevanje ambrozije se uporablja več metod. Najučinkovitejše je puljenje. Če ambrozijo odstranjujete v jesenskem času, ko je že semenila, je treba biti pri puljenju zelo

pazljiv (da semen ne otresete) in odstranjene rastline sežgati. Če rastlino odstranjujete pred cvetenjem, jo lahko kompostirate na vrtu ali odložite v rjavi zabojnik za odpadke. Odstranjevanje ambrozije pred cvetenjem se lahko lotite tudi z ožiganjem, okopavanjem, košnjo ali mulčenjem. Košnja nizko nad tlemi rastlin ne uniči, ampak zgolj omeji njihov razvoj. Košnja je zato treba ponavljati vsake tri tedne. Mulčenje pred zrelostjo plodov z zastirko prepreči razvoj mladih rastlin. Uporabo herbicidov v urbanih in na vodovarstvenih območjih odsvetujemo.

Zavedati se je treba, da enkratni ukrep odstranjevanja ambrozije nikoli ni popolnoma uspešen. Odstranjevanje je treba izvesti več let zapored, lahko s kombinacijo različnih metod. Ker se ob odstranjevanju rastline lahko pojavi kontaktna alergija, preventivno uporabljajte rokavice, v času cvetenja rastline tudi zaščito za dihala. Alergiki in astmatiki naj odstranjevanja ambrozije ne izvajajo!

V letu 2011 je Mestna občina Ljubljana na pobudo četrtna skupnosti Vič, v sodelovanju s četrtinimi skupnostmi in turističnimi društvi izvedla več izobraževalno-delovnih akcij odstranjevanja ambrozije. Prednost takšnih akcij je, da si lahko meščani rastlino ogledamo in dobimo odgovore na morebitna vprašanja. Tudi letos nadaljujemo z akcijami: v juniju so potekale tri: v ČS Bežigrad, ČS Center in ČS Trnovo.

Foto: arhiv MOL

Odstranjevanje ambrozije v ČS Trnovo.

Ljubljanske novice

Obisk župana in deželnega glavarja mesta Dunaj dr. Michaela Häupla z delegacijo

Župan Zoran Janković in župan ter deželni glavar mesta Dunaj dr. Michael Häupl sta 15. junija v Mestni hiši podpisala obnovljen sporazum o sodelovanju med mestoma za nadaljnja štiri leta. Ob tem sta poudarila dobro in obsežno sodelovanje na vseh področjih in primere dobrih praks, ki jih mesti med seboj izmenjujeta. V Ljubljani si prizadevamo za vzpostavitev muzeja za otroke, preureditev živalskega vrta in uvedbo termične obdelave odpadkov po vzoru Dunaja, še posebej pa želimo prenesti dobro prakso na področju izgradnje neprofitnih stanovanj.

Župana sta si z delegacijo ogledala tudi stadion Stožice, park pri Plečnikovih Žalah, podzemne zbiralnice odpadkov v središču mesta, se sprehodila po Kongresnem trgu, prenovljenih nabrežjih Ljubljane in se popeljala z ladjico po Ljubljanici. Ob koncu srečanja je župan Zoran Janković izrazil zadovoljstvo nad obiskom in povabil tako svojega dunajskega kolega kot vse Avstrijce k ogledu bogatega kulturnega dogajanja, ki ga tudi to poletje ponuja Ljubljana.

Foto: Nik Rovan

Župan Zoran Janković in njegov gost župan in deželni glavar mesta Dunaj dr. Michael Häupl, s katerim sta 15. junija obnovila medmestni sporazum, na ogledu Ljubljane.

Foto: Nik Rovan

1. Pohod in slovesnost v spomin na Tonija Mrlaka, pilota helikopterja, ki so ga 27. junija 1991 neoboroženega sestrelili teritorialci v Rožni dolini.

Toniju Mrlaku v spomin, drugim v opomin ...

Jože Čurin

Letos mineva 21 let od desetdnevne osamosvojitvene vojne in prav toliko let je minilo od tragične smrti pilota helikopterja Gazela **Tonija Mrlaka**, očeta in moža, ki je s svojim trdnim prepričanjem, da ve, kaj hoče, in počne, kar je prav, plačal z življenjem. 27. junija so ga neoboroženega sestrelili teritorialci v Rožni dolini.

Pri Območnem združenju veteranov vojne za Slovenije Ljubljana so že dalj časa razmišljali, kako bi poleg spomenika še kako drugače ohranili spomin na preminulega. Dozorela je zamisel o izvedbi spominskega pohoda, ki naj bi se ga udeleževale vse prijateljske veteranske organizacije Slovenije, in ne le Ljubljane, pripadniki slovenske vojske, 15. helikopterska brigada iz Cerkelj, gasilci in drugi. **Med Šavs**, podpredsednik OZVVS Ljubljana: »Območna organizacija veteranov vojne za Slovenijo Ljubljana je organizatorica prvega pohoda. Vodila nas je edina misel, da nikoli ne smemo pozabiti, kaj se je zgodilo leta 1991. Družina je pristala, da se projekta smemo lotiti. Takoj po pohodu se bomo sestali in se dogovorili, da bi bil to v prihodnje že tradicionalni pohod.« In bil je: 16. junija se je za pohodnike končal pri spomeniku na cesti v Rožno dolino.

Med pohodniki je bil tudi **Dragutin Sečan** z ženo **Angelo**: »Za ta pohod

sva se odločila, ker si Tone zasluži tako počastitev s svojim dejanjem v tistem času, pri katerem pa žal ni imel časa, da bi ušel, kot je načrtoval. Midva sva se poznala od tistega trenutka, ko je prišel iz Mostarja na Brnik in sva bila sodelavca vse do osamosvojitvene vojne. Po upokojitvi sem se takoj včlanil v to ljubljansko veteransko organizacijo in tudi vem, zakaj!«

»Danes imamo svojo državo. Živimo v samostojni Republiki Sloveniji, ki pa ni takšna, kot smo si jo želeli in kot smo se zanj borili, nekateri pa so za to dali tudi svoje življenje«, je med drugim v svojem pozdravnem govoru dejal podpredsednik Policijskega društva Sever Ljubljana **dr. Tomaž Čas**.

Navzoče pred spomenikom je nagovoril tudi podžupan Mestne občine Ljubljana **Aleš Čerin**, ki je med drugim dejal: »Šlo je za sestrelitev helikopterja zaradi napake oziroma velike pomote. Zaradi takih napak se lahko tudi izgublajo vojne«, je dejal Čerin in dodal, »na srečo takrat nismo izgubili vojne, a družina Mrlak je izgubila svojega člana.« Sklepna postaja pohoda je bila v Muzeju novejšje zgodovine s kulturnim programom, v katerem sta nastopila Policijski kvartet in dramska igralka Dragica Potočnjak, in podelitvijo plaketa pohoda v spomin na Tonija Mrlaka zaslužnim organizacijam in posameznikom.

Dobrodošli doma 2012

Drage Slovenke, Slovenci in vsi prijatelji naše dežele, vabimo vas, da se nam tudi letos pridružite na prireditvi Dobrodošli doma 2012, ki bo 4. julija v Ljubljani!

Tudi letos se bodo v poletnih mesecih po vsej Sloveniji zvrstili številni dogodki, ki bodo popestrili druženje Slovencev iz domovine in sveta. Njihov namen je druženje vseh, ki jih vežejo korenine s Slovenijo in želja po spoznavanju dežele svojih prednikov. Ob takšnih priložnostih

se vsi skupaj trudimo predstaviti našim rojakom domovino, katere lepote prav oni s ponosom prenesejo v svojo drugo domovino.

Glede na odličan lanski odziv smo se na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS) v sodelovanju z nevladnimi organizacijami Izseljenskim društvom Slovenija v svetu, Združenjem Slovenska izseljenska matica, Svetovnim slovenskim kongresom, Rafaelovo družbo, Slovensko akademijo znanosti in umetnosti (SAZU) ter Narodno in univerzitetno knjižnico (NUK) odločili, da letos ponovno organiziramo druženje vseh Slovencev po svetu in doma **Dobrodošli doma 2012**. Dogodek bo tako kot lani gostila Ljubljana, ki jo bodo s plesom, petjem in narodno nošo napolnili Slovenci z vsega sveta. Prireditve s strojnici in dogajanjem na odru se bo na Novem trgu odvijala od 13.30 ure in vse do večernih ur, ko bo ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak v NUK-u odprla razstavo kanadskega Slovenca Teda Kramolca, ki letos praznuje 90 let. Poleg omenjene razstave bodo tisti večer na ogled še razstave *Med Slovenci v Kanadi*, *Slovenska država*, *Edinost iz Toronto*, *Glasilo kanadskih Slovencev*, predstavitev digitaliziranega gradiva slovenskih izseljencev in fotografska razstava *Realnost naših objektivov* Slovenskega društva Bazovica z Reke.

V dopoldanskih urah se bo v prostorih Sazuja (Novi trg 3) odvijala strokovna konferenca na temo etnične ekonomije in Slovencev zunaj Republike Slovenije. Dogajanje se bo nato preselilo na ulice, kjer bodo na Novem trgu slovenski glasbeniki iz zamejstva in sveta zaigrali svoje uspešnice in s tem predstavili, kako ohranjajo slovensko kulturo zunaj meja naše države. Poleg glasbene skupine BK evolution iz Italije, pevskega zbora MePZ Danica iz Avstrije, moške vokalne skupine Sv. Jernej iz italijanskih Opčin, nastopa skupine

dijakov iz Argentine in Kanade ter drugih glasbenih in gledaliških skupin, predvsem iz zamejstva, se bodo naši rojaki z rokodelsko-turistično ponudbo predstavili na stojnicah, ki bodo popestrile dogodek. Večer na prostem bo sklenila slovenska glasbena zasedba Orlek.

Poleg osrednjega dogodka 4. julija bo v poletnem času potekalo prvenstvo v odbojki in balinarsko tekmovanje Slovencev po svetu, dve poletni šoli slovenskega jezika, zvrstile se bodo številne razstave in drugi glasbeni dogodki. Omeniti velja tudi tradicionalno *Vseslovensko srečanje* 5. julija v Državnem zboru, kjer se bo z začetkom ob 10. uri odvijal prvi »parlament« mladih v zamejstvu in po svetu. Sočasno bodo predstavniki zrelejše generacije razpravljali o medgeneracijskem dialogu.

Dogodek *Dobrodošli doma* je USZS prvič organiziral lani, ko smo praznovali 20 let samostojnosti Republike Slovenije. Na druženju 1. julija 2011 v središču prestolnice ni manjkalo pevskih, plesnih in drugih kulturnih nastopov. Ljubljana je prav s pomočjo slovenskih društev in njihovih organizacij, ki si prizadevajo ohraniti slovensko kulturno izročilo ter širijo slovensko tradicijo po vsem svetu, zaživela s slovensko pesmijo. Vrhunec dogodka je bil namenjen večeru, ko bi morali na Prešernovem trgu v glasbenem programu pod okriljem projekta *Sozvočja Slovenije / Sounds of Slovenia* skupaj zapeti glasbeniki slovenskih korenin. Žal je ta del programa na kratko prekinil dež, kar pa ni zmotilo odličnega vzdušja med navdušenimi obiskovalci. Ob robu prireditve so potekale delavnice, okrogle mize, nogometni turnir Slovencev po svetu, več razstav in drugih tovrstnih dogodkov.

Dragi vsi, v prihajajočih tednih bodo ljubljanske ulice krasili rdeči

Popravek

V prejšnji številki je bilo na strani 29 pod fotografijo oldtimerja Mercedes - Benz 220 E Cabrio, letnik 1960, nepravilno zapisano, da ga je ing. Jure Petač skupaj z očetom restavriral pozimi. Dejansko sta z očetom restavriranje končala letošnjo zimo, a sta za ves potopek potrebovala šest let. Opravičujemo za napačno navedbo.

Foto: Dunja Wedam

Dobro obiskani sejem ARTish na Gornjem trgu vabi na ogled razstave in nakup vsako zadnjo nedeljo v mesecu.

ptički, ki bodo naznanjali osrednjo prireditev, namenjeno vsem Slovincem, *Dobrodošli doma 2012*, ki bo potekala **4. julija na Novem trgu v Ljubljani**. Vabljeni, da se nam pridružite!

Več o prireditvi na www.dobrodoslidoma.si

Urbana tudi članska izkaznica Mestne knjižnice Ljubljana

Mestna knjižnica Ljubljana je s 4. junijem začela uvajati enotno mestno kartico urbana kot člansko izkaznico Mestne knjižnice Ljubljana. Uvajanje bo postopno, člani pa bodo za storitve v knjižnici lahko uporabljali lastne urbane, tako terminske kot vrednostne kartice.

Z urbano bodo v naslednjem letu (predvidoma do junija 2013) članom nadomestili stare izkaznice prej samostojnih ljubljanskih knjižnic inčasne izkaznice MKL. Urbana bo v knjižnici veljala kot sredstvo za identifikacijo člana in za plačilo storitev knjižnice (npr. za plačilo članarin in zamudnin) in bo za vse člane obvezna. V knjižnici bo mestno kartico mogoče tudi kupiti. V uporabi bosta tako terminska (zeleno) kot tudi vrednostna (rumena) kartica. Članom knjižnice, ki bodo ob obisku knjižnice prinesli svojo lastno urbano, bodo v sistem COBISS vnesli potrebne podatke, nato pa bodo na zeleno, terminsko urbano natisnili evidenčno številko, na rumeno pa poleg te tudi ime in priimek člana. Člani bodo ob tem na elektronski tablici ponovno podpisali pristopno izjavo o včlanitvi v MKL, ki bo odslej shranjena le še v e-obliki.

S tem bo rumena prenosna urbana postala imenska urbana, kar bo pomenilo, da bo lahko tako potencialni kot sedanji potnik mestnega potniškega prometa in hkrati član knjižnice od trenutka vnosa imena in priimka na

rumeno urbano **kupil tudi mesečno vozovnico** za mestni potniški promet. Mesečno splošno vozovnico bo lahko kupil na 38 urbanomatih LPP in drugih 200 prodajnih mestih urbane (Tobačna 3DVA, Delo prodaja, Petrol ...); preostale vrste vozovnic pa bo pred nakupom uredil v Potniškem centru LPP, Slovenska 56 (Bavarski dvor).

Obstoječe članske izkaznice bo najprej mogoče zamenjati za urbano v naslednjih enotah Mestne knjižnice Ljubljana: v Knjižnici Bežigrad, Knjižnici Šiška, Knjižnici Prežihov Voranc, Knjižnici Jožeta Mazovca in Knjižnici Otona Župančiča ter v Knjižnicah Rudnik, Črnuče, Fužine in Šentvid, v naslednjih dveh mesecih pa v vseh preostalih. Člani, ki bodo svojo staro izkaznico zamenjali za urbano, si bodo lahko ves ta čas nemoteno izposojali gradivo v vseh enotah Mestne knjižnice Ljubljana. Uporabniki bodo lahko storitve knjižnice plačevali tudi z moneto. Informacije o vklopu storitve Moneta so na www.moneta.si, storitev pa podpirajo mobilni operaterji Mobitel, Si.mobil in Debitel. Uporabniki se bodo lahko identificirali tudi z mobilnim telefonom, zlasti v primeru, če bodo urbano pozabili doma.

Hkrati z uvedbo urbane kot identifikacijskega in plačilnega sredstva knjižnice bodo uvedli tudi elektronski podpis pristopne izjave ob vpisu v knjižnico.

Dodatne informacije: vesna.trobec@mkj.si, tel: 01/600 13 51, 031 352 996

Koncerti na Ljubljani

Maja Papič

Godbena glasba v prijetnih poletnih večerih doni z Ljubljance vse **od Pruskega mostu, čez Tromostovje, mimo Plečnikovih arkad pa do Mesarskega mostu**, kjer se nastopajoči - **Ljubljanski pihalni orkestri** - izkrcajo in odigrajo 20 do

100-LETNICA ROJSTVA ALBERTA DERMEJJA

Foto: arhiv Irene Debeljak

Ob 100-letnici rojstva vsestranskega glasbenega umetnika Alberta Dermelja je zgodovinarica Marjeta Kralj iz bogate zapuščine skladateljve hčerke Irene Debeljak pripravila zanimivo spominsko razstavo v Slovenski filharmoniji.

Letos mineva sto let od rojstva vsestranskega glasbenega umetnika Alberta Dermelja, ki je študiral v Zagrebu in po študiju deloval kot koncertni mojster v operetnem orkestru Narodnega gledališča v Zagrebu, nato pa kot violinist v tamkajšnjem opernem orkestru. Po letu 1941 se je vrnil v rodno Ljubljano, kjer se ga njegovi študenti spominjajo kot odličnega glasbenika in profesorja na Akademiji za glasbo, na kateri je med drugim pripravil študijski program za violo. V Ljubljani ni bilo pomembnejšega orkestra in komornega sestava, ki mu ne bi vtisnil pečata Albert oz. Ali Dermelj, kot so ga radi klicali kolegi. Operni, filharmonični in simfonični orkester Radia Ljubljana je zaznamoval bodisi kot koncertni mojster, violinist solist ali občasno kot dirigent. Tako je s Slovensko filharmonijo kot koncertni mojster sodeloval kar tri desetletja, imel je tudi izjemen smisel za komorno muziciranje, med drugim je igral v Ljubljanskem komornem triu in Ljubljanskem godalnem kvartetu, pa v Adamičevem Plesnem orkestru in ansamblu Slovenski solisti, v duu je nastopal tudi s pianistom in skladateljem Marjanom Lipovškom.

Dirigiral je mnogim zdraviliškim orkestrom na poletnih koncertih po slovenskih letoviščih in zdraviliščih, ker je verjel, da lahko lepa glasba povsod deluje kot balzam za dušo in srce. Radio Slovenija ima v svojem arhivu številne posnetke orkestrske, komorne in filmske glasbe z Albertom Dermeljem, ki je igral na Amatiijevo violino iz l. 1720, izdelano v Ceroni, italijanski zibelki goslarstva.

Na podlagi zajetnega gradiva umetnikove hčerke Irene Debeljak je v Slovenski filharmoniji zgodovinarica Mateja Kralj pripravila zanimivo razstavo, na kateri lahko med drugim vidimo njegove štiri dnevnik, v katerih je natančno popisal, kdaj je bil solist, kdo je dirigiral, kakšen je bil program in kako je sam doživljal koncert. Skrbno je beležil tudi vse podrobnosti v zvezi z lokovanjem in prstnim redom, kar je bilo pozneje v korist članom orkestroj.

Kot koncertni mojster je sodeloval z uglednimi glasbeniki in dirigenti, kot so David Ojstrah, Yehudi Menuhin, Zubin Mehta in drugi, prijateljaval pa tudi z Bogom Leskovicem, Bojanom Adamičem in Demetrijem Žebretom. Njegovi študenti so danes uveljavljeni glasbeniki in skladatelji, med njimi Jani Golob, Mile Kosí, Frenk Avsenek, Vilim in Cveto Demšar.

Violino Alija Dermelja je odkupila njegova študentka, dolgoletna namestnica koncertnega mojstra v Slovenski filharmoniji, Alenka Maier-Popov, ki o svojem profesorju pravi, da ni bil učitelj trde roke, ampak je vedno najprej pohvalil dobre stvari, nato pa spregovoril o napakah.

Kot je povedala hči Alija Dermelja Irena Debeljak, je bil oče človek mnogih talentov, saj mu je ležalo slikanje, ukvarjal se je s filatelijo, njegova ljubezen pa so bila tudi kolesa in motorji, s katerimi je prevozil vse gorske prelaze v Italiji, Avstriji in Švici. V zabavo mu je bilo, če je lahko pred mimoidočimi pokazal, kaj vse mu uspe na kolesu, pri tem ni imel nobenih zadržkov. O njem pripoveduje: »Nikoli ni bil utrujen, kar pa je najbrž slabo vplivalo na njegovo zdravje, saj je namesto na počitnice hodil na poletne festivale, igral in dirigiral zdraviliškim orkestrom, brez glasbe ni mogel držati niti en dan. A vikende je vendarle posvečal družini in me vzel s seboj na gostovanja v tujino. Tudi kasneje, ko je zbolel, je želel ostati fizično v stiku z glasbo, zato je redno hodil na generalke, zelo hudo pa mu je bilo, ker se je moral ločiti od violine.«

Za svoje delo je prejel več priznanj in odlikovanj, med drugim Betetotovo nagrado DGUS in Red dela z zlatim vencem.

Zanimivo je, da so vsi veliki umetniki skromni, tudi za Alberta Dermelja je to veljalo, kajti svojih dosežkov nikoli ni poudarjal v javnosti, o njem sta vse povedala njegov odnos do glasbe in do študentov. Vsakomur je rad pomagal na njegovi zasebni in glasbeni poti ter dajal pomen pravilni vadbi, ki prispeva k dobri violinski tehniki. Imel je široko in plemenito srce, kakršno je dano le najboljšim, ki se razdajajo za umetnost in jim je glasbena muza način življenja. Ali Dermelj je bil eden takih, o njegovi bogati glasbeni karieri pričajo posnetki, iz katerih bodo lahko prihodnji rodovi spoznavali pravo veličino njegove umetniške osebnosti.

Darja Korez Korenčan

Ljubljanske novice

30 minut programa, letos pa bodo 5 koncertov odigrali tudi v **Paviljonu Park Zvezda**. S prvim koncertom je **Godba ljubljanskih veteranov** Septembra pa nas čakajo še domačine kot turistice že 29. maja. 2. julija bo igral **Papirniški pihalni orkester Vevče**, 4. julija pa Godba ljubljanskih veteranov. Septembra pa nas čakajo še štirje koncerti (3. 9. Papirniški pihalni orkester Vevče, 5. 9. Pihalni orkester Litostroj, 10. 9. Pihalni orkester Bežigrad in 14. 9. Pihalni orkester Ljubljana Vič). Več o programu prireditev na spletni strani organizatorja, Zveze kulturnih društev Ljubljana, www.zkdj-lj-zveza.si.

Del programa na mostu in v paviljonu je še posebej namenjen starejšim občanom, za katere v centru mesta na prostem ni veliko priložnosti za obisk brezplačnih kulturnih dogodkov, saj so ti zanje navadno preglasni in preveč množični. Namen projekta je prav doprinos k boljši kakovosti življenja starejših meščanov in sožitju generacij. Omeniti velja, da ima sestava posameznega pihalnega orkestra zelo pestro starostno strukturo, v njih kreativno sobivajo različne generacije, ki to sožitje skozi glasbo prenašajo tudi na poslušalce.

Koncerti so pod pokroviteljstvom Mestne občine Ljubljana uvrščeni v aktivnosti projekta **Starosti prijazna Ljubljana**, katerega koordinator je Inštitut Antona Trstenjaka. Starosti prijazna mesta (*Age-friendly cities*) so mednarodni program Svetovne zdravstvene organizacije (SZO), ki skuša mestom pomagati, da se pripravijo na 2 globalna demografska trenda - naglo staranje prebivalstva in širjenje urbanizacije. V pihalnih orkestrih igra tudi veliko starejših ljudi, ki jim igranje in koncertiranje pomeni boljše kvaliteto življenja, nekaterim celo način življenja. Tovrstne aktivnosti sovpadajo tudi z **Zevropskim letom aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti**.

Magnum prvič: Obraz časa

V Galeriji Jakopič v Ljubljani je vse poletje na ogled klasika svetovne fotografije, prva skupinska razstava legendarne agencije Magnum Photos, ki deluje nepretrgoma vse od leta 1947 in ostaja v lasti fotografov, ki si s svojim delom uspejo pridobiti članstvo v agenciji ter tako nadaljujejo poslanstvo, ki so si ga zadali že ustanovitelji Magnuma: prizadevati si, da kvalitetna in od naročnika neodvisna avtorska fotografija prispeva k ozaveščanju ter realističnemu prikazu vsakdanjega življenja in ima tako s svojim humanističnim pristopom moč spreminjati zavest človeštva.

Razstava **Magnum prvič: Obraz časa** izstopa ne le zaradi zvenceh imen osmih znanih fotoreporterjev, ki se na razstavi predstavljajo vsak s svojo serijo originalnih *vintage* fotografij iz 40. in 50. let prejšnjega stoletja, temveč

tudi zato, ker je kot celota historični artefakt. Vse od leta 1956, potem ko je v dveh letih prepotovala pet avstrijskih mest, je namreč ležala pozabljena v kleti francoskega kulturnega inštituta v Innsbrucku. Po ponovnem odkritju pol stoletja kasneje so 83 fotografij, skrbno spravljanih v dveh lesenih zabojih, dodobra očistili in restavrirali ter jih ponovno razstavili. Razstavo kljub temu obkrožajo številne enigme. Ni namreč jasno, kdo je imel vlogo kuratorja, ki je izbral tako avtorje kot njihove serije fotografij, očitno je le, da so v izboru namenoma predstavljeni avstrijski člani Magnuma kot tudi reportaže, vezane na nam bližnji prostor, denimo Dalmacija Marca Ribouda, prizori iz Madžarske Jeana Marquisa, dunajski otroci Ericha Lessinga. Dunajčan Ernst Haas je v Egiptu fotografiral snemanje hollywoodskega spektakla *Dežela faraonov*, medtem ko se v Gradcu rojena Inge Morath, sicer tudi prva ženska, ki je kdaj postala članica Magnuma, predstavlja s fotografskim orisom londonske visoke, a konservativne družbe. Tu pa so tudi tri zelo znana imena fotoreporterskega sveta. Ogledamo si lahko nekaj ikoničnih fotografij, s katerimi se je Werner Bischof vrnil s svojih oddaljenih poti po Peruju, Japonski, Kambodži, Indiji, med njimi perujskega dečka s piščaljo. Njegove fotografije so največjih formatov, najbolj ohranjene in jih odlikuje največ umetniškega pristopa. Henri Cartier-Bresson, oče modernega fotožurnalizma, se je zaradi svojega izrednega občutka za svetovne politične dogodke ob pravem času znašel v bližini indijskega voditelja Mahatme Gandhija. Indijskega voditelja je fotografiral le nekaj ur pred atentatom, zabeležil pa je tudi veliko ljudsko žalovanje v Indiji v dneh po njegovi smrti. Revija *Life* je leta 1948 objavila to izjemno odmevno reportažo 17 fotografij, ki tu nastopa prav v središču razstave. Razstavo tudi tukaj, kot že v originalni postavitvi, uvaja izbor, ki združuje praviloma po eno fotografijo vsakega fotografa. V tej uvodni seriji pogrešamo Roberta Capa, ki pa je tudi na razstavi predstavljen le s tremi fotografijami. Domnevamo lahko, da nekaj Capovih fotografij manjka, kljub temu pa je serija, s katero so se odločili predstaviti takrat že pokojnega najboljšega vojnega fotoreporterja, izjemno sporočilna. Prinaša pacifistične prizore vaškega praznika iz baskovske pokrajine, ki so jo pred tem ravno Capove fotografije španske državljanske vojne zapečatile kot pokrajino smrti.

Razstava ne navduši le sladokusca, ki ceni izjemno vrednost originalnih fotografij in pomembnih avtorjev, temveč vsakogar, ki se zaveda, da so tovrstna vizualna sporočila bistveno zaznamovala naš kolektivni spomin in vedenje o prebivalcih naše civilizacije. Kot osrednja razstava festivala Mesec fotografije 2012 bo na ogled **do 2. septembra 2012**.

Foto: Dunja Wedam

V atriju na Bregu je nastala prikupna nova Knjižnica pod krošnjami.

Ogled lahko združite z vodstvom po razstavi vsako nedeljo ob 16.30, v angleškem jeziku pa vsako soboto ob 16.30. Vodstva za zaključene skupine, šole ter slepe in slabovidne potekajo po najavi na info@mgml.si. Galerija Jakopič razpisuje tudi fotografski natečaj, katerega namen je izbrati najboljše reportažne fotografije iz Ljubljane in lokacij, ki so predstavljene na razstavi (Dunaj, London, Dalmacija, Madžarska, Indija). Zmagovalnih 10 fotografij bo postalo del zbirke Muzeja in galerij mesta Ljubljane. Več na spletni strani www.mgml.si/galerija-jakopic/.

600 razglednic Cirila Velkovrha v Atriju Pošte Slovenije

Planinsko društvo Ljubljana Matica s sodelovanjem Pošte Slovenije vabi na ogled razstave **600 razglednic** s fotografijami naravne in kulturne dediščine s poti po Sloveniji od Štajerskih gorc do strme tržaške obale avtorja prof. Cirila Velkovrha v Atriju Pošte Slovenije 1101, Ljubljana, Čopova ulica 11. Razstava je na ogled še do 1. avgusta.

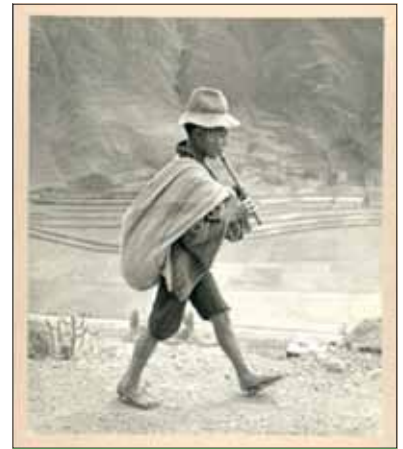
Fotografije znamenj na slovenski planinski poti

V Ruskem centru znanosti in kulture v Ljubljani, Ciril Metodov trg 1/III je na ogled razstava fotografij prof. Cirila Velkovrha Spominska znamenja ob slovenski planinski poti iz časa prve svetovne vojne od Ruske kapelice na Vrščicu do cerkve sv. Duha na Javorci.

Krvodajalci iz Splita so navdušeni nad lepo Ljubljano

Mirjana Ribič

Sodelovanje med krvodajalci Slovenije in Hrvaške traja več desetletij, zlasti ko gre za humanitarne akcije. Tokratno srečanje je organiziral Rdeči križ iz Splita, krvodajalci so si sami pokrili stroške potovanja in bivanja v Sloveniji, kjer so obiskali tudi Bohinj in Bled. V skupini krvodajalcev iz Splita, ki je Ljubljano obiskala 8. junija, je bilo več kot štirideset dolgoletnih krvodajalcev iz splitske krajevne

© Werner Bischof / Magnum Photos

Na poti v Cuzco, Peru, 1954; fotografija z razstave Magnum prvič: Obraz časa, ki je še do 2. 9. na ogled v Jakopičevi galeriji.

skupnosti Mertojak. Družabna srečanja članov Rdečega križa so redka priložnost za sprostitev in izmenjavo informacij.

Goste iz Splita je v Ljubljani najprej sprejel **Marjan Pečan**, najzaslužnejši slovenski krvodajalec, ki je tudi nosilec zlate značke za največjega krvodajalca na svetu in dobitnik plakete generalnega sekretariata Rdečega križa iz Zeneve.

Po turističnem ogledu Ljubljane in Zavoda za transfuzijo krvi je krvodajalec iz Splita sprejel **Aleš Čerin**, podžupan Mestne občine Ljubljana, nato pa je sledilo slavnostno kosilo.

Durdica Breškovič, predsednica Rdečega križa Mertojak v Splitu, je povedala, da so v njihovi krajevni skupnosti najbolj aktivni krvodajalci, njihov klub šteje okoli 400 članov. Med njimi je tudi gospa **Duška Živčič**, ki je dala kri 101-krat in je tudi najboljša krvodajalka na Hrvaškem. **Duško Božinovič** je prav tako zelo aktiven krvodajalec in je daroval kri 184-krat. Na Hrvaškem krvodajalci darujejo kri vsak tretji mesec in se vedno sami javijo na Zavodu za transfuzijo krvi, pokličejo jih le, kadar gre za nujne primere. - Vsi gostje so povedali, da s tem, ko darujejo kri, obnavljajo svojo kri in se dobro počutijo, najbolj pa so veseli, ker rešujejo življenja sokrajanov.

Povabilo JZ Cene Štupar

Špoštovane Ljubljančanke in Ljubljančani!

Živimo v času sprememb in hitrega razvoja dogodkov. Negotovi smo, prihodnost se zdi uganka. Kljub vsemu vstopamo v nov dan polni pričakovanj. Želimo si nečesa, kar bi spremenilo ta svet na bolje. Kdo bo uresničil naša pričakovanja? Nam bo vse podarjeno?

Ne! Zareti se moramo vase in začeti graditi pri sebi. Vrednote in znanje, ki jih nosimo v sebi, moramo obuditi in nadgraditi. Kako? Odprimo knjige, poslušajmo ljudi okoli nas, ki so pripravljeni z nami deliti svoje znanje, preiščimo splet, ki nam ponuja neskončno informacij, in našli bomo prav tisto, kar iščemo in želimo.

V ljubljanskem javnem zavodu Cene Štupar boste na vsakem koraku slišali besedo IZOBRAŽEVANJE. Prepričani smo, da je prav to temelj, na katerem moramo graditi

Fotografije: Mirjana Ribič

15. junija so v Tehnološkem parku Ljubljana posadili 30 mladih dreves, ki jih je darovala revizorska hiša PricewaterhouseCoopers (PWC) Slovenija.

Foto: Mirjana Ribič

Najzaslužnejši slovenski krvodajalec z značko največjega krvodajalca na svetu Marjan Pečan je popeljal po Ljubljani krvodajalce iz Splita, ki so bili pri nas na obisku.

Foto: Nik Rovani

Župan Zoran Jankovič je 11. junija v Mestni hiši sprejel župana London Cityja Davida Woottona, ki je bil z gospodarsko delegacijo na obisku v Sloveniji.

prihodnost. Za vas skrbno načrtujemo različne oblike izobraževanja. Vabimo vas, da se v šolskem letu 2012/13 vpišete v naše programe; jezikovne, usposabljanja in izpopolnjevanja, za pridobitev izobrazbe (srednje šole) in visokošolski program Management poslovnih operacij (v sodelovanju z Evropskim središčem Maribor).

Več informacij in podroben opis programov najdete na www.cene-stupar.si. Na voljo sta vam tudi: Aleksandra Janežič, 01/23 44 400, aleksandra.janezic@cene-stupar.si, in Breda Tomašič, 01/23 44 402, breda.tomasic@cene-stupar.si

Posaditev dreves v okolici Tehnološkega parka Ljubljana

Mirjana Ribič

Od 15. junija Ljubljana je bogatejša za 30 mladih dreves, ki bodo krasila okolico Tehnološkega parka Ljubljana. Drevesa je darovala revizorska hiša PricewaterhouseCoopers (PWC) Slovenija, zaposleni iz te hiše in Tehnološkega parka Ljubljana pa so mlada drevesa posadili na hribčku nad majhnim bajerjem. Zoran Jankovič, župan Mestne občine Ljubljana, je skupaj z Iztokom Lesjakom, direktorjem Tehnološkega parka Ljubljana, in z direktorjem PWC revizorske hiše Françoisom Mattelaerom posadil prvo drevo.

Dan družbene odgovornosti je bil dogodek, ki je pritegnil pozornost ne le javnosti, temveč tudi številnih podjetij, članov Tehnološkega parka. Podjetji sta združili moči v veri, da z dejanji danes ustvarjajo pogoje za boljši jutri in generacije za nami.

Župan Zoran Jankovič je podprl pobudo obeh podjetij in dejal: »Mesto si prizadeva za ohranjanje zelenih površin, saj smo doslej po Ljubljani posadili več kot 4.000 novih dreves.« Dodal je, da Ljubljana živi z mladimi podjetji in predvideva, da bodo še v tem mandatu začeli z gradnjo nove generacije Tehnološkega parka v Stanežičah.

Revizorska družba PWC je v zadnjih letih pokazala svojo predanost in okoljsko odgovornost, saj vestno sodeluje v vseh zelenih pobudah, kot so *Očistimo Slovenijo*, *Dan brez avtomobila* ter drugih aktivnosti, ki spodbujajo zavedanje o družbeni odgovornosti.

Letni koncert dekliškega pevskega zbora na šentviški klasični gimnaziji

Nada Breznik

Zadnji ponedeljek v maju je Dekliški zbor sv. Stanislava pod dirigentskim vodstvom Helene Fojkar Zupančič pripravil letni koncert v odprtem atriju Klasične gimnazije v Šentvidu. Dekliški zbor je prejel številna zlata priznanja, prva mesta in posebne nagrade na državnih in mednarodnih tekmovanjih in nastopil v večini evropskih držav. Z zmago na prestižnem evroradijskem festivalu *Let the Peoples sing* v Oslu se je uvrstil med najvidnejše vokalne sestave na svetu.

Zbor se je le dober teden pred omenjenim koncertom vrnil s svetovno odmevnega evropskega zborovskega festivala v švicarskem Baslu. Na festivalu je sodelovalo 11 vrhunskih evropskih zborov. Doslej je na njem nastopil le slovenski ženski zbor Carmina Slovenica pod vodstvom dirigentke Carmine Šilec. Festival pozorno spremlja mednarodna strokovna javnost. Letošnjih koncertnih dogodkov, bilo jih je 25, se je udeležilo več kot 20.000 poslušalcev. Program Dekliškega zbora je bil sestavljen iz slovenskih ljudskih pesmi in del slovenskih avtorjev. Svetovno premiero je doživela skladba Damjana Močnika *Vox clamantis*. Poleg klasičnega je bil na sporedu tudi zabavni program. Po besedah zborovodkinje Helene Fojkar Zupančič so naše pevke v Baslu občinstvo navdušile.

Na letnem koncertu je zbor izvedel del obsežnega festivalskega programa. V prvem delu, ki smo ga zavoljo dežja spremljali v dvorani Matije Tomca, so pevke, oblečene v belokranjske noše, odpele in odplesale osem slovenskih ljudskih pesmi. Avtor koreografij ljudskih plesov je dr. Mirko Ramovš, ki je pevke uvedel v estetiko drže in giba. V drugem delu programa so se mlade pevke popolnoma preobrazile. Nastopile so preoblečene v modno kreacijo nežno zelene in slonokoščeno bele barve. Atrij šole je v ugašajočem pomladnem dnevu ponudil izjemno kuliso mladosti, lepoti in razigranosti ter posebno akustiko presenetljivim vokalnim zmožnostim in doživetim interpretacijam duhovnih pesmi Jacoba Gallusa, delu *Vox Clamantis* Damjana Močnika, gospela,

kabarejske *Willkommen, Bienvenue, Wellcome*, balade Billy Joela *And so it goes*, *Življenje je kot val* Nade in Deča Žgurja in uspešnice iz filma *Nune* pojejo *Sisters act*.

Zborovsko petje se očitno poslavlja od stroge postavitve pevcev. Spremljamo ga tudi z očmi, saj se s kostumografijo, koreografijo in igro zliva v celovit umetniški dogodek. Dekleta pod vodstvom Helene Fojkar Zupančič, letošnje najboljše zborovodkinje na tekmovanju *Naša pesem 2012*, so nam pričarale prav takšno doživetje.

(*Delovanje zbora omogočajo Zavod sv. Stanislava, Mestna občina Ljubljana in Javni sklad za kulturne dejavnosti*).

Vabilo na julijske krvodajalske akcije

Spoštovane krvodajalke in krvodajalci mesta Ljubljane! Območno združenje Rdečega križa Ljubljane vas prijazno vabi na **krvodajalske akcije** v mesecu juliju, ki bodo potekale: ● **19. in 20. julija 2012 od 7.00 do 15.00 ure**, ● **25. julija 2012 od 7.00 do 17. ure na Zavodu za transfuzijsko medicino RS, Šlajmerjeva 6, Ljubljana.**

Hvala, ker darujete kri za življenje.

Za dodatne informacije pokličite OZRK Ljubljana, Tržaška 132 Ljubljana, telefon: 01/42 53 419 in 040 871 589 ali nam pišite na: kaplja@rdccikrizljubljan.si

Ivan Hvala, predsednik OZRK Ljubljana

Keramika na Magistratu

Miljanka Simšič, predsednica DKL

3. julija 2012 ob 19. uri bo v Mestni hiši otvoritev razstave *Keramika na Magistratu*. Razstava bo že deveta po vrsti. Razstavljajo člani in članice Društva keramikov in lončarjev in njihovi gostje. Letos bo razstavljalo 65 ustvarjalcev. Člani so uveljavljeni umetniki in umetnice, akademski kiparji in slikarji, likovni pedagogi, arhitekti, ustvarjalci drugih poklicev, ki ustvarjajo v glini, porcelanu in sorodnih materialih. Razstava je vedno zelo pestra in vas lahko vsakokrat znova navduši. Na ogled bo v Zgodovinskem atriju od 25. avgusta. V času razstave bodo vsako sredo od 17. do 19. ure potekale

delavnice z glino na različne teme. Delavnice vodijo člani in članice Društva keramikov in lončarjev.

Počitnice v Mladinskem središču Vič

V Mladinskem središču Vič s polno paro načrtujemo počitniške radosti v mesecu juliju in avgustu. Počitniški program bo pester in zanimiv – kot vsako leto. Program, ki ga bodo izvajali mentorji in prostovoljci in prostovoljke, je za vse otroke brezplačen. In kaj bodo počeli? Kopali se bodo v bazenu Kodeljevo, odšli na izlet v Izolo, Bohinj in na Ptuj, posedali v senci Knjižnice pod krošnjami, se udeležili dogodkov na ljubljanskih ulicah in trgih. Predvsem pa se bodo dobre volje družili in ustvarjalno preživljali vroč dopoldneve. Program je v celoti objavljen na spletni strani www.msvic.si

Razgibano poletje

Žiga Černe

Poleti, ko se številni Ljubljančani odpravimo iskat senco na morsko obalo, se naše mesto morda površnim opazovalcem zdi kar osamljeno in pusto. A če pogledate vsaj v koledar vseh rekreativnih dogodkov, boste opazili, da temu ni čisto tako. V času pasje vročine se nekateri gibanja in boljšega počutja željni prebivalci raje umaknejo v hlajene prostore fitnessov, prosti čas izkoristijo za obisk bazena, še več jih lovi veter v laseh na kolesu ali pa se med pohodom ali tekom zgodaj jutraj ali pozno zvečer skrivajo pod drevesi bližnjega parka.

Seveda bo sredi planinske sezone priložnost tudi za obisk prijetno hladnega visokogorja, tja pa se boste julija in avgusta lahko odpravili na kar 150 izletov, ki jih najavlja ljubljanska planinska društva (www.rekreacija.si). Posebno zanimiv bo Bregarjev pohod, ki vas bo 21. julija popeljal visoko v Fužinske planine, od Planine Blato, čez Planino V Lazu, Dedno polje in nazaj čez Planino Viševnik. Ne pretežke hoje bo za okoli pet ur (informacije: 041/311-070). V dolinskem delu boste lahko pridobivali kondicijo z Društvom za zdravje srca in ožilja Slovenije, ki se 3. julija odpravlja po Srčni poti po Golovcu, z izhodiščem

ob petih popoldne na Rakovniku, 12. julija in 9. avgusta pa še na pohod čez Rožnik, z začetkom ob 17. uri pred Halo Tivoli (www.zasrce.si). Lahko pa se še do jeseni naučite hoje po smučarsko: privoščite si tečaj nordijske hoje, ki bo 25. avgusta potekal na Brdu pri Ljubljani (www.skbrdo.si).

Poleg že ustaljenih in znanih mestnih kolesarskih akcij *Okoli Šmarne gore, Okoli Ljubljane* ter osvajanja vrhov v okolici Ljubljane (brezplačne kartončke dobite v vseh treh Turistično informacijskih centrih), boste julija in avgusta lahko bližnjo okolico brezplačno raziskovali tudi z gorskokolesarskim vodičem. 17. julija in 21. avgusta bo start izpred trgovine Funsports na Celovski cesti, odpeljali pa se boste na manj zahtevno turo v okolici Šiške in Podutika. Dan boste zaključili v Kosezah v servisni delavnici, kjer vam bodo pokazali osnove servisiranja in vzdrževanja koles (kd-rajd.si). Zelo zanimiv kolesarski, ali če hočete, fitness dogodek pa bo v Ljubljani potekal na zadnji avgustovski torek, ko bo Kongresni trg pozno popoldne zasedlo več kot sto sobnih koles, na njih pa bodo pedala vrtela krepko oznojena telesa. Boste zraven? (040/160-056).

Začetek poletja bo tudi v znamenju ulične košarke, ki bo julija kar trikrat gostovala v Ljubljani. 1. julija se boste igro tri na tri igrali na veliki ploščadi Gospodarskega razstavišča (www.szlj.si), 7. julija na Prešernovem trgu, 21. julija pa še na Kongresnem trgu (www.ulicna-kosarka.com).

Uživajte v gibanju!

Voden pohod po srčni poti Becel

Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije vsak prvi torek v mesecu prireja voden pohod po Srčni poti Becel po Golovcu. Start je na Rakovniku, ob nogometnem igrišču Krim (Pot k ribniku). Pot je speljana nad rakovniško cerkvijo do Zvezdarne in zavije navzdol proti Litijski cesti, potem pa lahko skupaj krenemo nazaj. Na startu si je mogoče izmeriti krvni tlak in saturacijo.

Vabljeni torej v **torek, 3. julija, ob 18. uri na Srčno pot Becel po Golovcu**, da tako naredite nekaj dobrega za svoje srce! Pohod v primeru slabega vremena odpade!

Vse dodatne informacije: Društvo za srce, tel.: 01/234-75-50.

Voden pohod »Z egom na pohod«

Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije vabi na voden pohod *Z egom na pohod*. Start je pred Halo Tivoli. Pohod poteka skozi park Tivoli, na Rožnik in nazaj do Hale Tivoli. Na startu in cilju bomo udeležencem izmerili krvni tlak in posneli EKG. Tudi tokrat bomo preizkusili nordijsko hojo. Nekaj palic si bo mogoče sposoditi.

Vabljeni v **četrtak, 12. julija, ob 18. uri na voden pohod Z EGOM na pohod**, da tako naredite nekaj dobrega

za svoje srce! Priporočamo, da se primerno obujete in oblečete. Pohod v primeru zelo slabega vremena odpade!

Vse dodatne informacije: Društvo za srce, tel.: 01/234-75-50

Preventivne meritve v posvetovalnici za srce

Posvetovalnica za srce, Cigaletova 9 (poleg prodajalne Sanolabor), Ljubljana, izvaja meritve krvnega tlaka, holesterola, trigliceridov in sladkorja v krvi, v njej snemajo in interpretirajo izvid EKG, izvajajo meritve gledenjskega indeksa in zdravstvenovzgojno svetovanje.

Delovni čas posvetovalnice:

● **ponedeljek, torek, četrtek in petek od 9. do 12. ure**, ● **sreda od 11. do 15. ure.**

Meritve gledenjskega indeksa!

Gledenjski indeks je pokazatelj prehodnosti arterij na spodnjih okončinah. Je osnovna presejalna metoda, s katero odkrivamo aterosklerozo spodnjih okončin. Meritve izvajamo v času uradnih ur Posvetovalnice za srce, Cigaletova 9, Ljubljana. Za nobeno od preiskav se ni potrebno naročati. Več informacij: Posvetovalnica za srce, T: 01/234-75-55, e-naslov: posvetovalnicazasrce@siol.net.

V Posvetovalnici se je mogoče tudi **osebno posvetovati s kardiologom prim. Borisom Cibicem, dr. med.**, pred tem je obvezna predhodna prijava osebno v Posvetovalnici za srce ali po telefonu: 01/234-75-50 in 01/234-75-50.

Županovi dnevi odprtih vrat

Župan Zoran Jankovič ima **vsak prvi torek v mesecu** dan odprtih vrat, ko je v pritličju Mestne hiše na Mestnem trgu 1 **med 14. in 17. uro osebno na voljo za pogovor z meščankami in meščani.**

V letu 2012 bodo dnevi odprtih vrat še: 3. julija, 7. avgusta, 4. septembra, 2. oktobra, 6. novembra in 4. decembra.

Najem poslovnih prostorov

Mestna občina Ljubljana oddaja več poslovnih prostorov v najem. Vse informacije so objavljene na spletni strani <http://www.ljubljana.si/>, dodatne informacije so vam na voljo na tel. št. 01/306-11-37.

● **Zdravstvo in socialno varstvo: Ambulanta za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 20 10; **Socialna delavka v Ambulanti za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 91 82; **Klinični center:** tel.: 01/ 522 50 50; **TOM - telefon otrok in mladostnikov:** tel.: 116 111; **telefonski klic v duševni stiski** (od 19. do 7. ure): tel.: (01) 520 99 00; **telefon za starše pri Mladinskem domu Jarše** (tor: in čet. od 16. do 18. ure): tel.: (01) 543 43 23 ali e-naslov: stan-skupina.hisa@guest.arnes.si; **SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja:** 080 11 55 ● **SOS telefon** je namenjen ženskam in otrokom, ki so doživljali ali še vedno doživljajo nasilje v družini in drugih medosebnih odnosih ter potrebujejo pogovor. SOS telefon je namenjen tudi ženskam in njihovim otrokom, ki potrebujejo umik pred nasiljem v družini v Zatočišče za ženske in otroke – žrtve nasilja v Ljubljani. Prek SOS telefona se ženske lahko vključijo tudi v skupino za samopomoč za ženske, ki so doživljale ali še vedno doživljajo nasilje. Na SOS telefon lahko pokličete ob delavnikih od 12. do 22., ob sobotah, nedeljah in praznikih pa od 18. do 22. Telefonska številka 01 / 524 19 93 pa je telefaks, namenjen gluhih – žrtvam nasilja. ● **Društvo SOS telefon**, Svetovalni telefon za osebe z izkušnjo nasilja na delovnem mestu: 031/ 722 333, vsak torek: od 17:00 do 20:00. ● **ROZA ALARM!** Prijavite homofobno diskriminacijo in nasilje prek spletne prijave na naslovu www.ljudmila.org/lesbo/alarm. Namenjena je prijavam, obveščanju in poročanju o nasilju, zlorabah in diskriminacijah, katerih žrtve so geji, lezbijke, biseksualci in transspolne ter transseksualne osebe. Omogoča hitro in preprosto poročanje o kršitvah ter takojšen dostop do pomoči in podpore. ● **Skupina SAA Ženske Slovenija** predstavlja anonimno skupino deklet in žena, ki okrevajo od zasvojenjskega seksualnega vedenja. Za dodatne informacije se obrnite na: saazenske@gmail.com ali 030/ 254 592 ● **OA, Overeaters Anonymous** je skupina za samopomoč osebam, ki okrevajo od odvisnosti s hrano (kompulzivnega prenejanja, bulimije, anoreksije). Za dodatne informacije se obrnite na <http://oa-slovenija.com> ali 051 755 291. ● **Krizni center Ženske svetovalnice** lahko pokličete 24 ur na dan na telefonski številki: 040/ 260 656 in 031/ 233 211. ● **Svetovalnica Fužine: Svetovanje in informiranje posameznikom, parom, družinam, ki so se znašli v psihosocialnih stiskah in težavah;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure. svetovalnica.fuzine@siol.net, www.csd.ljmmostepolje.si ● **Program Korak: svetovanje, informiranje in pomoč uporabnikom nelegalnih drog in njihovim svojcem;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure svetovalnica. fuzine@siol.net; www.csd.ljmmostepolje.si ● **Center za psihološko svetovanje POSVET,** Mestni trg 8, 1000 Ljubljana, uradne ure: vsak delovni dan od 12. do 19. ure, tel.: 01/251 29 50, faks: 01/421 77 95, e-naslov: posvet@posvet.org in info@posvet.org, spletna stran: www.posvet.org ● **Pomoč družini na domu: Zavod za oskrbo na domu (ZOD),** tel.: 01/ 23 96 502, **Zavod Pristan:** 01/ 54 79 579, 031/ 702 698. ● **Društvo Al-anon** za družine, v katerih je problem alkohol. Naslov: Lepi pot 6, Mirje, e-naslov: alanon@email.si; dežurni telefon: 041/ 590 789. ● **Anonimni alkoholiki** Vas zanimajo naše izkušnje? Pišite, telefonirajte, pridite! Naslov: P. p. 3512, 1001 Ljubljana, tel.: 01/ 433 82 25, e-naslov: aa.slo@amis.net, spletni naslov: <http://www.aa-drustvo.si> ● **Društvo socialni forum za zasvojenosti in omame,** Resljeva 11, Ljubljana: najava po tel.: 01/ 438 68 00, 01/ 438 68 05 ali na e-naslovu tomazic.katja@siol.net; odprto od ponedeljka do petka med 9. in 15. uro, v ponedeljek in četrtek tudi od 17. do 19. ure ● **Zavod MISSS – Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije • Telefon MLADI MLADIM:** usposobljen mladinski svetovalec odgovarja na vprašanja vrstnikov po telefonu (01/510 16 76, 051/ 300 380), e-pošti, Facebooku in Msn-ju. Delovni čas: pon. – čet. 15.30 – 17.30. ● **POMP -psihosocialna pomoč družinam priseljencev:** celostna obravnava družin in aktivno socialno-kulturno in ekonomsko vključevanje priseljencev v skupnost: učenje slov. jezika, računalniško opismenjevanje, informiranje, medkulturno učenje in delavnice za otroke. ● **Svetovalnica Dravlje:** Individualno in skupinsko svetovanje mladostnikom, staršem in strokovnim delavcem. Pomoč pri reševanju težav v obdobju odrasčanja in vključevanja v socialno okolje, vsak delovnik od 8. do 17. ure. Vse storitve so brezplačne. Več na www.missss.si ali 01/510 16 70. ● **Združenje proti spolnemu zlorabljanju,** Masarykovi 23, Ljubljana nudi zagovorništvo, svetovanje ter podporo in pomoč v skupini za mladoletne in odrasle žrtve spolne zlorabe. Tel. 01/ 43 13 341 in na brezplač. št. 080 28 80 vsak dan od 9. do 17. ure, sre. od 9. do 19. ure, pet. od 9. do 15. ure, e-naslov: spolna.zloraba@siol.net, spletna stran: www.spolna-zloraba.si. ● **Zaupni telefon Samarijan za pogovor v stiski** – 24 ur na dan na brezplačni številki 116 123. ● **Promet: Oddelek za gospodarske javne službe in promet:** tel.: (01) 306 17 14; številka za zapuščena vozila: tel.: (01) 306 16 25; Redarstvo: tel.: (01) 306 16 32; AMZS, pomoč, vlečna služba, informacije: tel.: 19 87 ● **Služba za pobude meščanov:** tel.: (01) 306 12 82 ● **Okolje: JP Snaga, reklamacije, informacije in naročila:** tel.: (01) 477 96 40 ali (01) 477 96 67; JP Energetika, Center za pomoč uporabnikom: tel.: 080 28 82; dežurna številka Inšpektorata MU MOL, informacije o divjih odlagališčih, prevrnjenih smetnjakih in drugih dejavnih onesnaževanja okolja: tel.: (01) 306 16 04 ● **Varuh človekovih pravic,** brezplačni klic in informacije: tel.: 080 15 30 ● **Policija:** tel.: 113 ● **Center za obveščanje, gasilci, reševalna postaja:** tel.: 112 ● **Dnevni center za starejše:** Povšetova, tel.: 01/430 51 520 ● **Zavetišče za živali Gmajnice 30,** tel.: 01/256 02 79. Uradne ure za obiskovalce - delavniki: od 11. do 17. ure in od 14. do 17. ure, sobote, nedelje in prazniki - od 12. do 15. ure. Za oddajo najdenih živali lahko pokličete kadarkoli 24 ur na dan in najdenčka oddaste.

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

Kakovost pitne vode v Ljubljani maja 2012

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljane in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP Vodovod-Kanalizacija izvaja na vseh oskrbovalnih območjih skladno z določili Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09) v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji.

Druge javno dostopne informacije uporabniki prejmejo:

- po elektronski pošti na naslovu voka@vo-ka.si,
- na spletni strani JP Vodovod-Kanalizacija www.vo-ka.si.

Dodatne informacije o rezultatih notranjega nadzora pitne vode so v podmenijih na spletni strani www.jh-lj.si/vo-ka/informacije/kaksno-vodo-pijemo

Kakovost podzemne vode aprila 2012

() - meja zaznavanja merilne metode (LOD)

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemnih voda (Ur. l. RS, št. 25/09)

Mejne vrednosti za podzemne vode so bile aprila 2012 presežene na merilnem mestu Brest I a in sicer za razgradni produkt atrazina desetilatrazin.

Vodnjak ni vključen v sistem za vodooskrbo.

Zrak v Ljubljani aprila 2012

V tabeli so predstavljeni podatki meritev onesnaženosti zraka na merilnem mestu ob križišču Tivolske ceste in Vošnjakove ulice. Na tem merilnem mestu smo aprila 2012 zabeležili 4 dni s preseženo dnevno vrednostjo onesnaženosti z delci. Na letni ravni (od začetka januarja do konca aprila) je bila mejna 24-urna vrednost delcev PM_{10} , ki znaša $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, presežena 56-krat.

V skladu z Uredbo o kakovosti zunanjega zraka (Ur. l. RS, št. 9/2011) veljajo naslednji normativi:

SO_2 (žveplov dioksid): Mejna urna vrednost je $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 24-krat v koledarskem letu. Mejna dnevna vrednost je $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 3-krat v koledarskem letu.

NO_2 (dušikov dioksid): Mejna letna vrednost je $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Mejna urna vrednost je $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 18-krat v koledarskem letu.

NO_x (dušikovi oksidi): Mejne vrednosti za skupne dušikove okside niso določene.

PM_{10} (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Mejna dnevna vrednost delcev PM_{10} je $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 35-krat v koledarskem letu.

Benzen: Mejna letna vrednost za benzen je $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rezultati notranjega nadzora maja 2012

PARAMETER	enota	mejna vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE	
			KLEČE, HRASTJE, JARŠKI PROD	KLEČE, HRASTJE, BREST
			7. 5. 2012	7. 5. 2012
pH		6,5 -9,5	7,7	7,7
Elektroprevodnost (pri 20°C)	$\mu\text{S}/\text{cm}$	2500	417	446
Celotni organski ogljik (TOC)	$\text{mg}/\text{l C}$	brez sprememb	<0,5	<0,5
Nitrat	$\text{mg}/\text{l NO}_3$	50	12	15
Nitrit	$\text{mg}/\text{l NO}_2$	0,5	<0,003	<0,003
Sulfat	$\text{mg}/\text{l SO}_4$	250	14	14
Klorid	$\text{mg}/\text{l Cl}$	250	11	13
Fluorid	$\text{mg}/\text{l F}$	1,5	<0,10	<0,10
Bor	$\text{mg}/\text{l B}$	1	0,013	0,016
Krom	$\mu\text{g}/\text{l Cr}$	50	1,6	1,9
Svinec	$\mu\text{g}/\text{l Pb}$	25	<1,0	<1,0
Atrazin	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,05	<0,05
Desetilatrazin	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,05	<0,05
2,6-diklorobenzamid	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,02	<0,02
Pesticidi - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,5	<0,05	<0,05
Trihaloeten in tetrakloroeten - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	10	<0,5	<0,5
Trihalometani - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	100	<0,2	<0,2
<i>Escherichia coli</i>	v 100 ml	0	0	0
Koliformne bakterije	v 100 ml	0	0	0
OCENA			SKLADEN	SKLADEN

Vir: JP Vodovod-Kanalizacija d.o.o., junij 2012

Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Lj. polju in Lj. barju

April 2012

merilno mesto	datum	atrazin	desetilatrazin	lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
enota		$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	mg/l	$\mu\text{g}/\text{l}$
MV		0,1	0,1	10	50	30
Kleče VIIIa	10.4.2012	0,023	0,021	0,1	12	2,1
Hrastje Ia	10.4.2012	0,089	0,079	1,1	22	14
Šentvid Ia	10.4.2012	0,011	0,02	0,1	16	1,1
Jarški prod III	10.4.2012	(0,002)	(0,008)	0,2	10	1
Brest Ia	10.4.2012	0,023	0,114	0,4	11	1,2

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leto 2012, Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana

Zrak v Ljubljani aprila 2012

Merilno mesto križišče Vošnjakove ul. in Tivolske c.	SO_2	NO_2	NO_x	Benzen	PM_{10}
Veljavnih podatkov *	99 %	99 %	99 %	**	99 %
Maksimalna urna koncentracija	12	119	256	-	147
Maksimalna dnevna koncentracija	7	63	108	-	58
Minimalna dnevna koncentracija	1	29	37	-	24
Srednja (mesečna) koncentracija	5	50	74	-	41
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	0	-	-	4

Vse vrednosti koncentracij so navedene v $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

* stopnja pokritosti z meritvami v merilnem obdobju.

** podatki za benzen niso prikazani, ker zaradi neobičajno nizkih izmerjenih vrednosti preverjamo delovanje merilnika.

Poletne počitnice 2012

POLETNO POČITNIŠKO VARSTVO V LJUBLJANI

Mestna občina Ljubljana je v letu 2012 v okviru javnega razpisa sofinancirala 7 nevladnih organizacij in 2 javna zavoda, ki bodo v času poletnih počitnic organizirali počitniško varstvo. Če še iščete možnost varstva za vašega otroka, boste morda našli primerno priložnost med našeto ponudbo. Glede natančnih pogojev in načina izvedbe varstva se pravočasno obrnite na izvajalce.

KD GLASBENA MATICA

● **Spletna stran:** <http://www.glasbenamatica.si/>
● **Vrsta programa:** 9-urni, dnevni program (predviden prispevek staršev za malico in morebitne vstopnine) ● **Čas izvajanja:** 13.-17. avgust, 20.-24. avgust in 27.-31. avgust

KUD SREDINA

● **Spletna stran:** <http://www.sredina.org/>
● **Vrsta programa:** 4-urni, dnevni program (brezplačno) ● **Čas izvajanja:** 16. julij-20., 23.-27. julij in 30. julij-3. avgust

MESTNA ZVEZA DRUŠTEV ZA TEHNIČNO KULTURO

● **Spletna stran:** <http://www.mzdtk-lj.si/>
● **Vrsta programa:** 4-urni, dnevni program (predviden prispevek 2,5 €/dan)
● **Čas izvajanja:** 2.-6. julij, 9.-13. julij in 16.-20. julij

MESTNA ZVEZA PRIJATELJEV MLADINE LJUBLJANE

● **Spletna stran:** <http://www.rabim.info/mestna-zveza-prijateljev-mladine-ljubljana-28899>
● **Vrsta programa:** 9-urni, dnevni program (brezplačno) ● **Čas izvajanja:** 23.-27. julij, 30. julij-3. avgust, 6.-10. avgust

SEZAM

● **Spletna stran:** <http://zdruzenje-sezam.si/sezam/>
● **Vrsta programa:** 8-urni dnevni program (brezplačno) ● **Čas izvajanja:** 25.-29. junij, 2.-6. julij, 9.-13. julij, 16.-20. julij

ŠD MALA ŠOLA JUDA

● **Spletna stran:** <http://www.malasolajuda.si/>
● **Vrsta programa:** 9-urni, dnevni program (brezplačno) ● **Čas izvajanja:** 13.-17. avgust, 20.-24. avgust, 27.-31. avgust

ŠKD MATIJE HOČEVARJA

● **Spletna stran:** <http://speladance.com/>
● **Vrsta programa:** 9-urni, dnevni program (predviden prispevek 5 €/dan)
● **Čas izvajanja:** ves čas poletnih počitnic

PIONIRSKI DOM

● **Spletna stran:** <https://www.pionirski-dom.si/tecaji/2102/pocitnisko-varstvo> ● **Vrsta programa:** 9- in 7-urni dnevni programi (cena od 12 do 19 €/ dan in od 56 do 96 €/ teden) ● **Čas izvajanja:** 26.-29. junij, 2.-6. julij, 9.-13. julij, 20.-24. avgust in 27.-31. avgust

JAVNI ZAVOD MLADI ZMAJI s štirimi četrtimi mladinskimi centri

● **Spletne strani:**
ČMC BEŽIGRAD: www.bezigrad.mladizmaji.si
ČMC ČRNUČE: www.crnuce.mladizmaji.si
ČMC ŠIŠKA: www.siska.mladizmaji.si
ČMC ZALOG: www.zalog.mladizmaji.si
● **Čas izvajanja:** V vseh četrtih mladinskih centrih program poteka vsak delavnik med 12. in 20. uro (brezplačno, razen posameznih dejavnosti) in ves čas poletnih počitnic

ŠPORT LJUBLJANA

● **Spletna stran:** <http://www.sport-ljubljana.si/>
● **Vrsta programa:** Plavalni tečaji in počitniško varstvo (70 do 180 €) ● **Termin izvajanja:** 26. junij-6. julij, 9. julij-20. julij in 30. julij-10. avgust

Oddelek za predšolsko vzgojo in izobraževanje

KOLEDARČEK POLETNIH POČITNIC 2012 JAVNEGA ZAVODA MLADI ZMAJI

JUNIJ

29. 6. 2012: MLADI SMO ZAKON – furamo za lajfi!

Mladi se bomo v okviru akcije *Preventivnega programa za mlade Slovenije* pridružili slovenski akciji kolesarjenja od Divače do Kopra, ki bo potekalo v spremstvu izkušenih kolesarjev.

Dodatne informacije: 051/ 659 023 (Doris Novak) in 051/ 659 027 (Ana Marinčič)

30. 6. 2012: ZAKLJUČEK AKCIJE MLADI SMO ZAKON

Športna preizkušnja, kulturni program, kopanje na Obali in druženje Kolesarjem akcije *MLADI SMO ZAKON – furamo za lajfi!* se lahko pridružiš na športni preizkušnji, kopanju in druženju na Obali, kjer bo potekal tudi kulturni program.

Dodatne informacije: 051/ 659 023 (Doris Novak) in 051 659 027 (Ana Marinčič)

JULIJ

7. 7.-17. 7. 2012: SAVUDRIJA

Odpravili se bomo na letovanje v Savudrijo, kjer bodo potekale športne aktivnosti, delavnice in druženje v 2 terminih.

Dodatne informacije: 051/ 659 023 (Doris Novak) in 051/ 659 027 (Ana Marinčič)

16. 7. -20. 7. 2012: MEPI TABOR

Tabor v Mačkovcu in Bohinjski Beli bo namenjen mladim, ki si želijo počitnice preživeti na bolj aktiven način (učenje veščin taborjenja, izdelovanja bivakov, orientacija ...)

Dodatne informacije: 051/ 659 024 (Marko Taljan), 051/ 659 028 (Mateja Maver)

19. 7. 2012: ADRENALINSKI PARK POHORJE

Preizkusili se bomo v različnih težavnostnih stopnjah v adrenalinskem parku Pohorje in si prislužili naziv *Pohorski car*. Premagovali bomo viseče mostove, viseče mreže, zibali se bomo z orjaško gugalnico, plezali na steber pogumnih in se spustili po adrenalinskem sankališču (za manj pogumne: hitrost se prilagodi s pomočjo zavore).

Dodatne informacije: 051/ 659 028 (Mateja Maver)

26. 7. 2012: VOŽNJA Z LADJICO SUBAQUATIC IN KOPANJE V FIESI

V Piranu se bomo vkrcali na ladjico Subaquatic, s pomočjo katere si bomo ogledali podvodni svet in uživali v panoramski vožnji. Po vožnji sledi kopanje v Fiesi.

Dodatne informacije: 051/ 659 028 (Mateja Maver)

AVGUST

2. 8. 2012: TERMALNI PARK AQUALUNA

Obiskali bomo poletno vodno zabavišče Aqualuna, kjer se bomo zabavali, se družili in sprostiti. Aqua Jungle nudi vrsto adrenalinskih vodnih atrakcij, pogledali pa si bomo tudi Aqua Safari, kjer je na ogled 100 živali v naravni velikosti.

Dodatne informacije: 051/ 659 028 (Mateja Maver)

9. 8. 2012 in 16. 8. 2012: IZLET NA BLEDE

Odpravili se bomo na naš tradicionalni izlet na Bled, kjer se bomo ves dan kopali, se družili in zabavali.

Dodatne informacije: 051/ 659 028 (Mateja Maver)

23. 8. 2012: IZLET V LUCIJO

Ker kopanja nikoli ni dovolj, se gremo tokrat kopat v Lucijo.

Dodatne informacije: 051/ 659 028 (Mateja)

30. 8. 2012: KOPANJE V ČATEŠKIH TOPLICAH

Da zaključimo kopalno sezono, gremo še v Čateške toplice, ki ponujajo veliko aktivnosti za mlade za rekreacijo, zabavo in sprostitvev.

Dodatne informacije: 051/ 659 028 (Mateja)

Mestna občina
Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT
URAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MLADINO